

‘ संतशिष्य ’

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

2907

કિંમત ૦.૨૦

ગ્રંથનામ

પ્રાચીન ગદ્ય

વર્ગીક

પૃષ્ઠ : ૪૩૫

પ્રાર્થના પદ

: સંપાદક :
કવિવર્ય મહારાજ
શ્રી નાનવંદ્રજ સ્વામી
'મંત્રશિષ્ય'

: પ્રકાશક :

માણિકલાલ ચુનીલાલ ચીનાઈ

ડૉ. શેઠ નગીનદાસ કુલચંદ

૭૯, મનિ

આવૃત્તિ ત્રીજી

(બીજીવાર છાપી)

પ્રત ૧૧૨૫

સંવત્ ૧૯૯૫

ઈ. સ. ૧૯૩૯

શ્રાવણ-પુરુષોત્તમ-માસ

ઓગષ્ટ

કિંમત બે આના

: મુદ્રક :

મણિલાલ કલ્યાણદાસ પટેલ
ધી સૂર્યપ્રકાશ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ
પાનકોરના નાકા-અમદાવાદ

શ્રી શ્રી સુનીલાલ નગીનદાસ ત્રિનાથ

સૌ. વસંતબા ગુનીલાલ ચીનાઈ

વિધમાન જનક-જનેતાને ચરણે

શિરસાવંધ પરમઉપકારી તીર્થસ્વરૂપ શિરછત્ર
પ્રાણુદાતા જીવનદાતા વાત્સલ્યવારિધિ
અખંડ હિતચિંતક પરમવાલેશરી
પરમપૂજ્ય પિતાશ્રી તથા
પરમપૂજ્ય માતુશ્રીની
પરમ પુનિત
સેવામાં

✽

આપના

અનંત-અસીમ

ઉપકારોનો ચતુર્કિંચિત્ જાહેરો
વાળવા અમે સર્વથા અસમર્થ
છીએ ; તો પણ પુષ્પપાંખડી રૂપે પ્રભુ-
ભજનનું આ લઘુ-પુસ્તક આપના
ચરણ કમળમાં ધરી અમે સદાય
આ પ ની અ મી દ ણિ ના
ચાચક જનીએ
છી એ.

: આપના બાળકો :

જીવણલાલ તથા માણેકલાલ
ચીનાઈ

વિનમ્ર વિજ્ઞાપન

પહેલેથી વ્યાપારી જીવનમાં હું જોડાઈ ગયેલ હોવાથી કોઈપણ જાતના વિશિષ્ટ પુસ્તકો વાંચવા તરફ મારું ધ્યાન ઓછું ખેંચાયેલ; તેમજ સત્સંગ કે ધર્મકથા પ્રત્યે પણ મને જોઈએ તેવી અભિરુચિ પેદા થઈ ન હતી. છતાં પણ 'પ્રાર્થના પદ'નું આ પુસ્તક હાવાથી તેનો પ્રચાર કરવાની ભાવના કેમ હિતપત્ર થઈ તેની થોડી હકીકત મારા સ્નેહીજનો પાસે રજુ કરતાં મને અત્યંત હર્ષ થાય છે.

ધણે ભાગે પુરુષો કરતાં જેમ સ્ત્રીઓના હૃદયો, ધાર્મિક સંસ્કારો દ્વારા સરળતાથી સુવાસિત બની જાય છે, તેમ અમારા કુટુંબમાં પણ છેલ્લા ચારેક વર્ષોથી અનોખી ભાત પડવા લાગી છે. એટલે કે જે પુરુષની હું આ પ્રસંગે પિછાણ કરાવવા માગું છું તેઓનાજ સત્સંગની સીધી અસરો મારા કુટુંબમાં થતી હું જોઈ રહ્યો છું.

આજથી ચાર વર્ષ પૂર્વે, વરસોવા (અંધેરી) ના દરિયા-કાંઠે, કવિવર્યપંડિત મહારાજશ્રી નાનચંદ્રજી સ્વામી (સંતશિષ્ય) પોતાની સ્વતંત્ર પ્રતિભાપૂર્વક વિચરતા હતા ત્યારે અમેને તેઓશ્રીનો પ્રથમ પરિચય થયેલો. 'જૈન' હોવા છતાં કોઈપણ જાતના સાંપ્રદાયિક બંધનને તેઓશ્રી સ્વીકારતા ન હતા, એવું અમેને થોડાજ પરિચયથી લાગવા માંડ્યું. સહવાસ વધવાથી પછી તો, અમે વૈષ્ણવ સંપ્રદાયના હોવા છતાં તેઓશ્રીના સત્સંગનો લાભ લેવામાં અમેને જરાય સંકોચ થતો નહિ. જેમ જેમ તેઓશ્રીના વધુ પરિચયમાં આવતા ગયા

તેમ તેમ આધ્યાત્મિક ધર્મના ઉદાર વિચારોવાળા તેઓશ્રીની ઉપદેશ શૈલીએ અમારા ઉપર જાદુઈ અસર ઉપજાવી. ખરેખર, દરેક સાંપ્રદાયમાં આવા ઉત્તમ ક્રિદિના સંત પુરુષ હોય તો કેવું સારું !

તેઓશ્રીની પ્રાર્થના, ભજનો, કથાઓ અને વ્યાખ્યાનોનું અમૃતપાન કર્યા પછી સર્વમાન્ય ધાર્મિક સંસ્કારો પ્રત્યે અમોને એવો આદરભાવ ઉત્પન્ન થયો છે કે, પેલી પ્રસિદ્ધ લોકોક્તિ “ હસ્તિના તાદચ્ચમાનોઽપિ ન ગચ્છેત્ જૈન-મંદિરમ્ ” ઉપર હવે અમોને ખૂબજ હસવું આવે છે. કેવળ સાંપ્રદાયિક વાડાખંધીમાંથી જ એવા ઝેરી વચનો ફૂટી નીકળે છે એવું અમોને હવે સ્પષ્ટ સમજાય છે. આ મુનિમહારાજશ્રી પોતે તો, સર્વને પોત-પોતાના ધર્મમાં સ્થિર કરી, વિશ્વધર્મનો સુંદર મેળ સાધી રહ્યા છે. આટલી અંગત હકીકત જણાવી, હું આ પુસ્તકનો લાભ લેનાર દરેક વ્યક્તિને એકવાર જરૂર એ મહાપુરુષનો પરિચય કરવા વીનવું છું.

આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં એકલો પ્રયત્નનો ખ્યાલ રાખ્યો છે એટલું જ નહિ, પરંતુ તેમાં રહેલી વસ્તુ ગુંથણી દ્વારા સંપાદક મહાનુભાવ પ્રત્યેની અમારી શ્રદ્ધાને અનેક ગણી વધેલી જોવાનો પણ અમારો અભિલાષ છે. ઝૂ શાન્તિ

વરસોવા (અંધેરી)

: દરિયામહેલ :

તા. ૧-૮-૧૯૩૬

મંગળવાર

માણુકલાલ ચુનીલાલ ચીનાઈ

અ નુ ક મ

૧ પ્રાર્થના શા માટે ?	
૨ સવારની પ્રાર્થના.....	૧
૩ સાંજની પ્રાર્થના.....	૧૪
૪ પદો ...	૨૬
૫ તીર્થકરોની સ્તુતિ.....	૧૫૩
૬ ધૂન.....	૧૫૪
૭ અન્તર્યામીને પ્રાર્થના (ગદ્ય)...	૧૫૬

વર્ણા નુ ક મે પદ સૂચિ

પદ	પાનું	પદ	પાનું
અક્ષરસેરે કૌન	૯૦	અવધૂ ઐસો જ્ઞાન	૧૪૩
અગર હૈ શૌક	૧૪૨	અવધૂ નટ નાગરકી	૧૪૪
અજબ હેરાન હૌં	૩૦	અવધૂ નિરપક્ષ વિરલા	૧૪૫
અજહુ ન નિકસૈ પ્રાણ	૫૩	અવર તજીને ભજ	૮૬
અજિત જિનંદ દેવ	૯૨	અહિંસાની મૂર્તિ	૧૫૨
અનેક યુગ વીત્યારે	૧૩૯	અંતરજામી કયાં જાશે	૩૩
અખતો મેરા રામ	૫૪	અંતરમમ વિકસિત	૩૩
અખ મોહૈ દરશન	૪૫	અંતરમાં રે આત્મજ્ઞાન	૧૨૬
અખ લાગી (૨) અખ	૧૪૧	આ અંતરમાં અંધારા	૧૨૫
અખ હમ અમર ભયે	૧૪૫	આજ આનંદ મુજ	૧૦૭
અભિનંદન જિન	૯૩	આતમ દરશન વિરલા	૮૮
અમૃત ઝરનારા	૧૦૧	આવી મારી ઝુંપડીમાં	૫૫
અરજ એક અમારી	૪૨	આવો આવો (૨) અવો	૪૩
અરે જીવ કાં અવળાઈ	૮૪	આવો આવો આવો દેવ	૪૨
		આવો આવો તમેઆવોને	૧૨૮

પદ	પાનું
આવો આવો વા'લા	૧૨૧
આશા ઔરનકી ક્યા	૧૪૩
આ સ્થળ આવો	૧૩૧
ધૃતિ નિશદિન એવું	૪૧
ધૃતિ ઉતિ હુંદત	૮૪
ઉજ્જવલતાને આદરો	૧૩૪
ઋષભ જિનેશ્વર	૯૧
એક અરજી રે,	૬૦
એકજ દે ચીનગારી	૪૫
એકને વળગિયા છે	૧૦૮
એવો અવસર પ્રભુજી	૧૧૮
એવો સુંદર અવસર	૧૧૭
કબ્જ હોગા પ્રભુ કબ્જ	૧૧૪
કર શિષ્યની સહાય	૫૯
કરુણાના સાગર	૩૫
કરુણાનિધિ કરુણા	૧૦૪
કરુણાળ, મયાળ	૭૪
કેમ અંતરજ્ઞાન	૮૩
કૈક યુગ વીત્યારે	૧૪૦
કોણ તું ક્યાંથી	૭૯
ક્યાં મળશે કહો ક્યાં	૧૧૬
ક્યાં સાંપડશે ?	૧૪૭
ખપી જવું પ્રેમમાં તારા ઉર	

પદ	પાનું
ખોલો ખોલો (૨) ખોલો	૪૩
ખોલો ખોલો વા'લા	૧૨૦
ગિરુઆરે ગુણુ તુમ	૧૦૦
ગુણી એવા સંત	૮૭
ગુરુ કૃપા વિના	૬૨
ગુરુ મુક્ત થવાનો	૬૨
ઘટ ધરમાં ગિરાજે	૪૮
ચાદર ઝીણી રામ	૧૪૬
ચાલો ચાલો રે સર્વે	૧૫૦
ચાંદની બહુ ખીલીરે	૧૨૧
ચાણુગારી ચાંપી રે	૧૪૮
જગતના નાથને	૩૧
જગપતિ કરજો સહાય	૬૮
જયદેવ જયદેવ	૧૩૬
જિગરની વાતને જણાવું	૭૨
જિનકી આસ ધરી	૮૭
જીવ તું જડ મૂર્ખ	૯૦
જીવનજ્યોત જગાવો	૪૪
કુખા મેં જા રહા હું	૭૧
તમે છો શોધમાં જેની	૧૨
તમે તો તમારા ગિરુદો	૭૧
તારું શરણું મેં લીધું	૭૪
તૂ દયાળ દીન હો	૬૯

પદ	પાનું
થઈ ગઈ હંસની	૮૦
દયાદષ્ટિ વહાલા !	૭૫
દયાળુ મારા દિલમાં	૭૬
દરશન દે પ્રભુ	૫૧
દિનરાત નાથ રહું તમેાને	૪૯
દીનાનાથ દયાળ નટવર	૭૭
દીનાનાથ દયાળ હવે	૩૪
દૂર કાં પ્રભુ દોડ તું	૫૭
ધર્મ અનેક છેરે	૧૧૨
ધર્મ જિનેશ્વર ગાઉ	૯૮
ધાર તરવારની	૯૬
નાથ વોણાને નાથ	૧૦૯
નાથ હે નાથ હે	૪૯
નિર્મલ આપ તણું	૪૬
પરમ દેવ પરબ્રહ્મ	૧૦૯
પરમ વિશુદ્ધતર પ્રેમની	૪૮
પંથડો નિહાળું રે	૯૧
પાર્શ્વ પ્રભુસું પ્રીતડી	૯૯
પિયુ મીલનકે કાજ	૫૬
પોતાના જીવનને માટે	૭૯
પ્યાલો મને પાયોરે	૬૪
પ્યાલો વીર તણો	૧૦૨
પ્રણુતપાલ હે દયાળ	૭૭

પદ	પાનું
પ્રભુજી ! તુમ ચંદન	૫૭
પ્રભુ તુજ લય લાગી	૧૩૩
પ્રભુ નામ મંગળ	૩૯
પ્રભુ નામ સુધારસ	૩૬
પ્રભુનું નામ રસાયણ	૧૩૫
પ્રભુ મેરી નૈયાકો	૧૩૮
પ્રભુ હવે ખાંલ્ય ગ્રહો	૮૯
પ્રભો ! અન્તર્યામી	૨૯
પ્રલાપો પ્રેમીના દિલના	૩૨
પ્રીતેથી નમી તુંને	૩૭
પ્રેમલજ્યોતિ તારો	૫૮
પ્રેમીજન આવોરે	૧૨૮
પ્રેમે ગુણો પ્રભુના	૧૩૧
બનાદો, બુદ્ધિહીન	૧૦૨
બિરથા જનમ ગમાયો	૧૪૧
બેલીડા, ઉઠો ઉતાવળા	૧૪૬
ભજન કરવાને માટે	૧૩૦
ભજમન ભજમન	૧૩૩
ભલે દુસ્મન બને	૨૯
ભવ ભય ભંજન રામ	૪૧
ભાઈ નામ સમજીને	૧૧૩
ભાવે ભજી દ્યોને	૧૪૯
ભિન્ન નથી ભગવાન	૪૦

પદ	પાનું
ભૂલ જરા જપ્પરું દુઃખ	૮૬
મચ્યું આ વિશ્વનું	૩૦
મનકું વિંધાણું રાણા	૫૩
મહાવીર અમને પાર	૧૦૦
મંગળ મુદ સદન	૩૬
મંદિરમાં પધારો રે	૪૭
માનસરના મોતીરે	૮૨
મારા જીવન તણી	૫૦
મારા નયણાની	૭૦
મારી નાડ તમારે	૩૪
મારે કયાંજીવું	૪૦
મેરે દિલમે મેરા	૧૦૩
મો સમ કૌન કુટિલ	૮૩
રાત્રિ અંધારી ને	૧૦૬
રામ કહો રહિમાન	૧૧૨
વિભુ તારો વિશ્વાસ	૩૯
વિમળ જિન વિમલતા	૯૬
વૈષ્ણવજન તો તેને	૧૧૪
વો નર હમકો ભાવે	૧૧૧
શાંતિજિનેશ્વરથી	૯૮
શાંતિ માટે સદ્ગુરુનું	૬૭
શ્રી સુપાસજિન	૯૫
સખી રે ! સાંભળને	૧૩૭

પદ	પાનું
સખી ! સુણ અંતરની	૧૨૪
સચ્ચિદાનંદ ધન	૧૦૫
સદ્ગુરુના તે વચન	૬૪
સદ્ગુરુની કૃપા થાય	૬૩
સદ્ગુરુ મળિયા તેના	૬૬
સમજે સો સુખ પાવે	૧૦૨
સમીપે છતાં તમને	૩૭
સંત પારસ ચંદન	૬૭
સંભવ જિનવર	૯૩
સાંભળ સજની આ	૧૨૩
સુખ કર, કર હર	૭૩
સુમતિનાથ ગુણસુ	૯૪
સુંદરશ્યામ હો તજી	૧૧૧
સોવત સોવત રેન	૮૫
હરિ તેરે ચરણનકી	૧૩૮
હરિ હું દાસ તમારો	૧૦૩
હંસને કયો છે હેરાન	૮૧
હું કોણ ને આ શું બધું	૭૮
હૃદય મંદિર છે એનું	૭૬
હેત ભયું હૈયું અમીં	૧૧૯
હેતે જપું હરિ નામ	૫૪
હે નાથ ગ્રહી અમ હાથ	૩૮

પ્રાર્થના શા માટે

મને એમ લાગે છે કે સામાજિક પ્રાર્થનામાં રસ પેદા નથી થતો તેનું એક કારણ વ્યક્તિગત પ્રાર્થનાની આવશ્યકતાનું અજ્ઞાન હોય. વ્યક્તિગત પ્રાર્થનામાંથી જ સામાજિક પ્રાર્થનાની વ્યવસ્થા થઈ છે. વ્યક્તિને પ્રાર્થનાની ભૂખ ન હોય તો સમાજને ક્યાંથી હોઈ શકે? સામાજિક પ્રાર્થનાનો ઉપયોગ પણ વ્યક્તિના લાભને સારુ છે. વ્યક્તિને આત્મદર્શનમાં—આત્મશુદ્ધિમાં—સામાજિક પ્રાર્થના મદદ આપે છે. તેથી વ્યક્તિગત પ્રાર્થનાની કિંમત સહુએ સમજી લેવાની આવશ્યકતા છે. બચ્ચું સમજણું થાય કે તુરત માતા તેને પ્રાર્થના શીખવે જ. બધા ધર્મને આ સામાન્ય વસ્તુ છે.

આ પ્રાર્થનાના બે સમય તો ચોખ્ખા છે ; એટલે કે ઉઠતાવેંત અંતર્યામીને યાદ કરવો ને રાત્રિના આંખ મીંચતાં તેને યાદ રાખવો. એ વચ્ચે જાગ્રત સ્ત્રીપુરુષ પ્રત્યેક ક્રિયાને અંગે અંતર્યામીને યાદ કરશે ને શાક્ષી રાખશે. આમ કરનારથી ખરાબ કૃત્ય તો થાય જ નહિ, અને છેવટે તેને એવી ટેવ પડશે કે પ્રત્યેક વિચારનો તે ઈશ્વરને સાક્ષી રાખશે, સ્વામી બનાવશે. એ શૂન્યવત્ થવાની સ્થિતિ થઈ. આમ જેની સમક્ષ આખો વખત ઈશ્વર છે તેના હૃદયમાં નિરંતર રામ વસે છે.

આવી પ્રાર્થના સારુ ખાસ મંત્ર કે ભજનની જરૂર હોતી નથી. જોકે પ્રત્યેક ક્રિયાના આરંભ અને અંતને સારુ મંત્રો જોવામાં આવે છે, પણ તેની આવશ્યકતા નથી. ગમે તે નામે, ગમે તે રીતે, ગમે તે સ્થિતિમાં, ઈશ્વરને યાદ કરવાનો છે.

આમ કરવાની ટેવ બહુ ઓછાને પડે છે. ઘણાને પડી હોય તો જગતમાં પાપ ઓછું હોય, મલિનતા ઓછી હોય તે પરસ્પરનો વ્યવહાર શુદ્ધ થઈ જાય. એવી શુભ સ્થિતિને હોંચવા સારુ પ્રત્યેક મનુષ્યે મેં કહ્યા તે બે વખત તો રાખવા જ જોઈએ; અને બીજા પણ પોતે ગોઠવી દે અને નિત્ય તેમાં વધારો કરતો જાય, કે જેથી છેવટે પ્રતિશ્વાસ રામનામ નીકળે.

આ વ્યક્તિગત પ્રાર્થનામાં વખત મુદત જતો નથી, તેમાં વખતની જરૂર નથી, અમૂર્છાની જરૂર છે. જેમ આંખ મીંચતાં વખત જતો લાગતો નથી તેમ વ્યક્તિગત પ્રાર્થનામાં વખત જતો લાગતો નથી. પણ જેમ પોપચાં પોતાનું કામ કરે છે એમ જાણીએ છીએ તેમ પ્રાર્થના હૃદયમાં ચાત્રવી જોઈએ. આવી પ્રાર્થના કરનારે યાદ રાખવું જોઈએ કે જેનું હૃદય મલિન છે તે મલિનતા રહેવા દઈને પ્રાર્થના ન કરી શકે. એટલે પ્રાર્થના વખતે તેણે મલિનતાનો ત્યાગ કરવો જ જોઈએ. જેમ કોઈ મનુષ્ય તેને જુએ ત્યારે મલિન કામ કરતાં એ શરમાશે તેમ જ તેણે ઈશ્વરની સમક્ષ પણ મલિન કામ કરતાં શરમાવું જોઈએ. પણ ઈશ્વર તો હંમેશાં આપણાં દરેક કૃત્યને જુએ છે, વિચારને જાણે છે. એટલે એવી એક પણ ક્ષણ નથી કે ત્યારે તેનાથી છાના કંઈ કામ કે વિચાર થઈ શકે. આમ જે હૃદયપૂર્વક પ્રાર્થના કરશે તે છેવટે ઈશ્વરમય જ થશે, એટલે નિષ્પાપ થશે. *

—ગાંધીજી

---

* ‘આશ્રમવાસી પ્રત્યે’ માં ના ‘વ્યક્તિગત પ્રાર્થના’ વાળા પ્રકરણમાંથી ઉદ્ધૃત.

પ્રભુ !

મારા જીવનના ચોપડે તારું એટલું
બધું જમા છે કે તેનું સાદું વ્યાજ પણ
હું આપી શકું તેમ નથી ; તો પછી
પ્રભુ ! અસલનું તો પૂછવું જ શું ?

એક પણ એવો દિવસ, એક પણ
એવી ક્ષણ જતી નથી કે નાથ ! તારું
કેં ને કેં જમા થતું ન હોય !

માલિક !

તારું લેણું તું પોતેજ માંડી વાળે
તોજ મારો છૂટકારો થાય. બીજો ઉપાય
નથી.

અહો હો ! દીનાનાથ !!

હું તે તારી અનહદ કૃપા સંભારું
કે....મારી અમર્યાદ કૃતદ્વનતા ? *

---

* શ્રી. વલ્લભજી ભાણુજી કૃત 'અંતરના અમી'માંથી.

પ્રાર્થના પદ

સવારની પ્રાર્થના

: વસંત તિલકા :

પ્રાતઃ સ્મરમિ હૃદિ સંસ્ફુરદાત્મતત્ત્વં
સચ્ચિત્સુખં પરમહંસગતિં તુરીયં
યત્ સ્વપ્ન જાગર સુષુપ્તમથૈતિ નિત્યં
તદ્ બ્રહ્મ નિષ્કલ મહં ન ચ ભૂતસંગઃ ૧

સવારના પહેરમાં મારા હૃદયમાં સ્ફુરતા આત્મતત્ત્વનું
હું સ્મરણ કરું છું; તે સતૃપ, જ્ઞાનૃપ અને સુખૃપ છે;
પરમ-હંસોની તે છેલ્લી ગતિ છે; તે ચતુર્થ પદ છે; તે સ્વપ્ન
જાગૃતિ અને નિદ્રા ત્રણેને સતત જાણે છે; તે શુદ્ધ બ્રહ્મ છે; અને
તેજ હું છું; પંચ મહાભૂતથી અનેકો આ દેહ તે હું નથી.

પ્રાતર્ભજામિ મનસો વચસામગમ્યં

વાચો વિમાન્તિ નિશ્ચિલા ચક્રનુગ્રહેણ
યન્નેતિ નેતિ વચનૈર્નિગમા અવોચુ-

સ્તં દેવ દેવ મજ મચ્યુત માહુ રમ્યં ૨

જે મન અને વાણીથી અગોચર છે, જેનીજ કૃપાવડે
ચતુર્વિધ વાણી પ્રવર્તે છે, જેનું વર્ણન વેદો પણ 'તે આ નથી,

આ નથી' એ રીતેજ કરી શક્યા, તે બ્રહ્મને સવારે ઊઠીને હું
ભળું છું. ઋષિઓએ તેને દેવોના દેવ, અન્ના, પતન રહિત
અને સૌથી આદિ તરીકે વર્ણવેલું છે.

પ્રાતર્નમામિ તમસઃ પરમર્કવર્ણ

પૂર્ણ સનાતનપદં પુરુષોત્તમાર્ણ્ય
યસ્મિન્નિદં જગદ્દોષમદોષમૂર્તી

રજ્જ્વાં ભુજંગમ દિવ પ્રતિભાસિતં વૈ ૩

અંધકારથી પર સૂર્ય જેવું, પૂર્ણ, શાશ્વત આધાર,
પુરુષોત્તમ નામથી ઓળખાયેલું, એવા પરમાત્મ તત્ત્વને હું
સવારે ઊઠીને નમસ્કાર કરું છું, તે અનંત સ્વરૂપની અંદર આ
આખું જગત રજ્જુમાં જેમ સર્પ દેખાય છે તેમ, પ્રતીત થાય છે.

યો ઽન્તઃ પ્રવિશ્ય મમ વાચ્ચમિમાં પ્રસુપ્ત્વા

સંજીવયત્યસ્થિલશક્તિધરઃ સ્વચામ્ના

અન્યાંશ્ચ હસ્તચરણશ્રવણત્વગાદીન્

પ્રાણાન્નમો ભગવતે પુરુષાય તુભ્યં ૪

હે સર્વશક્તિમાન ! તું મારા હૃદયમાં વાસ કરે છે;
તારા તેજથી મારી સૂતેલી વાણીને જાગ્રત કરે છે; મારા હાથ,
પગ, કાન ત્વચા વગેરે અન્ય પ્રાણોમાં પ્રાણ રહે છે; એવા હે
ભગવાન, તને મારા હૃદયે નમસ્કાર હોય.

શ્રેયોનિવાસમવનં ત્રિજગત્સુ પૂજ્યં

દારિદ્ર્યવૃક્કરકલ્પતરું દયાલું

અજ્ઞાનગાઢતમસોઽર્કમનન્તબોધં

શ્રીમન્તમીશ્વરમહં પ્રણમામિ નિત્યં ૫

જે કલ્યાણના નિવાસ સ્થાન રૂપ છે, ત્રણે જગતમાં જે પૂજવા યોગ્ય છે, જે દરિદ્રતા દૂર કરનાર કલ્પતરુ સમાન છે, જે દયાળુ છે, જે અજ્ઞાનરૂપી ગાઢ અંધકારને ભેદવામાં જ્ઞાનરૂપ સૂર્ય સમાન છે, જે અનંત જ્ઞાન સ્વરૂપ છે એવા જ્ઞાન લક્ષ્મી યુક્ત ઈશ્વરને હું હંમેશાં નમસ્કાર કરું છું.

x

x

x

x

ત્વત્સંસ્તવેન ભવસંતતિસન્નિવર્ધ્ન

પાપં ક્ષણાત્ ક્ષયમુપૈતિ શરીરભાજાં

આક્રાંતલોક મલિનીલ મશેષમાશુ

સૂર્યાંશુભિન્ન મિવશાર્વર મંધકાર

૬

આપ્પા શોકમાં વ્યાપ્ત, કાળુ ભમ્મર જેવું રાતનું બધું ય અંધારું જેમ સૂર્યના કિરણોથી તત્કાળ નાશ પામે છે તેમ હું પ્રભો ! આપના સ્તવન વડે ભવ પરંપરાથી બંધાયેલ દેહધારી જીવોનું પાપ ક્ષણવારમાંજ નાશ પામી જાય છે.

આસ્તાં તવ સ્તવનમસ્તસમસ્તદોષં

ત્વત્સંકથાપિ જગતાં દુરિતાનિ હંતિ

દુરે સહસ્રકિરણંઃ કુરુતે પ્રભેવ

પદ્માકરેષુ જલજાનિ વિકાસમાંજિ

૭

પ્રભો ! બધાય દોષોનો જેણે નાશ કરેલ છે એવાં આપના સ્તવનની તો વાતજ મૂકા, પરંતુ આપની સુકથા પણ ત્રણે જગતના પાપોને હણી નાખે છે. જેમ હજારો કિરણવાળો સૂર્ય દૂર હોવા છતાં તેની પ્રભાજ સરોવરમાં રહેલા કમળોને વિકસિત બનાવે છે તેમ.

નાત્યદ્ભુતં ભુવનભુષણ ભુતનાથ

ભુતૈર્ગુણૈર્ભુવિ ભવંતમભિષ્ટુવંતઃ

તુલ્યા ભવંતિ ભવતો નનુ તેન કિં વા

ભુત્યાશ્રિતં ય હહ નાત્મસમં કરોતિ ? ૮

ત્રણે ભુવનમાં ભૂષણ રૂપ થયેલ હે નાથ ! સત્ય એવા આપના ગુણો વડે, જગતમાં આપની સ્તુતિ કરનારા મનુષ્યો આપના જેવાજ અને છે એ કાંઈ બહુ આશ્ચર્ય નથી. કારણ કે આ જગતમાં ધનાઢ્ય પોતાના આશ્રિતને ધનથી પોતાના જેવો નથી કરતો ? કરે છેજ.

દૃષ્ટ્વા ભવંતમનિમેષવિલોકનીયં

નાન્યત્ર તોષમુપયાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ

પિત્વા પયઃ શશિકરદ્યુતિદુગ્ધસિંધોઃ

ક્ષારં જલં જલનિધેરશિતું ક હચ્છેત્ ૯

મટકું માર્યા વિના જેવા લાયક આપને દેખ્યા પછી માણસની દષ્ટિ ખીજે ક્યાંય સંતોષ પામતી નથી. ચંદ્રના કિરણ જેવી કાન્તિવાળા ક્ષીર સમુદ્રનું પાણી પીધા પછી લવણ સમુદ્રનું ખારું પાણી પીવાની કોણ ઇચ્છા કરે !

ત્વામામનંતિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ

માદિત્યવર્ણમમલં તમસઃ પુરસ્તાત્

ત્વામેવ સમ્યગુપલભ્ય જયંતિ મૃત્યું

નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુર્તીર્દ્ર પંથાઃ ૧૦

અન્ધકારની આગળ સૂર્યના જેવી કાન્તિવાળા, નિર્મળ એવા આપનેજ ઉત્કૃષ્ટ પુરુષરૂપે મુનિઓ સ્વીકારે છે.

આપનેજ સમ્યગ રીતે પામીને તેઓ મૃત્યુને જીતે છે. માટે હે મુનિઓના ઇન્દ્ર ! મોક્ષ માર્ગનો આપના સિવાય બીજો કોઈ કલ્યાણકારી માર્ગ નથી.

ત્વામવ્યયં વિભુમર્ચિત્યમસંખ્યમાર્ચં

બ્રહ્માણમીશ્વરમનંતમનંગકેતું

યોગીશ્વરં વિદિતયોગ મનેકમેકં

જ્ઞાન સ્વરૂપ મમલં પ્રવશંતિ સંતઃ

૧૧

સંતપુરુષો આપનેજ અવ્યય, અશ્વર્યયુક્ત, અચિંત્ય ગુણ સંખ્યારહિત, આદિરૂપ, બ્રહ્મરૂપ, ઈશ્વરરૂપ, અનંત સ્વરૂપ, કામને બાળી નાખવામાં ધૂમકેતુસમાન, યોગીપુરુષોના સ્વામી, જોણે બધા યોગ જાણેલા છે તેવા, જ્ઞાનદષ્ટિએ સર્વમાં રહેલ અનેક સ્વરૂપી અદ્વિતીય, જ્ઞાનસ્વરૂપી અને નિર્માળ કહે છે.

બુદ્ધસ્તમેવ વિબુધાર્ચિતબુદ્ધિબોધાત્

ત્વં શંકરોઽસિ ભુવનત્રયશંકરત્વાત્

ધાતાસિ ધીર શિવમાર્ગવિધે વિધાનાત્

વ્યક્તં ત્વમેવ ભગવન્ પુરુષોત્તમમોઽસિ ૧૨

જેના જ્ઞાન ઉપદેશને ખુદ દેવોએ પૂજેલ છે તેથી તમેજ ખુદ ભગવાન છો; ત્રણે ભુવનને સુખ કરનાર હોવાથી તમેજ શંકર ભગવાન છો; મોક્ષ માર્ગની વિધિનું વિધાન કરનાર હોવાથી હે ધીર ! તમેજ વિધાતા છો; હે ભગવાન તમેજ પ્રગટપણે પુરુષોત્તમ ભગવાન છો.

તુમ્હ્યં નમસ્ત્રિભુવનાર્તિહરાય નાથ !

તુમ્હ્યં નમઃ ક્ષિતિતલામલભુષણાય

તુમ્હ્યં નમસ્ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરાય

તુમ્હ્યં નમો જિન ! ભવોદધિશોષણાય ૧૩

ત્રણે ભુવનની પીડાને હરણુ કરનાર હે નાથ ! આપને નમસ્કાર હો ! પૃથ્વીતલને વિષે નિર્મલ અલંકાર રૂપ આપને નમસ્કાર હો ! ત્રણે જગતના પરમેશ્વરરૂપ આપને નમસ્કાર હો ! હે જિન ! ભવસમુદ્રનું શોષણુ કરનાર આપને નમસ્કાર હો !

તુમ્હ્યં નમઃ સમયધર્મનિરૂપકાય

તુમ્હ્યં નમોઽસુરનરામરસેવિતાય

તુમ્હ્યં નમો દુરિતરોગચિકિત્સિકાય

તુમ્હ્યં નમઃ કુશલમાર્ગવિધાયકાય ૧૪

સમય ધર્મનું નિરૂપણુ કરનાર પ્રભો ! તમને નમસ્કાર હો ! દાનવ-માનવ અને દેવોથી સેવાયેલ તમને નમસ્કાર હો ! (આધ્યાત્મિક) દોષ રૂપી રોગનું નિદાન કરનાર તમને નમસ્કાર હો ! (મોક્ષના) સુંદર માર્ગનું વિધાન કરનાર તમને નમસ્કાર હો !

તુમ્હ્યં નમો વિદિતભવ્યજનાશયાય

તુમ્હ્યં નમઃ સકલવાહ્યમયપારગાય

તુમ્હ્યં નમઃ કુર્મતિતાપસુભંજનાય

તુમ્હ્યં નમો દલિતમોહતમાંભરાય ૧૫

જેણે ભવ્ય જીવોના હૃદયના ભાવ જાણેલ છે એવા હે પ્રભો ! તમને નમસ્કાર હો ! સમસ્ત શાસ્ત્રોના હાર્દને પામી ચૂકેલા તમને નમસ્કાર હો ! કુબુદ્ધિના સંતાપને નાશ કરનાર તમને નમસ્કાર હો ! જેણે મોહ રૂપી અંધકારના સમૂહને દળી નાખેલ છે ! એવા હે પ્રભો તમને નમસ્કાર હો !

ઉદ્ભૂતભીષણજલોદરભારભુગ્નાઃ

શોચ્યાં દશામુપગતારચ્યુતજીવિતાશાઃ

ત્વત્પાદપંકજરજોમૃતદિગ્ધદેહા

મર્ત્યા ભવંતિ મકરધ્વજતુલ્યરૂપાઃ

૧૬

ઉત્પન્ન થયેલ ભયંકર જલોદરના ભારથી વાંકાવળી ગયેલાં
ખેદ કરવા લાયક દશાને પામેલા અને જીવનની જેણે આશા
છોડી દીધી છે તેવા મનુષ્યો આપના ચરણ કમલની રજૂપી
અમૃતના સ્પર્શ માત્રથી કામદેવના જેવા રૂપવાળા થાય છે.

આપાદકં મુરુશંખલવેષ્ટિતાંગા

ગાઢ બૃહન્નિગડકોઠિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ

ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજા સ્મરંતઃ

સદ્યઃસ્વયં વિગતવંધભયા ભવંતિ

૧૭

પગથી તે કંઠ સુધી મોટી સાંકળેથી વીંટળાયેલ છે અંગ
જેના, બહુ મોટી બેડીઓના ધારવાળા છેડાથી ઘસાયેલ છે
જંઘાઓ જેની એવા મનુષ્યો આપના નામરૂપી મંત્રનું સ્મરણ
કરતાં થકા તુરંતજ બંધન અને ભય વગરના થાય છે.

‘ભક્તામર’ સ્તોત્રમાંથી.

x

x

x

x

આસ્તામર્ચિત્યમ્હિમા જિન ? સંસ્તવસ્તે

નામાપિ પાતિ ભવતો ભવતો જગંતિ

તીવ્રાતપોપહત-પાંથજનાન્નિધે દા/

પ્રીણાતિ પદ્મસરસઃ સરસોઽ નિલોપિ

૧૮

હે જિનેશ્વર ! અંચિત્ય મહિમાવાળા આપના સ્તવનની તો વાતજ ચૂકી દો. પરંતુ આપનું નામ પણ ત્રણે જગતને સંસારના તાપથી બચાવી દે છે. શ્રીષ્ઠ ઋતુમાં આકરા તાપથી હણાયેલ પથિક જનોને, પદ્મ સરોવર તો શાન્તિ આપેજ પરંતુ સરોવરના જલગિંદુથી ભીનો થયેલો પવન પણ સંતોષ આપે છે.

દૃઢતિર્નિ ત્વયિ વિભો ! શિથિલીભવંતિ

જંતોઃ ક્ષણેન નિવિઢા અપિ કર્મબંધાઃ

સઘો ભુજંગમમયા ઇવ મધ્યભાગ

મમ્યાગતે વનશિખંડિનિ ચંદનસ્ય

૧૯

હે સ્વામી ! આપ હૃદયમાં રહો ત્યારે, જીવના મજબુતમાં મજબુત પણ કર્મના બંધનો ક્ષણ માત્રમાં શિથિલ થઈ જાય છે. ચંદન વૃક્ષના સર્પમય બંધનો જેમ વનનો મોર મધ્ય ભાગમાં (મેદાનમાં) આવે ત્યારે તત્કાળ ઢીલા પડી જાય છે તેમ.

મુચ્યંત ઇવ મનુજાઃ સહસ્રા જિનેન્દ્ર !

રૌદ્રૈ રુપદ્રવશતૈ સ્ત્રવયિ વીક્ષિતેપિ

ગોસ્વામિનિ સ્ફુરિતતેજસિ દષ્ટમાત્રે

ચોરે રિઘાશુ પશવઃ પ્રપલાયમાનૈ

૨૦

હે જિનેન્દ્ર ! આપનું કર્શન થયું કે તુરંતજ સેંકડો ભયાનક ઉપદ્રવોથી મનુષ્યો જરૂર મુક્ત થઈ જાય છે. દેદીપ્યમાન તેજવાળો સૂર્ય અથવા ગોવાળ માત્ર દેખાયે છતે જેમ નાસ-ભાગ કરતાં ચોરોથી જનાવરો તત્કાળ મુક્ત થાય છે તેમ.

ત્વાં યોગિનો જિન ! સદા પરમાત્મરૂપ

મન્વેષયંતિ હૃદયાંબુજકોશદેશે

પૂતસ્ય નિર્મલરુચે ર્યદિ પા કિમિન્ય-

દક્ષસ્ય સંભવિ પદે નનુ કર્ણિકાયાઃ ૨૧

હે જિન ! પરમાત્માસ્વરૂપ એવા આપને યોગીજનો નિરંતર હૃદય કમળની કળીના મધ્ય પ્રદેશમાં શોધે છે-જ્ઞાન દૃષ્ટિથી જુએ છે. નિર્મળ કાંતિવાળા તથા પવિત્ર એવા કમળનું (અક્ષસ્ય) સ્થાન ખરેખર બીજ કોશ (કર્ણિકા) થકી ભિન્ન બીજું કયું સંભવે ?

ધ્યાનાઝિજ્જનેશ ભવતો ભવિનઃ ક્ષણેન

દેહં વિહાય પરમાત્મદશાં વ્રજંતિ

તીવ્રાનલાદુપલભાવમપાસ્ય લોકે

ચામીકરત્વમચિરાદિવ ધાતુભેદાઃ ૨૨

હે જિનેશ આપનું ધ્યાન કરવાથી ભવ્યજીવો ક્ષણ માત્રમાં દેવ ભાવને તજી પરમાત્મદશાને પામે છે. (રસાયણી) દુનિયામાં જેમ પ્રચંડ અગ્નિના પ્રયોગથી જુદી જુદી ધાતુઓ પથ્થરના ભાવને તજી દર્ધ થોડા વખતમાં જ સુવર્ણપણાને પામે છે તેમ.

આત્મા મનીષિભિરયં ત્વદભેદબુદ્ધયા

ધ્યાતો જિનેન્દ્ર ! ભવતીહ ભવત્પ્રભાવઃ

પાનીયમપ્યમૃત મિત્યનુચિંત્યમાનં

કિં નામ નો વિષવિકારમપાકરોતિ ? ૨૩

હે જિનેન્દ્ર ! આપની સાથે અભેદ બુદ્ધિથી, પ્રાણ પુરુષો વડે ધ્યાન કરાયેલ આ આત્મા આપના સરખાજ અભાવવાળો

થાય છે. અમૃતરૂપે ચિંતવાયેલું પાણી પણ શું આ જગતમાં
વિપના વિકારને દૂર નથી કરતું ?

ધન્યાસ્ત યવ ભુવનાધિપ ! યે ત્રિસંધ્ય

મારાધયંતિ વિધિવદ્ વિધુતાન્યકૃત્યાઃ

મક્ત્યોલ્લસત્પુલક પદ્મલ દેહદેશાઃ

પાદદ્વયંતવ વિભો ! ભુષિ જન્મભાજઃ ૨૪

હે ત્રણ ભુવનના અધિપતિ ! જેણે બીજા બધાંય કાર્યો
તજેલ છે, ભક્તિથી ઉદ્ધામ પામતાં રોમાંચથી જેના અંગો-
પાંગ વ્યાપ્ત છે અને હે વિભો ! જેઓ આપના ચરણયુગલનું
વિાધપૂર્વક ત્રિકાળ આરાધન કરે છે તે દેહધારી જીવોજ આ
દુનિયામાં ધન્ય છે !

અમ્મિન્નપાર ભવવારિ નિધૌ મુનીશ !

મન્યે ન મે શ્રવણગોચરતાં ગતોઽસિ

આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્રપવિત્રમંત્રે

કિં વા ધિપદ્વિષધરી સવિધં સમેતિ ? ૨૫

હે મુનીશ ! આ અપાર સંસાર સમુદ્રને વિષે, આપ મારા
કાનના વિષયરૂપ થયાજ નથી અર્થાત્ મેં આપને સાંભળ્યાજ
નથી એમ હું માનું છું. આપનું નામ-ગોત્રરૂપી પવિત્ર મંત્ર
સાંભળ્યે છતે શું વિપત્તિ રૂપી નાગણ પાસે આવી શકે ?

જન્માંતરેઽપિ તવ પાદયુગં ન દેવ !

મન્યે મયા મહિતમોહિતદાનંદક્ષં

તેનેહ જન્મનિ મુનીશ ! પરમિવાનાં

આતો નિકેતનમહંમથિતાશયાનાં

હે દેવ ! ગત અનંત જન્મોને વિષે પણ, વાંછિત દાન કરવામાં ચતુર એવા આપના ચરણયુગલનું મેં પૂજન કર્યું નથી એમ હું માનું છું. તેથીજ આ જન્મને વિષે હે મુનીશ ! મથી નાખેલ છે હૃદયનો મર્મ ભાગ જેણે એવા પરાભવોના ધામરૂપે હું જન્મેલો છે.

नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन

पूर्वं विभो ! सकृदपि प्रविलोकतोऽसि

मर्माविधो विधुरयंति हि मामनर्थाः

प्रोद्यत्प्रबंधगतयः कथमन्यथैते ?

૨૭

હે વિભો ! મોહરૂપી અંધકારથી ઢંકાયેલ છે નેત્રો જેના એવા મારા વડે અગાઉ એકવાર પણ આપ દેખાયા નથી, કારણ કે નહિ તો હૃદયના આશયને વીંધી નાખનારા અને ઉત્પન્ન થયેલ છે કર્મ પ્રબંધની પ્રવૃત્તિ જેમાં એવા અનર્થો—અનિષ્ટો મને શા માટે પીડા આપે ? અર્થાત્ આપનું જેને દર્શન થયું છે તેને કાંઈ પણ અનર્થો પીડી ન શકે.

आकर्णितोऽपि महितोऽपि निरीक्षितोऽपि

नूनं न चेतसि मया विधृतोसि भक्त्या

जातोऽस्मि तेन जनबांधव ! दुःखपात्रं

यस्मात्कियाः प्रतिफलंति न भावशून्याः ૨૮

આપને મેં સાંભળેલા પૂજેલા જોયેલા છતાંપણ, ખરેખર મેં હૃદયમાં ભક્તિપૂર્વક આપને ધારણ કર્યા નથી. તેથીજ હે જનબાંધવ ! આજે હું દુઃખના ભાંજનરૂપે ઉત્પન્ન થયો છું.

કારણ કે ભાવ વગરની ક્રિયા (શ્રવણ, પૂજન કે દર્શન) ફલ આપતી નથી.

ત્વં નાથ ! દુઃખજનવત્સલ હે શરણ્ય !

કારણ્ય પુણ્યવસતે વશિનાં ઘરણ્ય
ભક્તયા નતે મયિ મહેશ ! દયાં વિધાય

દુઃખાકુરોહલનતત્પરતાં વિધેહિ

૨૯

હે દુઃખીજન પ્રત્યે માયાળુ ! શરણ કરવા યોગ્ય ! હે દયા અને પુણ્યના ધામ ! હે મુનિઓમાં શ્રેષ્ઠ ! ભક્તિપૂર્વક નમેલા મારે વિષે દયા કરીને હે મહેશ ! આપ દુઃખના ખીજનો નાશ કરવાની તત્પરતા કરો.

નિઃસંખ્યસારશરણં શરણં શરણ્ય

માસાદ્ય સાદિતરિપુ પ્રથિતાવદાતં

ત્વત્પાદપંકજમપિ પ્રણિધાનવંધ્યો

વધ્યોઽસ્મિ ચેદ્ ભુવનપાવન ! હા ! હતોઽસ્મિ ૩૦

અનંત શક્તિના આશ્રયરૂપ, શરણ કરવા યોગ્યને શરણ રૂપ, નાશ કરેલ છે શત્રુ જોણે અને પ્રસિદ્ધ છે પ્રભાવ જોનો એવા આપના ચરણકમલને પામ્યા પછી પણ જો હું ધ્યાનશૂન્ય થયો છું તો હે ભુવનને પવિત્ર કરનાર પ્રભો ! હું રાગાદિ શત્રુ વડે વધ કરવા યોગ્ય છું. હા ! દુર્દૈવથી હણાયેણો છું.

દેવેન્દ્રવંચ ! વિદિતાખિલવસ્તુસાર !

સંસારતારક વિમો ભુવનાધિનાથ !

ત્રાયસ્વ દેવ કરુણાહૃદ્ માં પુનીહિ

સીદંત મધ્ય ભયદવ્યસર્નાબુરાશેઃ

૩૧

હે દેન્વેદ્રોને વંદન કરવા યોગ્ય ? હે સમસ્ત પદાર્થના
રહસ્ય જ્ઞાતા ! હે સંસાર તારક ! હે વિભો ! હે ભુવનાધિનાથ !
હે કરુણાના સાગર ! હે દેવ ! ભય દેનારા સંકટોરૂપી મહાસાગરથી
આજ મારું રક્ષણ કર અને ખેદ પામતા એવા મને પાવન કર !

यद्यस्ति नाथ । भवदंघ्रिसरोरूहाणां

भक्तेः फलं किमपि संतत संचितायाः

तन्मे त्वदेकशरणस्य शरण्य भूयाः

स्वामी त्वमेव भुवनेऽत्र भवांतरेऽपि ૩૨

હે નાથ ! નિરંતર પુષ્ટ થયેલી, આપના ચરણ કમળની
ભક્તિનું જો કાંઈ પણ ફળ હોય તો, હે શરણ્ય ! જેને આપ
એકજ શરણરૂપ છો એવા મને, આ લોકમાં અને બીજા
જન્મોને વિષે પણ આપજી સ્વામીરૂપે પ્રાપ્ત થાઓ !

“ કલ્યાણ મંદિર સ્તોત્ર ” માંથી.

સાંજની પ્રાર્થના

: શાહુલવિકીરિત :

અર્હન્તો ભગવન્ત્ત્વંદ્રમહિતાઃ સિદ્ધાશ્વ સિદ્ધિસ્થિતાઃ
આચાર્યા જિનશાસનોન્નતિકરાઃ પૂજ્યા ઉપાધ્યાયકાઃ
શ્રીસિદ્ધાન્તસુપાઠકા મુનિવરા રત્નત્રયારાધકાઃ
પંચૈતે પરમેષ્ઠિનઃ પ્રતિદિનં કુર્વન્તુ નો મંગલ ૧

ઇન્દ્રોથી પૂજાયેલ અર્હન્ત ભગવાન, સિદ્ધ દશામાં રહેલા
સિદ્ધ ભગવાન, જિનશાસનની ઉન્નતિ કરનારા આચાર્ય દેવો
પૂજ્ય એવા ઉપાધ્યાયો, શ્રીઆગમ સિદ્ધાન્તનું પઠન પાઠન
કરનારા તથા દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર રૂપી રત્નત્રયનું
આરાધન કરનારા મુનિવરો, એ પાંચે પરમ ઇષ્ટ દેવો હંમેશા
અમારું મંગલ કરો.

યં બ્રહ્માવરુણેન્દ્રરુદ્રમરુતઃ સ્તુન્વન્તિ દિવ્યઃ સ્તવૈઃ
વેદૈઃ સાંગપદકમોપનિષદૈર્ ગાયન્તિ યં સામગાઃ
ધ્યાનાવસ્થિત તદ્ગતેન મનસા પश्यન્તિ યં યોગિનઃ
યસ્યાન્તં ન વિદુઃ સુરાસુરગણા દેવાય તસ્મૈ નમઃ ૨

બ્રહ્મા, વરુણ, ઇન્દ્ર. રુદ્ર અને પવનો દિવ્ય સ્તોત્રોથી જેમની
સ્તુતિ કરે છે, સામવેદનું ગાન કરનારા મુનિઓ અંગો, પદ ક્રમ
અને ઉપનિષદ સાથે વેદોથી જે પરમાત્માની સ્તુતિ કરે છે,
યોગિઓ સમાધિ ચડાવીને તે સ્વરૂપનાં રહેલા મન વડે જેમનાં
દર્શન કરે છે, અને દેવતાઓ તથા દૈત્યો જેમના મહિમાના
પારને પામતા નથી તે પરમાત્માને હું નમસ્કાર કરું છું.

વિષ્ણુ વર્ષા ત્રિપુરાન્તકો ભવતુ વા બ્રહ્મા સુરેન્દ્રોઽથવા
 માનુ વર્ષા શશલક્ષ્ણોઽથ ભગવાન્ બુદ્ધોઽથ સિદ્ધોઽથવા
 ગ રાગદ્વેષવિષાદિ મોહરહિતઃ સત્વાનુકંપોદયતો
 યઃ સર્વેઃ સહ સંસ્કૃતો ગુણગણૈ સ્તસ્મૈઃ નમઃ સર્વદા ૩

ભક્ષે એ વિષ્ણુ હોય કે મહાદેવ હોય, બ્રહ્મા હોય કે ઈંદ્ર
 હોય, અથવા સૂર્ય કે ચંદ્ર હોય, કે ભગવાન બુદ્ધ કે મહાવીર હોય;
 જે કોઈ રાગ અને દ્વેષરૂપી ઝેરની પીડાથી અને મોહથી રહિત
 હોય, જીવમાત્ર પર અનુકંપાથી ભરેલો હોય. સર્વ ગુણ
 સમૂહથી સંસ્કાર પામેલો હોય તેને નિરંતર નમસ્કાર છે.

વદ્ધેનાંજલિના નતેન શિરસા ગાત્રૈ સગોમોદગમૈઃ
 કંઠેન સ્વરગદ્ગદેન નયનેનોદગીર્ણ વાક્ષ્યાંબુના
 નિત્યં ત્વચ્ચરણારવિંદ યુગલધ્યાના મૃતા સ્વાદિના
 મસ્માક સરસીરૂઢાક્ષ ! સતતં સંપદતાં જીવિતં ૪

જે હાથ જોડી માથું નમાવી, અંગોનાં ફેવાટાં ઉભાં થઈ
 નય એવા પુલકિત થઈ, ગદગદ કંઠથી આંસુ વહેતા નેત્રે
 જીવંતર હે કમળ નયન ! પૂરું થાઓ.

યા કુન્દેન્દુતુષારહારધવલા યા શુભ્ર વસ્ત્રાવૃતા
 યા વીણાવરદંડમંદિતકરા યા શ્વેતપદ્માસના
 યા બ્રહ્માચ્યુતશંકરપ્રભૃતિભિ દેવૈઃ સદા વન્દિતા
 સા માં પાતુ સરસ્વતી ભગવતી નિઃશેષ જાડયા પદ્મા ૫

જે મોગરો, ચંદ્ર કે ખરફના હાર જેવી ગૌરવર્ણ છે, જેણે

શ્વેત વસ્ત્રો પહેરેલાં છે, જેના હાથ વીણાના સુંદર દંડથી સુશોભિત છે, જે સફેદ કમળ ઉપર વિરાજે છે, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશથી માંડીને બધા દેવો જેનું હંમેશા આદરપૂર્વક સન્માન કરે છે, તે સમગ્ર અજ્ઞાન અને જડતાનો નાશ કરનાર દેવી સરસ્વતી મારું રક્ષણ કરો.

માલિની છંદઃ

કરચરણકૃતં વાક્કાયજં કર્મજં વા

શ્રવણ નયનજં વા માનસં વાપરાધં

વિહિતમવિહિતં વા સર્વ મેતત્ ક્ષમસ્વ

જય જય કરુણાબ્ધે શ્રી મહાદેવ શમ્ભો ! ૬

હાથ વડે કે પગ વડે, વાણીથી કે શરીરથી, કાનથી કે આંખથી હું જે કંઈ અપરાધ કરું, તે કર્મથી ઉત્પન્ન થયેલો હોય કે માત્ર માનસિક હોય. અમુક ક્યું તેથી હોય કે અમુક ન ક્યું તે કારણે હોય, હું જયરૂપ કલ્યાણકારી મહાદેવ, તે બધાની મને ક્ષમા કર.

ભવજલધિંગતાનાં દ્વન્દ્વવાતાહતાનાં

સુતદુહિતૃકલત્રાણભારાવૃતાનાં

વિષમ વિષય તોયે મજ્જતા મપ્લવાનાં

ભવતિ શરણ મેકો વિષ્ણુપોતો નરાણાં ૭

ભવસાગરમાં પડેલા, સુખદુઃખાદિક દંદરૂપી વાયુના ઝપાટા ખાતા, પુત્ર પુત્રી, સ્ત્રી વગેરેના રક્ષણના ભાર તળે ચગદાયેલા નાવ વિના વિષમ વિષયોના પાણીમાં ગળકાં ખાતા મનુષ્યોને વિષ્ણુરૂપી હોડી શરણ થાય છે.

મવજલલધિમગાધં દુસ્તરં નિસ્તરેયં

કથમહમિતિ ચેતો મા સ્મ ગાઃ કાતરત્વં

સરસિજદશિ દેવે તાવકો ભક્તિ રેકા

નરકભિદિ નિષિળ્લા તારયિષ્યત્યવશ્યમ્ ૮

હે ચિત્ત ! આ અગાધ અને દુસ્તર ભવસાગરને હું કેવી રીતે તરી શકીશ, એ પ્રમાણે દીનતા ધારણ કરીશ નહિ. કમળ જેવાં નેત્રવાળા, નરકનો નાશ કરનારા દેવને વિષે તારી માત્ર એક ભક્તિ હશે તો તે તને જરૂર તારશે.

વિરમ વિરમ સંગાન્મુંચ મુંચ પ્રપંચં

વિસૃજ વિસૃજ મોહં વિદ્ધિ વિદ્ધિ સ્વતત્ત્વં

કલય કલય વૃત્તં પશ્ય પશ્ય સ્વરૂપં

કુરુ કુરુ પુરુષાર્થં નિર્વૃતાનન્દહેતોઃ ૯

હે આત્મન ! સંગથી વિરમીળ વિરમીળ, પ્રપંચને મૂકી દે મૂકી દે, મોહનું વિસર્જન કર વિસર્જન કર, પોતાને પીછાણુ પીછાણુ (પોતાના) આચરણને સમજી લે સમજી લે, પોતાના સ્વરૂપને જોઈ લે જોઈ લે અને (પોતાની આત્મતિક) મુક્તિના આનંદ માટે પુરુષાર્થ કર પુરુષાર્થ કર.

અતુલસુખનિધાનં જ્ઞાનવિજ્ઞાનબીજં

વિલયગતકલંકં શાન્તવિશ્વપ્રચારં

ગલિતસકલશંકં વિશ્વરૂપં વિશાલં

ભજ વિગતવિકારં સ્વાત્મનાત્માન મેઘ ૧૦

હે આત્મન ! જેના સુખ ભંડારની તુલનાજ નથી, જે

જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનના મૂળરૂપ છે, જેના દોષો નાશ પામ્યા છે, જેનો સાત્ત્વિક (શાન્ત) દુનિયામાં પ્રચાર છે, જેની અધીય શંકાઓ ટળી ગઈ છે, જે વિશ્વરૂપ છે, જે (સ્વરૂપેજ) ભવ્ય છે અને જેમાંથી વિકારો નીકળી ગયા છે એવા (શુદ્ધસ્વરૂપી) આત્માનુંજ તું પોતાના આત્મા વડે ભજન કર—આશ્રય લે.

यदि विषयपिशाची निर्गता देहगेहात्

सपदि यदि विशीर्णा मोहनिद्रातिरेकः

यदि युगतिकरंके निर्ममत्वं प्रपन्नो

झगिति ननु विधेहि ब्रह्मवीथीविहारम् ११

હે સાધક ! જે (તારા સ્થૂલ) દેહ મંદિરમાંથી વિષયા-સક્તિ રૂપી પિશાચી નીકળી ગઈ હોય, જે આજ ક્ષણે મોહ રૂપી ગાઢ નિદ્રાનો નાશ થયો હોય, અને જે સ્ત્રીજન પ્રત્યે તું અનાસક્ત (નિર્મમત્વ) ભાવને પામ્યો હોય, તો ખરેખર જેમ અને તેમ જલદી તું બ્રહ્મને માર્ગે વિહાર કર. અર્થાત આત્મધર્મનું જલદી આરાધન કર.

: ભજન પ્રયાત :

भयानां भयं भीषणं भीषणानां

गतिः प्राणिनां पावनं पावनानां

महोच्चैः पदानां नियन्तृ त्वमेकं

परेषां परं रक्षणं रक्षणानाम्

૧૨

તું ભયોને ભય પમાડનાર છે, ભયંકરમાં ભયંકર છે. તું પ્રાણીઓની ગતિ છે અને પવિત્ર વસ્તુઓને પણ પવિત્ર કરનાર

તું જ છે. શ્રેષ્ઠ સ્થાનોનો તુંજ એકલો નિયમન કરનાર છે. તું
પરથી પણ પર છે અને રક્ષણ કરનારનું પણ રક્ષણ કરનાર તું છે.

વયં ત્વાં સ્મરામો વયં ત્વાં ભજામો

વયં ત્વાં જગત્સાક્ષિરૂપં નમામઃ

સદેકં નિધાનં નિરાલંબમોશં

ભવાંભોધિપોતં શરણ્યં વ્રજામઃ

૧૩

અમે તારું સ્મરણ કરીએ છીએ, અમે તને ભજીએ છીએ,
જગતના સાક્ષીરૂપ તને અમે નમીએ છીએ. સત્સ્વરૂપ, એક
માત્ર નિધાન, અને કશાનો આધાર ન લેનાર એવા, આ
ભવસાગરમાં વહાણરૂપ હૃદયને અમે શરણ જઈએ છીએ.

: ઉપજ્ઞતિ :

સત્ત્વેષુ મૈત્રીં ગુણિષુ પ્રમોદં

કિલષ્ટેષુ જીવેષુ કૃપાપરત્વં

માધ્યસ્થમાવં વિપરીતવૃત્તૌ

સદા મમાત્મા વિદધાતુ દેવ !

૧૪

હે દેવ ! હે પ્રભો ! હું હૃદયું છું કે મારો આત્મા હંમેશાં
પ્રાણી માત્ર પ્રત્યે મિત્રભાવ ધારણ કરે; આત્મધર્મનું આરાધન
કરતા ગુણવાન જીવો પ્રત્યે મારો આત્મા પ્રસન્ન રહે—પ્રમોદ ભાવ
ધારણ કરે; દુઃખી—પીડિત—દલિત જીવો પ્રત્યે મારો આત્મા
હંમેશાં કરુણામય અને અને મારા પ્રત્યે દ્વેષબુદ્ધિ રાખનાર
વિરોધીઓ તરફ હું હંમેશાં માધ્યસ્થ—તટસ્થ—બુદ્ધિવાળો બનું.

શરીરતઃ કર્તું મનંતશક્તિ

વિમિશ્નમાત્માન મપાસ્તદોષં

જિનેન્દ્ર ! કોષાદિય સ્વરૂપ યષ્ટિ

તથ પ્રસાદેન મમાસ્તુ શક્તિઃ

૧૬

હે જિનેન્દ્ર ! આપની કૃપા વડે મારામાં એવી શક્તિ પ્રકટો, કે જેથી મ્યાનમાંથી જેમ તલવારને જુદી પાડી શકાય છે તેમ અનંત શક્તિવાળા, અત્યંત પવિત્ર (અપાસ્ત દોષ) એવા નિજ સ્વરૂપને મારા સ્થૂલ અને સૂક્ષ્મ શરીરથી હું ભિન્ન પાડી શકું.

દુઃખે સુખે વૈરિણિ બન્ધુવર્ગે

યોગે વિયોગે ભવને વને વા

નિરાકૃતાદોષમમત્ત્વબુદ્ધેઃ

સમં મનો મેઽસ્તુ સદાપિ નાથ !

૧૬

હે નાથ ! દૂર કરેલી છે બધા પ્રકારની મમત્વ બુદ્ધિ જેણે એવો શુદ્ધ સ્વરૂપી 'હું' ઇચ્છું છું કે, હવેથી સદાય મારું મન-સુખમાં કે દુઃખમાં, વૈરી પ્રત્યે કે બંધુવર્ગ પ્રત્યે, સંયોગમાં કે વિયોગમાં, ધરમાં કે જંગલમાં-સર્વત્ર સમભાવને ભજે.

યઃ સ્મર્યતે સર્વમુનીન્દ્રવૃન્દૈઃ

યઃ સ્તૂયતે સર્વનરામરેન્દ્રૈઃ

યો ગીયતે વેદપુરાણશાસ્ત્રૈઃ

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ્

૧૭

બધાય મુનીન્દ્રોના સમૂહો વડે જે દેવનું સ્મરણ કરાય છે સર્વ ચક્રવર્તી અને ધ્રુવો વડે જે દેવનું સ્તવન કરાય છે, વેદ પુરાણ અને સત્શાસ્ત્રો વડે જે દેવ ગવાયેલ છે તે દેવાધિદેવ મારા હૃદયમંદિરમાં વિરાજમાન હો !

યો દર્શનજ્ઞાનસુખસ્વભાવઃ

સમસ્તસંસારવિકારવાદ્યઃ

સમાધિગમ્યઃ પરમાત્મસંજ્ઞઃ

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ્

૧૮

અનંત દર્શન, અનંત જ્ઞાન અને અનંત સુખ જેનો સ્વભાવ છે, સંસારના તમામ વિકારોથી જે પર છે, સ્વરૂપાચરણ વડે જે પામવા યોગ્ય છે અને પરમ-આત્મા એવું જેનું નામ છે તે દેવાધિદેવ મારા હૃદય મંદિરમાં વિરાજમાન હો !

નિષ્કલેષો યો ભવદુઃસ્વજાલં

નિરીક્ષતે યો જગદન્તરાલં

યોઽન્તર્ગતો યોગિનિરીક્ષણીયઃ

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ્

૧૯

જે સંસારના દુઃખ સમૂહનો નાશ કરે છે, જે જગતના આંતરિક સ્વરૂપને જોઈ રહ્યા છે, જે અંતરઘટમાં રહેલા છે અને જે યોગીઓ દ્વારા દેખી શકાય તેવા છે તે દેવાધિદેવ મારા હૃદયમંદિરમાં વિરાજમાન હો !

વિમુક્તિમાર્ગપ્રતિપાદકો યો

યો જન્મમૃત્યુવ્યસનાદ્ વ્યતીતઃ

ત્રિલોકલોકી વિકલોઽકલંકઃ

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ્

૨૦

જે મોક્ષ માર્ગનું નિરૂપણ કરનાર છે, જે જન્મ-મરણ રૂપ દુઃખોથી પર થયેલ છે, જે ત્રણે લોકને જોનાર છે, જે મન-બુદ્ધિથી કળી ન શકાય તેવા અને નિષ્કલંકી છે તે દેવાધિ-દેવ મારા હૃદયમંદિરમાં વિરાજમાન હો !

ક્રોડીકૃતાશેષશરીરિષર્ગાઃ

રાગાદયો यस્ય ન સન્તિ દોષાઃ

નિરિન્દ્રિયો જ્ઞાનમયોઽનપાયઃ

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ

૨૧

દેહ ધારી જીવ માત્રને જેણે પોતાના કરી લીધા છે એવા રાગ-દ્વેષ આદિ દોષો જેને છે જ નહિ, ઇન્દ્રિયો અને મનના વ્યાપારો જેમાંથી નીકળી ગયા છે, જે જ્ઞાનમય અને અવિનાશી છે તે દેવાધિદેવ મારા હૃદયમંદિરમાં વિરાજમાન હો !

યો વ્યાપકો વિશ્વજનોનવૃત્તિઃ

સિદ્ધો વિબુદ્ધો ધુતકર્મબંધઃ

ધ્યાતો ધુનીતે સકલં વિકારં

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ

૨૨

જે સમસ્ત વિશ્વના વ્યાપારમાં પોતાના જ્ઞાનની આપેક્ષાથી વ્યાપક છે; જે સિદ્ધ છે, બુદ્ધ છે, જેણે બંધાયેલું કર્મ બંધનો નાશ કર્યો છે, જેનું ભવ્ય જીવો વડે ધ્યાન કરાયેલું છે અને જે સંપૂર્ણ વિકારને નાશ કરી નાખે છે તે દેવાધિદેવ મારા હૃદય-મંદિરમાં વિરાજમાન હો !

ન સ્પૃશ્યતે કર્મકલંકદોષૈ

યો ધ્વાંતસંધૈ રિવ તિગ્મરશ્મિઃ

નિરજનં નિત્ય મનેકમેકં

તં દેવ માત્તં શરણં પ્રપદ્યે

૨૩

અંધકારના સમૂહ વડે જેમ સૂર્યને સ્પર્શી શકાતું નથી તેવીજ રીતે કર્મ કલંકરૂપી દોષો વડે જે પરમાત્મા લેપાતા નથી, જે પરમાત્મા કર્મરૂપી અંજન વગરના છે, જે પદાર્થોની અપેક્ષાથી નિત્ય છે, પર્યાય અથવા ગુણની અપેક્ષાએ અનેક રૂપ છે અને દ્રવ્યની અપેક્ષાથી એક છે તે આપ્ત દેવને હું શરણુ રૂપે સ્વીકારું છું.

વિભાસતે યત્ર મરીચિમાલિ

ન્યવિદ્યમાને ભુવનાવભાસો

સ્વાત્મસ્થિતં બોધમયપ્રકાશં

તં દેવ માપ્તં શરણં પ્રપદ્યે

૨૪

સૂર્યનારાયણુ ન હોય ત્યારે પણ ત્રણે ભુવનને પ્રકાશ કરનાર જ્ઞાન રૂપી સૂર્ય સમાન પરમાત્મા શોભી રહે છે અને જે પોતે પોતાના સ્વરૂપમાંજ રહેલા છે, જે બોધપૂર્ણ પ્રકાશ સ્વરૂપ છે તે આપ્ત દેવને હું શરણુરૂપે સ્વીકારું છું,

વિલોક્યમાને સતિ યત્ર વિશ્વં

વિલોક્યતે સ્પષ્ટમિદં વિવિકતં

શુદ્ધં શિવં શાન્ત મનાદ્યનન્તં

તં દેવ માપ્તં શરણં પ્રપદ્યે

૨૫

જેના જ્ઞાનની ઝાંખી થવાથી, આ વિશ્વનો પ્રત્યેક પદાર્થ ભિન્ન ભિન્ન અને સ્પષ્ટ દેખાય છે, જે શુદ્ધ છે, કલ્યાણુ રૂપ છે, શાન્ત છે, આદિ અને અંત વગરના છે તે આપ્ત દેવને હું શરણુ રૂપે સ્વીકારું છું.

येन क्षतामन्मथमानमूर्च्छा-

विषादनिद्राभयशोकचिन्ताः

क्षयोऽनलेनेव तदप्रपञ्च-

स्तं देव माप्तं शरणं प्रपद्ये

૨૬

જેમ અગ્નિથી ઝાડોનાં ઝુંડ બળીને ભસ્મ થઈ જાય છે તેમ જેણે કામ, માન, મૂર્છા, વિપાદ, નિદ્રા, ભય, શોક, અને ચિન્તાને મૂળથી ભસ્મસાત કરી નાખ્યા છે તે આપ્ત દેવને હું શરૂ મુ રૂપે સ્વીકારું છું.

वनिन्दनालोचनगर्हणै रहं

मनोवचःकायकषायनिर्मितं

निहन्मि पापं भवदुःख कारणं

भिषग् विषं मंत्रगुणै रिवाखिलं

૨૭

મન, વચન, કાયા અને કષાયથી ઉત્પન્ન થયેલ, ભવદુઃખના કારણરૂપ જે કંઈ પાપકર્મ મારાથી થયું હોય તે સમસ્ત પાપનો હું નિંદા આલોચના અને ગર્હણા (રૂપી અમોઘ સાધનો) વડે નાશ કરું છું: જેમ ઉસ્તાદ વૈદ્ય મંત્રના પ્રભાવથી તમામ વિષને હરી લે છે તેમ.

अतिक्रमं यद् विमते व्यतिक्रमं

जिनातिचारं सुचरित्रकर्मणः

व्यधा मनाचार मपि प्रमादतः

प्रतिक्रमं तस्य करोमि शुद्धये

૨૮

હે જિનદેવ ! દુષ્ટબુદ્ધિને લીધે પ્રમાદથી, શુદ્ધ ચરિત્રને લાગતા દોષો—અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર અને અનાચાર—નું

પણ મારાથી જે કંઈ સેવન થયું છે તેની શુદ્ધિને માટે હું પ્રતિક્રમણ અર્થાત્ પશ્ચાત્તાપ કરું છું.

न संस्तरोऽश्मा न तृणं न मेदिनी
विधानतो नो फलको विनिर्मितः
यतो निरस्ताक्षकषायविद्विषः
सुधीभिरात्मैव सुनिर्मलो मतः

૨૯

સમભાવની પ્રાપ્તિ માટે વિધાન તરીકે પથ્થરની શિલાને આસન રૂપે નિર્માણ કરેલ નથી, કે ઘાસની ચટાઈને કે ધરતીને કે લાકડાની પાટને પણ આસન રૂપે નક્કી કરેલ નથી. પરંતુ ડાહ્યા પુરુષોએ તો જેણે ઈન્દ્રિયોના વિષયો અને કષાય રૂપી શત્રુઓનો નાશ કરેલ છે એવા અતિનિર્મલ આત્માનેજ સુંદર ભૂમિકા (ક્ષેત્ર) રૂપે સ્વીકારેલ છે.

न संस्तरो भद्र ! समाधिसाधनं
न लोकपूजा न च संघमेलनं
यतस्ततोऽध्यात्मरतो भवानिशं
विमुच्य सर्वमपि बाह्यवासनाम्

૩૦

હે ભદ્ર ! કોઈ વિશિષ્ટ પ્રકારનું આસન એ સમભાવનું વાસ્તવિક સાધન નથી. તેમજ લોકો તરફથી થતી પૂજા કે સંઘનું સંમેલન પણ સમભાવની પ્રાપ્તિ માટે સાધન રૂપ નથી. માટે અહારની અધીય વાસનાને તજી, કોઈ પણ ઉપાય—સાધનથી નિરંતર આત્માને વિષે પ્રીતિવાળો થા.

ન સન્તિ વાહ્યા મમ કેચનાર્થા

ભવામિ તેષાં ન કદાચનાહં

હત્યં વિનિશ્ચિત્ય વિમુચ્ય વાહ્યં

સ્વસ્થઃ સદા ત્વં ભવ ભદ્ર ! મુક્ત્યૈ ૩૧

“આત્માથી ભિન્ન એવા બહારના કોઈપણ પદાર્થો મારા નથી તેમજ હું કદિપણ તેનો થયો નથી.” એ પ્રમાણે નિશ્ચય કરીને હે ભાઈ ! બહારના પદાર્થોને છોડી, મુક્તિને માટે તું હંમેશાં નિરાકુળચિત્ત વાળો થા.

આત્માન માત્મન્યવલોક્યમાનઃ

ત્વં દર્શનજ્ઞાનમયો વિશુદ્ધઃ

ઐકાગ્રચિત્તઃ સ્વલુ યત્ર તત્ર

સ્થિતોઽપિ સાધુ લેભતે સમાધિ ૩૨

પોતાને નિજસ્વરૂપમાં દેખતો, તું દર્શનમય, જ્ઞાનમય અને વિશુદ્ધ છે. ખરેખર અહીં કે તહીં કોઈપણ ઠેકાણે એકાગ્ર થયેલ છે ચિત્ત જેનું એવો સ્થિર થયેલો સાધક-આત્મા સમાધિ-ભાવને પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

एकः सदा शाश्वतिको ममात्मा

विनिर्मलः साधिगमस्वभावः

बहिर्भवाः सन्त्यपरेसमस्ता

न शाश्वताः कर्मभवाः स्वकीयाः ૩૩

કેવળ મારો આત્માજ સદાય અવિનાશી, નિર્મળ અને જ્ઞાન સ્વરૂપ છે. આત્માથી ભિન્ન, બહારથી ઉત્પન્ન થયેલા બાકીના બધા પદાર્થો પોતાનાજ ઉપાદાન કારણથી કર્મો દ્વારા રૂઝવણી અને અશાશ્વત અર્થાત્ નાશવંત છે.

यस्यास्ति नैक्यं वपुषापि सार्धं

तस्यास्ति किं पुत्रकलत्रमित्रैः

पृथक् कृते चर्मणि रोमकूपाः

कुतो हि तिष्ठन्ति शरीर मध्ये

૩૪

આત્મદષ્ટિએ જેની શરીરની સાથે પણ એકતા નથી તેને પુત્ર, સ્ત્રી કે મિત્રવર્ગ સાથે એકરૂપતા કેમ હોઈ શકે ? જે શરીરની ચામડી ખેંચી લેવામાં આવે તો ફેવાડાના છિદ્રો શરીરમાં કેવી રીતે ટકી શકે ? અર્થાત્ છિદ્રો જેમ ચામડીના આશ્રયે રહેલ છે તેવી રીતે મિત્ર, પુત્ર, કલત્ર વગેરે દેહની સાથે સંબંધ ધરાવે છે નહિ કે આત્માની સાથે.

संयोगतो दुःख मनेक भेदं

यतोऽश्नुते जन्मवने शरीरी

ततस्त्रિधाऽसौ परिवर्जनीयो

यियासुना निवृत्ति मात्मनीनां

૩૫

આ જીવાત્મા, ભવરૂપી અટવીમાં આસક્તિ જન્ય સંબંધ (સંયોગતઃ) ને લીધેજ અનેક પ્રકારના દુઃખો ભોગવે છે; માટે પોતાની આત્મતિક મુક્તિ ઇચ્છનાર મુમુક્ષુએ એ જાતના સંબંધને મન વચન અને કાયાથી તજી દેવો જાઈએ.

सर्वं निराकृत्य विकल्पजालं

संसारकाम्तारनिपात हेतुं

विविक्त मात्मानम वेक्ष्यमाणो

निलीयसे त्वं परमात्मतत्त्वे

૩૬

સંસાર રૂપી ભયંકર જંગલમાં રખડી પડવાના કારણે
રૂપ બધીય વિકલ્પની જાળને દૂર કરી, પોતાના આત્માને
સર્વથી નિરાળો દેખતો તું પરમાત્મતત્ત્વમાં લીન થશે.

સ્વયં કૃતં કર્મ યદાત્મના પુરા
ફલં તદીયં લભતે શુભાઽશુભં
પરેણ વત્તં યદિ લભ્યતે સ્ફુટં
સ્વયં કૃતં કર્મ નિરર્થકં તદા

૩૭

પૂર્વ કાળમાં આત્માએ પોતેજ જે જે કર્મ કરેલ છે, તેનું
શુભ કે અશુભ ફળ તે પામે છે. જે બીજાએ આપેલું ફળ ખરેખર
પામી શકાતું હોય તો પછી પોતાથી થયેલું કર્મ તદ્દન અર્થ-
હીન થઈ જાય છે. અર્થાત્ શુભાશુભ ફળને ઉત્પન્ન કરનાર
પોતા સિવાય બીજા કોઈપણ નથી.

વિમુક્તિમાર્ગપ્રતિકૂલવર્તિના

મયા કષાયાક્ષવશેન દુર્ધિયા

ચારિત્રશુદ્ધે ચૈવકારિ લોપનં

તદસ્તુ મિથ્યા મમ દુષ્કૃતં પ્રભો !

૩૮

હે પ્રભો ! મારી દુષ્ટ બુદ્ધિને લીધે કષાય અને ઇન્દ્રિયોને
આધીન થવાથી, મોક્ષ માર્ગથી વિરૂદ્ધ વર્તનાર મારા વડે
શુદ્ધ ચારિત્રનો જે કોઈ લોપ થયો હોય તે બધાય મારા
દુષ્કર્મો મિથ્યા થાઓ. નિષ્કળ નીવડે.

[શ્રી અમિતગતિસૂરી વિરચિત 'સામાયિક પાઠ'માંથી ઉધૃત]

ૐ

પદ ૧ રાગ શિખરિણી.

પ્રભો ! અન્તર્યામી ! જીવન જીવના દીનશરણા,
પિતા માતા બંધુ અનુપમ સખા હિતકરણા;
પ્રભા કીર્તિ કાન્તિ, ધન વિભવ સર્વસ્વ જનના,
નમું છું વંદું છું, વિમલ મુખ સ્વામી જગતના. ૧
અસત્યોમાંહીથી, પ્રભુ પરમ સત્યે તું લઈ જા,
ઉંડા અંધારેથી, પ્રભુ પરમ તેજે તું લઈ જા;
મહા મૃત્યુમાંથી, અમૃત સમીપે નાથ લઈ જા,
તું હીણો હું છું તો, તુજ દરસનાં દાન દઈ જા. ૨
પિતા પેલો આઘે, જગત વીંટતો સાગર રહે,
અને વેગે પાણી, સકળ નદીનાં તે ગમ વહે;
વહો એવી નિત્યે, મુજ જીવનની સર્વ ઝરણી;
દયાના પુણ્યોના, તુજ પ્રભુ મહાસાગર ભણી. ૩

પદ ૨ રાગ ગઝલ કવાલી.

ભલે દુશ્મન બને દુનિયા, તમે ના કેપશેા બહાલા !
અમીમય આંખ ક્યારીમાં, અફીણ ના રોપશેા બહાલા !
તમારી જ્યાં દયા દષ્ટિ, અહા હા ! ત્યાં અમી વૃષ્ટિ;
બને સ્નેહી સકળ સૃષ્ટિ, સદા હૃદયે વસેા બહાલા !
કરો જો આંખને રાતી, ગ્રહો સઘળા બને ઘાતી;
થશે વૈરી હશે સાથી, નમેરા ના થશેા બહાલા !

અમારા દોષ ના જોશો, ક્યાળુ દુર્ગુણો ધોશો;
અમે તો આપનાં છોડ, સુખુદ્ધિ આપશો બહાલા !

પદ ૩ ગઝલ.

મચ્યું આ વિશ્વનું સંગીત, અને નાચે બધી દુનિયા;
અયે આલમ તણા ઉસ્તાદ, વીણા મારી મિલાવી દે.
મજ્યાં સંગીતના સુરમાં, સૂરજ ગ્રહ ચંદ્ર ને તારા;
બસૂરી એક મુજ વીણા, રહી એને મિલાવી દે.
ચલાવી આંગળી અણુધડ, બધાયે તાર મેં તોડ્યા;
તુટેલા તારને સાંધી, વીણા મારી મિલાવી દે.
ભરતી ને ઓટ સાગરના, પ્રતિદિન તાલથી ગાજે;
બસૂરી મુજ જીવન-વીણા, અયે માલિક મિલાવી દે.
ક્રિયા ચેતન અને જડની, વિવિધ સૂર તાલબદ્ધ ભાસે;
બસૂરી મુજ જીવન-વીણા, રહી તેને મિલાવી દે.

પદ ૪ રાગ બિહાગ-ગઝલ.

અજબ હેરાન હૈં ભગવાન, તુઝે કયુ કર રિઝાવું મૈં ?
કોઈ વસ્તુ નહિ એસી, તેરી સેવામેં લાવું મૈં. ૧
કરું કિસ્તરહ આહવાન, કે તું મોજુદ હો હરબ
નિરાદર હે ખુલાનેકો, અગર ઘંટી બજાઉં મેં ? ૨
તુમ્હિ હો મૂરતિમેં ભી, તુમ્હિ વ્યાપક હો પુલોમેં;
ભલા ભગવાન પર ભગવાનકો કયુ કર ચડાવું મૈં. ૩

લગાના ભોગ કુછ તુમકો, ચે એક અપમાન કરના હૈ;
ખીલાતા હૈ જો સખ સંસારકો, ઉરકો ખિલાઉ મૈં. ૪
તેરી જોતિસેં રોશન હૈ, સૂરજ ગ્રહ ચંદ્ર ઓર તારેં
મહા અંધેર હૈ તુમકો અગર દીપક દીખાવું મૈં. ૫
ન ભુજા હૈ ન સીના હૈ, ન ગરદન હૈ ન પૈસાની;
કહાં નિર્લેખ નારાયણ, અગર ચંદન લગાવું મૈં. ૬

પદ ૫ રાગ ગઝલ.

જગતના નાથને જોયા વિના સહુ ધૂળ ધાણી છે.
પ્રભુ નિરખ્યા વિના નયને ઉભી ચોરાસી ખાણી છે.
થયું શું મહેલ ખાંધ્યાથી ? થયું શું ઉંચું ખાધાથી ?
થયું શું દ્રવ્ય સાધ્યાથી ? રહી જો ભવની ધાણી છે.
ભલે વ્યાખ્યાન બહુ કીધાં, ઘણાં ગ્રન્થો રચી દીધાં;
ભલે શાસ્ત્રો ઘણાં ચૂંચ્યાં, વલોવ્યું તોય પાણી છે.
વિલોકયું ફ્રાન્સ ને ઇંગ્લાંડ, વળી જાપાન સ્વીત્ઝર્લૅંડ;
અમેરિકાનું ન્યુ ઇંગ્લાંડ, નકામી દષ્ટિ તાણી છે.
છતે નેત્રે નથી જોતા, મણિ તજ કાચમાં મહોતા,
મરણ પર્થત રહે રોતાં, મતિ ભ્રમમાં ગુંચાણી છે.
પ્રભુમાં જે વસેલા છે, પ્રભુ જેમાં વસેલા છે;
કસેલા સત્ય કર્મોમાં, ખરી તેની કમાણી છે.

પદ ૬ રાગ ગઝલ.

પ્રલાપો પ્રેમીના દિલના, પ્રેમી જાણે પ્રભુ જાણે;
 હૃદયના એ અગમ ભાવો, હૃદય જાણે ધણી જાણે. ૧
 તુંહી તુંહી નાહ ધાયલના, ધવાયા હોય તે જાણે;
 રહી દૂરે નિરખનારા, કહી એ મોજ ના માણે. ૨
 વિલાપો જાનકીજીના, ન જાણે લોક લંકાના;
 પિછાણે પવનસુત જેવા, ખરું શ્રીરામજી જાણે; ૩
 મીરાંના પ્રેમ-અશ્રુને, જરૂર રાણો નહિ જાણે;
 જણાશે પ્રેમઘેલાને, અવર શ્રીકૃષ્ણજી જાણે. ૪
 ભક્તિ સુલસા તણા મનની, મહાવીર વિણ ન કે' જાણે;
 સમીપ વસનાર ના જાણે, પ્રભુ જાણે હૃદય જાણે. ૫
 સતી ચંદન કુમારીને, મુળા કે શેઠ શું જાણે ?
 વ્યથા પ્રભુના વિરહ કેરી, હૃદય જાણે પ્રભુ જાણે. ૬
 દરદ દમયંતીના દિલનું, જગતના જીવ શું જાણે;
 વ્યથા ઉમટે વિરહીઓને, તે વિરહી કે પ્રભુ જાણે. ૭

પદ ૭ ગઝલ-કવાલી.

ખપી જવું પ્રેમમાં તારા, સમર્પણ એ અમે કહીએ;
 દફન થવું શેરીમાં તારી, અમારું સ્વર્ગ એ કહીએ.
 દરસ તારું, શ્રવણ તારું, અને તુંમાંજ શુભ થાવું;
 પરમ પ્રજ્ઞાન ને મુક્તિ, ધરમ એને અમે કહીએ.

સફર તારી ગલીમાં તે, શહેનશાહી અમે કહીએ;
 રહેવું ચિતને તારા, પરાભક્તિ અમે કહીએ.
 તુંમાં છે જે-તું છે જેમાં, પછી શું શોધવું તેને;
 ખખર નથી એ જ ગફલત છે, અગર અજ્ઞાન એ કહીએ.
 ચરણ ચુમતાં કપાળ્યું શિર, સનમના પ્રેમની ખાતિર;
 સમર્પણ એ અમે કહીએ, પરાભક્તિ જ એ કહીએ.

પદ ૮ રાગ આસાવરી દ્રુત એક તાલ.

અંતર મમ વિકસિત કરો અંતરતર હે;
 નિર્મલ કરો, ઉજ્જવલ કરો, સુંદર કરો હે. અંતર.
 જાગ્રત કરો, ઉદ્યત કરો, નિર્ભય કરો હે;
 મંગલ કરો, નિરલસ નિઃસંશય કરો હે. અંતર.
 યુક્ત કરો હે સખાર સંગે, મુક્ત કરો હે બંધ;
 સંચાર કરો સકલ કર્મે, શાન્ત તોમાર છંદ. અંતર.
 ચરણ પદ્મે મમ ચિત્ત, નિષ્પંદિત કરો હે;
 નંદિત કરો નંદિત કરો, નંદિત કરો હે. અંતર.

પદ ૯ રાગ દેશ

અંતરજામી ક્યાં જાશે ? નહિ જાવા દઉં હરિ રે
 હઠથી હું રાખીશ હવે, મનમંદિરમાં ધરી રે. ટેક.
 મોહન તમને ઘણા મનાવું, ઘર મેલીને ન ઘટે જાવું;
 નિર્દય આમ ન થાવું, પ્રભુપદ વીસરી રે. અંતર.

રીઝવવાની રીતિ ન જાણું, મનગમતી રીતે વરતાણું;
 મન ગભરાણું બીજી કાશ કરી કરી રે. અંતર.
 જેવો તેવો તોય તમારો, તજવાથી નહિ આવે આરો;
 નાથ ! ઉગારો, રખડયો પેટ ભરી ભરી રે. અંતર.
 અંધ થયો હું અણપણેથી, પાસે છો પણ ન જડયા તેથી;
 ‘કેશવ’ થાક્યો ફેકટ ફેરા ફરી ફરી રે. અંતર.

પદ ૧૦ રાગ દેશ.

મારી નાડ તમારે હાથે, હરિ સંભાળજે રે;
 પ્યારા પોતાનો જાણીને પ્રભુપદ પાળજે રે. મારી.
 પથ્યાપથ્ય નથી સમજાતું, દિલ સદૈવ રહે ઉભરાતું;
 મને હશે શું થાતું નાથ ! નિહાળજે રે. મારી.
 અનાદિ આપ વૈધ છો સાચા, કેઈ ઉપાયવિષે નહિ કાચા;
 દિવસ રહ્યા છે ટાંચા, વેળા વાળજે રે. મારી.
 વિશ્વેશ્વર ! શું હજી વિચારો, બાજી હાથ છતાં કેમ હારો;
 મહા મુંઝારો મારો, નટવર ટાળજે રે. મારી.
 ‘કેશવ’ હરિ માંડે શું થાશે, ઘાણુ વળ્યો શું ગઢ ઘેરાશે;
 સાજ તમારી જાશે, ભૂધર ભાળજે રે. મારી.

પદ ૧૧ રાગ દેશ

દીનાનાથ દયાળ હવે હેતે કરજો દયારે;
 ત્રિશુણાતીત મને તરછોડી, દોડી ક્યાં ગયારે ? ટેક.

સમજ્યો નહિ હું સ્વાર્થ સર્ચોમાં, નાથચરણમાં ચિત્ત ધર્યોમાં.
 નથી ભરિયા મારામાં દોષ કયા કયારે ? દીનાનાથ.
 થાક્યો ભવાટવીમાં ભટકી, અંતે સાવ રહ્યો હું અટકી;
 મારાથી છટકીને કયાં છાના રહ્યાં રે ? દીનાનાથ.
 આપ વિના આધાર ન મારો, પ્રભુ સંકટથી પાર ઉતારો;
 સેવકને સંભારો, કપટી કાં થયારે ? દીનાનાથ.
 કરુણાસાગર કેમ તપાવો, બહુ મુંઝાણો માર્ગ બતાવો;
 ‘કેશવ’ હરિ આવો, સંતાપ ઘણા સહ્યાં રે. દીનાનાથ.

પદ ૧૨ રાગ દેશ

કરુણાનાસાગર અહીં કરુણા જળ વરસાવજોરે
 વરસાવીને કઠણ કલેજા નરમ બનાવજોરે. કરુણા ટેક
 નિદ્રા નયનથી ઉડી જાવે, નિજનિજ દોષો નજરે આવે;
 જય જગદીશ્વર જુગતી એહ જમાવજોરે. કરુણા. ૧
 સમાજમાં પ્રભુ થાય સુધારા, નીકળીને દોષો રહે ન્યારા;
 અત્રેસરોમાં એહ જ્ઞાન ઉભરાવજોરે. કરુણા. ૨
 મન સર્વેના થઈ રહે મોટાં, ક્ષુદ્રની પેઠે થાય ન ખોટાં;
 ઘટઘટમાંહે ઘટના એહ ઘટાવજોરે. કરુણા. ૩
 ઝેરી રસ સઘળો ઝરી જાજો, અમૃતમય ઘટ અંતર થાજો,
 એહ ભાવના વિશ્વપતિ વિસ્તારજોરે. કરુણા. ૪
 પરમારથમાં ઉપજે પ્રીતિ, સમજે સત્ય ધર્મ ને નીતિ;
 દયા કરી પ્રભુ એવી ચાંપ દબાવજોરે. કરુણા. ૫
 ‘સંતશિષ્ય’ સ્વારથને છોડી, પકડે પરમારથને દોડી;
 એ ઉત્સાહ તણો રસ અધિક વહાવજોરે. કરુણા. ૬

પદ ૧૩ રાગ કાનરો.

પ્રભુ નામ સુધારસ પી લે (૨)

નામ સુધારસની શીતળતા, તનના તાપ હરી લે. પ્રભુ.
શાન્તપણું આપે સર્વાંગે, દુઃખ રહે નહિ દિલે;
નૌતમ નામ નકી તરવાનું, કરવાનું જ કરી લે. પ્રભુ.
ભયકારક ભવસાગર ભારે, તેને તુરત તરી લે;
ધરવાનું શુભ ધ્યાન હૃદયમાં, નિર્મળતાથી ધરી લે. પ્રભુ.
અંતરનું બળતું બુઝવવા, ભક્તિ જળને ભરી લે.
ઠરવાનું આ ઠામ અપૂરવ, તેમાંહેજ ઠરી લે. પ્રભુ.

પદ ૧૪ રાગ-ગારા ઝીંઝોટી.

મંગળ મુદસદન જયતિ જય જિનેશ્વરા,
વિશ્વમાં વિવિધતાથી જ્ઞાન વિસ્તરા....મંગળ ટેક
અમૃત રસના અખૂટ નિર્મળા ઝરા,
અનાદિ ને અથાહ વ્યાપ્ત ગાઠ તમહરા,
સતત વિલસી ભક્ત અંતરે સુહિતકરા;
નમીએ...શમીએ...રમીએ, તવપદમાં—
સુવિશદમાં, સુસુખદમાં, પરમપદવરા....મંગળ ૧
શરણુ ધરણુ સર્વને આનંદ નિર્ભરા,
અજર અમર અકળ અજ તું અચળ ઇશ્વરા,
ધ્યાનથી શુભ 'સંતશિષ્ય' સહજ સુખકરા.

કરજે....હરજે....ધરજે.....પ્રબુદ્ધતર !
હરિતહર ! અભયકર ! હરી જનમજરા....મંગળ ૨

પદ ૧૫ રાગ-સારંગમની તરજ.

પ્રીતેથી નમી તુંને ચિત્તે ચિતવીએ,
વિશ્વેશ્વર સુખકર દુઃખહર દેવ !
સિ....ઝ, શુ....ઝ, બુ....ઝ, તું ! પ્રીતેથી. ટેક.
જય જય જગપતિ, અગમ છે તારી ગતિ, મંદમંદ-
મારી મતિ, ધારી ન શકાય વૃત્તિ; કળી ન શકાય કૃતિ,
વળે જો તારામાં વૃત્તિ, દુઃખ નવ રહે રતિ.
અપાર તું અલક્ષ તું અવાચ્ય તું અગમ્ય તું. (૨) પ્રીતેથી ૧
વિશ્વપતિ વિદ્ધહર, મારા હૃદયમાં ઠર, ધ્યાનમાં-
અરજ ધર, દોષ મારા દૂર કર, ત્રિભુવન તણા તાજ,
અરજ સુણજે આજ, રાખજે 'શિષ્ય'ની લાજ.
એકમાં અનેક તું અનેકમાંહે એક તું. (૨) પ્રીતેથી. ૨

પદ ૧૬ હરિગીત છંદ

સમીપે છતાં તમને તિમિરથી હું નહીં નીરખી શક્યો,
હું પતિત પાવન પૂરણ પ્રેમ સ્વરૂપ નવ પરખી શક્યો;
તુજ અમીભર્યાં સૂત્રો અમૂલ્યાં હું ન શ્રવણ કરી શક્યો,
હું હૃદયમાં સંજીવની તારી ધ્વનિ ન ધરી શક્યો. ૧

ભજવા તણા ઉત્તમ સમય તમને ન નાથ ! ભજી શક્યો,
 પ્રભુ ! આપના સંકેતને હું મૂખે નવ સમજી શક્યો;
 તારા ભજનનો અતુલ મહિમા જરૂર નવ જાણી શક્યો,
 તારા થવાની અભય મંગળ મોજ નવ માણી શક્યો. ૨
 તારા ચરણના શરણુ રૂપે મૂઠ હું ન મળી શક્યો,
 વાર્યા છતાં પણ વિષમ પથથી નાથ ! હું ન વળી શક્યો;
 પામ્યો અમૂલ્ય સાધનો નહિ સદુપયોગ કરી શક્યો,
 નવ ભક્તિના સ્વાદિષ્ટ રસને 'સંતશિષ્ય' ભરી શક્યો. ૩

પદ ૧૭ હરિગીત છંદ

હે નાથ ! ગ્રહો અમ હાથ, રહીને સાથ માર્ગ ખતાવજો,
 નવ ભૂલીએ કહો કષ્ટમાં, પણ પાઠ એહ પઢાવજો;
 પ્રભુ અસત્ આચરતાં ગણી, નિજબાળ સત્ય સુણાવજો,
 અન્યાય પાપ અધર્મ ન ગમે, સ્વરૂપ એ સમજાવજો. ૧
 ખગડે ન બુદ્ધિ કુટિલ કાર્યે, બોધ એહ ખતાવજો,
 વિભુ ! જાણવાનું અજબ રીતે, જરૂર જરૂર જણાવજો;
 સહુ દૂષિત વ્યવહારો થકી, દીનબંધુ દૂર રખાવજો,
 છે ચાચના અમ કર થકી, સત્ કાર્ય નિત્ય કરાવજો. ૨
 પ્રભુ ! સત્ય ન્યાય દયા વિનય જળ હૃદયમાં વરસાવજો,
 બદનામ કામ હરામ થાય ન એહ ટેક રખાવજો;
 હે દેવના પણ દેવ ! અમ ઉર પ્રેમ પૂર વહાવજો,
 પાપાચરણની પાપવૃત્તિ, હે દયાળ ! હઠાવજો. ૩

સુખ સંપ સજ્જનતા વિનય યશ રસ અધિક વિસ્તારને,
 સેવા ધરમના શોખ અમ, આણુ આણુ વિષે ઉભરાવને;
 શુભ 'સંતશિષ્ય' સધાય શ્રેયો, એ વિવેક વધારને,
 આનંદ મંગળ અર્પવાની અરજને અવધારને. ૪

પદ ૧૮ હરિગીત અથવા ભૈરવી

પ્રભુ નામ મંગળ હામ મંગળ કામ મંગળ જોડતું,
 છે જ્ઞાન મંગળ ધ્યાન મંગળ સ્મરણ કરીએ તેડતું;
 મંગળ કરણ અભિધાન છે, આનંદ-મંગળ એડતું,
 મંગળ કરો મંગળ દિને, મંગળ થવા નર દેડતું. ૧
 તણ અન્ય કામ ત્રિસંધ્ય જે ગૌતમ તણા ગુણ ગાય છે,
 આનંદ મંગળ અજળ રીતે, અધિક ત્યાં ઉભરાય છે;
 ગૌતમ ગુરુ ગુણગાન મંગળ, મહત્ સ્વરૂપ મનાય છે,
 શુભ 'સંતશિષ્ય' વિધન ટળી, મંગળ ધરે વરતાય છે.

પદ ૧૯ રાગ ધનાશ્રીની ગઝલ.

વિભુ તારો વિશ્વાસ, અમોને વિભુ તારો વિશ્વાસ ટેક.
 તોડી તિમિરતણાં દળ તારક, પાથર તારો પ્રકાશ. અમો
 તારા ચરણે શિર અમારાં, ઘટ ઘટમાં તુજ વાસ. અમો
 ત્રિભુવનપતિઆધારજ તારો, નાથ નકરીશ નિરાશ. અમો
 અપૂર્વ સહુમાં બળ પ્રગટાવી, નિર્બળતા કર નાશ. અમો
 જીવનમાં રસ રેડ દયાળુ, એ સહુની અરદાસ. અમો

ચેતન જાગે રોમ રોમમાં, અવર નથી કોઈ આશ. અમે. ૦
 ‘સંતશિષ્ય’ માગે કર જોડી, કૃપા કૃપાળુ પાસ. અમે. ૦

---

૨૦ રાગ આશાવરી.

મારે ક્યાં જાવું ? તજશ નહિ, મારે ક્યાં જાવું ?
 મારે ક્યાં જાવું ? નાથ વિણ મારે ક્યાં જાવું ? ટેક.
 ભૂલ્યો મારગ દિશ ન સૂઝે, ક્યાં ઠેખાં ખાઉં ?
 તિમિરમાં ક્યાં ઠેખાં ખાઉં ? તજશ નહિ.
 ક્યાં તું છુપાયો કેમ ન બોલે ? બાપુ ગભરાઉં. તજશ.
 સાદ કંઈ અરે ! કેમ સુણે નહિ, કહેને ક્યાં આવું ? તજશ.
 ક્યાં જાઉં આ ઘોર તિમિરમાં, અતિશે અકળાવું. તજશ.
 થરથર કંપું ભયના સ્થળમાં, અહિં તહિં અથડાઉં. તજશ.
 પંથ અજાણ્યો કહે તુજ વિણ હું કોને બોલાવું ? તજશ.
 ‘સંતશિષ્ય’ શરણાગત તુજ વિણ, કેના ગુણ ગાઉં ? તજશ.

પદ ૨૧ રાગ ધનાશ્રીની ગઝલ.

ભિન્ન નથી ભગવાન તુજથી, ભિન્ન નથી ભગવાન. ટેક.
 તુજમાં તે છે તેનામાં તું, ભૂલી ગયો શું ભાન. તુજ.
 ‘અજગો’ કર પડદો અહંપદનો, નિરખીશ પરમનિધાન. તુજ
 સર્વ જીવનનું એ મહા જીવન, સર્વ શક્તિનું સ્થાન. તુજ
 સર્વ બળોનું મહાબળ એ છે, સર્વ જ્ઞાનનું જ્ઞાન. તુજ

દૈવત સર્વનો એ છે દાતા, નિર્મળ એહ નિદાન. તુજ
અર્પી દે તન મન ધન તેને, તજ તારું અભિમાન. તુજ
અવર પ્રપંચ તજીને એનું, ધર અંતરમાં ધ્યાન. તુજ
'સંતશિષ્ય' સુખસાગરનાં હવે, ગર્વ તજી ગા ગાન. તુજ

પદ ૨૨ ધનાશ્રીની ગઝલ.

ભવ ભય ભંજન રામ હમારો (૨)

સો હિ રામ ઘટઘટમેં ધૂમત, અન્ય ન ઉનકો ધામ. હ૦
ચિદાનંદધન સ્વયંપ્રકાશી, નિરાલંબ નિષ્કામ. હ૦
જાકિ સંનિધિસે જડ બિકસત હૈ, દેહ ઇંદ્રિય મન પ્રાણ. હ૦
ચિદાભાસ જાકો સખ જડમેં, ધરત વિવિધ અભિમાન. હ૦
અવ્યય અક્રિય એક અલૌકિક, અવિકૃત પૂરણ કામ. હ૦
સોહિ રામ જ્ઞાતા વિશ્વેશ્વર, 'રંગીત' ગુરુ ભગવાન. હ૦

પદ ૨૩ શું કહું કથની મારી.

ઈચ્છું નિશદિન એવું દેવ ! ઇચ્છું નિશદિન એવું.
સદાય તુજને સેવું દેવ ! ઇચ્છું. ટેક.
અજાણતાં પણ મારા કરથી, શ્રેય સરવનું થાઓ;
તન મન ધન સાધન સહુ મારાં, એ પંથે યોજાઓ. દેવ !
અર્પણ યોગ્ય સ્થળે કરું એવી, પ્રેમદશા પ્રગટાવો;
યાત્રકતાની અધમ દશા ટળી, ઉદાર ગુણ ઉભરાવો. દેવ !

પાપપંથમાં પ્રગ મુજ ન પડે, એ સમજણ પ્રભુ આવો;
 સુખમાં પણ વીસરું નહિ તુજને, એ અધિકાર જમાવો. દેવ !
 કામ-ક્રોધ-મદ-લોભ લૂંટારા, લહે ન મુજને લૂંટી;
 અંતસમે મને અકામ મરણે, કાળ ન મારે કૂટી. દેવ !
 મૃગજળ જેવા વિવિધ વિષયમાં, મન લલચાય ન મારું;
 શરણાગત આ 'સંતશિષ્ય'ને, તારક શરણું તારું. દેવ !

પદ ૨૪ રાગ-શું કહું કથની મારી.
 આવો આવો આવો દેવ ! ઉદ્ધારક બની આવો;
 હવે વખત ન વિતાવો દેવ ! ઉદ્ધારક બની આવો. ટેક.
 અંધકાર છવરાયો અધિકે, દિવ્ય દીપ પ્રગટાવો;
 જાગે સર્વ સમાજ ઘેનથી, ગેબી એ નાદ ગજવો. દેવ !
 શુદ્ધ બુદ્ધ આવે સાંભળતાં, સદ્ય એ મંત્ર સુણાવો;
 નિરખે સઘળા નિજનિજ કૃત્યો, અંજન એવું લગાવો. દેવ !
 જીવન રહિત બનેલ જિગરમાં, વિદ્યુતવેગ વડાવો;
 'સંતશિષ્ય' આ મહદમુંઝારો, સાહેબ ! તુરત સમાવો. દેવ !

પદ ૨૫ રાગ-શું કહું કથની મારી.
 અરણ્ય એક અમારી નાથ ! અરણ્ય એક અમારી.
 દ્યો અધમપણાથી ઉગારી નાથ ! અરણ્ય એક અમારી. ટેક
 દુષ્ટ જનોની મટો દુષ્ટતા, શ્રેય સર્વનું થાઓ;
 અધમ જનોની મટી અધમતા, ધર્મ પંથ તે ધાઓ. નાથ !

સવળા મારગ સૂઝે સહુને, અવળાથી અળસાઓ;
 હરે કામ દોષિત કરવામાં, એ સદ્બુદ્ધિ આવો. નાથ !
 'સંતશિષ્ય' વ્યાધિ સૌ વિરમી, પરમાનંદ પથરાઓ;
 વિષમમતિ બદલીને બહુધા, સમરસ માંહે સમાઓ. નાથ !

પદ ૨૬ રાગ ભૈરવી.

ખોલો ખોલો (૨) ખોલો દયામય !

મંગલ મંદિર ખોલો

ટેક.

જીવનવન અતિ વેગે વટાવ્યું (૨)

દારે ઊલો શિશુ લોળો.

દયામય !

તિમિર ગયું ને જ્યોતિ પ્રકાશ્યો (૨)

શિશુને ઉરમાં દ્યો દ્યો.

દયામય !

નામ મધુર તવ રટ્યો નિરંતર (૨)

શિશુસહ પ્રેમે ખોલો.

દયામય !

દિવ્ય તૃષાતુર આવ્યો બાલક (૨)

પ્રેમ અમી રસ ઢાળો.

દયામય !

પદ ૨૭ ભૈરવી. ઢબ-મંગળમંદિર ખોલો.

આવો આવો (૨) આવો દયાળુ ! દીલમાં દીપ પ્રગટાવો.

દરશન કરું હું દેવ તમારા (૨) એવી જ્યોત જગાવો. દયા.

અગણિત અંધારાના હૃદયિણુ (૨) હે પ્રભુ ! હુઃખ હઠાવો. દયા.

નિરખીશકું હું નિજને નિશદિન (૨) એ દારો ઉઘડાવો. દયા.

સ્વામી સાચું જ્ઞાન કરાવી (૨) સત મારગ સમજાવો.દયા.
‘સંતશિષ્ય’ પામે તુજ ચરણો(૨) એહ કૃપા વરસાવો.દયા.

પદ ૨૮ રાગ—ભૈરવી.

જીવનજ્યોત જગાવો, પ્રભુ હે ! જીવનજ્યોત જગાવો;
ટચુકડી આ આંગળીઓમાં, ઝાઝું જોર જમાવો;
આ નાનકડા પગને વેગે, ભમતા જગત ખનાવો—

અમને રડવડતાં શિખવાડો. પ્રભુ હે ! ૧
વણુ દીવે અંધારે જોવા, આંખે તેજ ભરાવો;
વણુ જહાજે દરિયાને તરવા, ખળ ખાહુમાં આવો—

અમને ઝળહળતાં શિખવાડો. પ્રભુ હે ! ૨
ઊગતાં અમ મનનાં ફુલડાંને, રસથી સભર ખનાવો;
જીવનના રંગો ત્યાં ભરવા, પોંછી તમારી હલાવો—

અમને મધમધતાં શિખવાડો. પ્રભુ હે ! ૩
ઉરની સાંકલડી શેરીના, પંથ વિશાળ રચાવો;
હૈયાના ઝરણા નાનાને, સાગર જેવું ખનાવો—

અમને ગરજતાં શિખવાડો. પ્રભુ હે ! ૪
અમ જીવનની વાદળી નાની, આભ વિષેજ ઉડાવો;
સ્નેહ શક્તિ બલિદાન નીરથી, ભરચક ધાર ઝરાવો—

અમને સ્થળ સ્થળમાં વરસાવો. પ્રભુ હે ! ૫

પદ ૨૯ રાગ-ભેરવી.

અખ મોહિ હરસન હીજે, ચેતન ! (૨)

તુમ દર્શન ભવ છીજે. ચેતન !

તુમ કારણ તપ-સંયમ-કિરિયા, કહો કહાં લૈં કીજે;
તુમ દરિસણ ખિનુ વોહી સખ જૂઠે, અંતર ચિત્ત ન ભીજે. ચે.
ક્રિયા મૂઢમતિ કહે જન કોઈ, જ્ઞાન ઓરકો ખ્યારો;
મીલત ભાવ, રસ દોઉમેં પ્રગટત, તું દોનોસે ન્યારો. ચે.
સખમેં હૈ ઓર સખમેં નાહિ, પૂરણ રૂપ અકેલો;
આપ સ્વભાવમે રસભર રમતો, તું ગુરુ અરુ તું ચેલો. ચે.
અકલ અલખ પ્રભુ ! તું સખરૂપી, તું અપની ગતિ જાને;
અગમ રૂપ આગમ અનુસારે, સેવક 'સુજસ' બખાને. ચે.

પદ ૩૦ રાગ ભેરવી.

એકજ દે ચીનગારી મહાનલ ! એકજ દે ચીનગારી. ટેક.
ચકમક લોહું ઘસતાં ઘસતાં, ખરચી જિંદગી સારી;
જામગરીમાં તણખો ન પડયો, ન ફલી મહેનત મારી. મહાં
ચાંદો સળગ્યો સૂરજ સળગ્યો, સળગી આલ અટારી;
ના સળગી એક સગડી મારી, વાત વિપદની ભારી. મહાં
ઠંડીમાં મુજ કાયા થથરે, ખૂટી ધીરજ મારી;
વિશ્વાનલ ! હું અધિક ન માગું, માગું એક ચીનગારી, મહાં

૫૬ ૩૧ ઢખ-આવો આવોને નંદલાલ રમવા-

નિર્મલ આપ તણું રદું નામ, અલણું થાવું ઘટે નહિ આમ.

રૂડા હૃદયના રામ, અમ ધર આવોનેરે.

કરવા અમારું કામ, અમ ધર આવોનેરે.

આનંદધન અભિરામ, અમી વરસાવોનેરે.

સેવા રંકની નાથ ! સ્વીકારી, વા'લા આપતું ખિરુદ વિચારી

અરજ મારી અવધારી, અમ ધર આવોને રે. ૧

આપ વિના અંતરમાં અંધારું, મુંઝાયે નિશદિન મન મારું

તમહર નામ તમારું, અમધર આવોને રે. ૨

આપ અભાવે શોક સતાવે, મૂળનો મારગ મારો મુકાવે.

અમિત બનાવી ભુલાવે, અમધર આવો ને રે. ૩

ઉજ્જવળ આપ વડેજ કહાવું, સુંદર આપને શું સમજાવું?

જાણું નહિ શું જણાવું ? અમધર આવોને રે. ૪

લેણાવાળા આવી લાજને લે છે, કહેવા કરતાં વિશેષ કહે છે

દામ છતાં દુઃખ દે છે, અમધર આવોને રે. ૫

માયાના અનુચર આવી મુંઝાવે, દોષો આવી વારે વારે દખાવે,

આપ વિના અલડાવે, અમધર આવોને રે ૬

‘સંતશિષ્ય’ શરણાગત ધારી, તે ધડી ધન્ય થશે પ્રભુ મારી;

પાવન કરશે પધારી, અમધર આવોને રે, ૭

પદ ૩૨ ઠબ-પાણી ભરવાને ગઈતીરે.

મંદિરમાં પધારો રે વહાલા કહું વાતલડી,—
 રખડેલાની સંગે રે રમ્યો દિન રાતલડી. મંદિરમાં ટેક.
 સાખી: મેં મારા માન્યા હતા, સાચા જેને સાર;
     શોક તણા સિંધુ થયા, હિત વિત્ત હરનાર.
 ઠગારાની સંગેરે, ઠગાયો હું ઠાલો,
 (આ) પરમરસ કહીનેરે, પાયો વિષનો ખ્યાલો. મંદિ૦ ૧
 સાખી: અહર્નિશ જે આશમાં, લટકયો થઈ લાચાર,
     અંતે તો એ મૃગજળે, ખાલી કર્યો ખુવાર.
 જુદા મેં તો જાણ્યારે, તારક આજ સુધી તમને,
 મૂરખ થઈ મુંઝાયારે, માલમ નહિ આવી મને. મંદિ૦ ૨
 સાખી: વિશુદ્ધ સઘળા વર્ગથી, ઉત્તમ આપ અભેદ;
     કુમુદચંદ્ર કિરણે કરી, ક્ષય કરજે મુજખેદ.
 શોકાગ્નિ સમાવીરે, સાહેબ મન શાંત કરો;
 (ને) અવર તજી આવોરે, હૃદય તણી પીડા હરો. મંદિ૦ ૩
 સાખી: આવી આ મુજ આંગણે, રમો હૃદયના રામ;
     પામરને પાવન કરો, વિષુદ્ધ કરી વિશ્રામ.
 પ્રકાશ પ્રસારોરે, કરુણાળુ કરુણા કરી,
 ‘સંતશિષ્ય’ સહેજેરે, આનંદમાં રહીએ તરી. મંદિ૦ ૪

પદ ૩૩ મારો રામ ગયો વનવાસરે--એ ઠબ
 ઘટધરમાં બિરાજે મારા શ્યામરે,
 અરજી એક આપ કને, ઘટધરમાં. ટેક.
 વીણી વીણી પ્રેમના અભિનવ પુણ્યેરે,
 અર્પણ કરીશ આઠે ચામરે. અરજી. ૧
 અગણિત દીપ આનંદના પ્રગટીશ,
 ઠાઠ કરી ઠામો ઠામરે. અરજી. ૨
 હાજર રહીશ હું હોંશથી હરદમ,
 આપવાને નાથ આરામરે. અરજી. ૩
 શ્રવણ મનન વડે શુદ્ધ કરીશ ઘટ,
 રહેજે હૃદયતણા ધામરે. અરજી. ૪
 વિશ્વ બધામાં વિકૃત તમ વિણ,
 નહિ નીરખું 'નથુરામ'રે. અરજી. ૫

પદ ૩૪ રાગ-મારો રામ ગયો વનવાસરે.
 પરમવિશુદ્ધતર પ્રેમની, લાગી જેને લગની ખરી-ટેક.
 આખીરે અવનિમાં પ્રેમને પેખેરે,
 કૂંચી એ ખરે ખરી શ્રેમની--લાગી.
 એહ રસાયણે અંતર ઘટનીરે,
 વેગળી રહે છે સ્થિતિ વહેમની--લાગી.
 સાચા તે પ્રેમની સંપત્તિ આગળેરે,
 ઇંચત શં હોયે હીંગ હેમની ?-લાગી

પૂરણ રીતે જેણે પ્રેમને પિછાણ્યોયારે,
 તારક જિંદગી છે તેમની-લાગી.
 પરવા નહિ જેણે પ્રેમરસ પીધોયારે,
 હલકાથી મહદ્ હાકેમની-લાગી.
 પ્રેમ વિના પરિતાપના સ્થળો છેરે,
 અનુપમ છાયા એક એમની-લાગી.
 સંતનો શિષ્ય થઈ શુદ્ધ પ્રેમ સાધેરે,
 જય રૂપ વૃત્તિ હોય જેમની-લાગી.

પદ ૩૫ રાગ હરિગીત

દિનરાત નાથ રટું તમને, ક્યાં લગી તલસાવશે,
 લાગી લગન હે દેવ ! તુમમાં, ક્યાં લગી લલચાવશે ?
 ઘેલી કરું હું ઘર વિષે, પ્રભુ ! શાન્તિમંત્ર સુણાવશે;
 વ્યાપેલ દિલડામાં વિરહની આગ નાથ બુઝાવશે.
 નીરખું સદા નયને તમોને, જ્યોત એહ જગાવશે;
 દિલદાર ક્યારે પ્રેમસાગર, પ્રેમ રૂપ ડુબાવશે.
 અંદન તણા મનમંદિરે, કહો વીર ! ક્યારે આવશે;
 હવે ક્યાં લગી ભારે વ્યથામાં, 'સંતશિષ્ય' ભમાવશે ?

પદ ૩૬ રાગ પ્રભાતી

નાથ હે નાથ હે નાથ પ્રતિપળ રટું,
 અવર કામે નહિ ચિત્ત ચોટે;

- શું કરું દેવ ! કાંઈ સમજ પડતી નથી,
રડી રડી હું રહું સાદ મોટે. ૧
- માત કે તાત કે બ્રાત શિરતાજ કરું,
જે કરું તે બધું અલ્પ ભાસે;
તુજ વિના સર્વ જગ શૂન્ય લાગે મને,
ટકી રહ્યા પ્રાણ એક અમર આશે. ૨
- દિવ્ય આનંદના દીપ પ્રગટાવિયા,
સતત તુજ ધ્યાનના ધૂપ ધરિયા;
પ્રેમપુષ્પો તણા પૂજ મેં પાથર્યાં;
ઇંદ્રિ વિષયો તણા હોમ કરિયા. ૩
- અવર તજી ત્વરિત હે તાત ! આવો તમે;
કઠણ અજ્ઞાનનું કષ્ટ કાપો;
રીઝવ્યાની કશી રીત જાણું નહિ,
સંતના 'શિષ્યને' શરણ આપો. ૪

પદ ૩૭ ઢબ-શેરી વળાવી સજ્જ કરું ઘેર આવોને.
મારા જીવન તણી શુદ્ધ શેરીએ પ્રભુ આવોને.
હું તો જોઉં વાલમની વાટ; મારા ઘરે આવોને.
આ અંદનના ચિત્ત ચોકમાં પ્રભુ
મારા આતમ સરોવર ઘાટ. મારાં
મેં છોડી સ્વચ્છંદતા મહારી પ્રભુ
દેવ ચરણે કર્યું દિલ ડુલ; મારાં

મેં જ્યોત જગાવી છે પ્રેમની પ્રભુ
 હરિ વેર્યાં આનંદનાં પુલ. મારાં
 મને વ્યાપી વિરહ તણી વેદના પ્રભુ
 મારાથી ખમી ન ખમાય; મારાં
 તમે આવા નમેરા કેમ થયા પ્રભુ
 આ જીવડો તુમ વિણ જાય. મારાં
 (મારે) એક ઘડી એક યુગ થઈ પ્રભુ
 દેવ દરશન દેવાને દયાળ; મારાં
 જેમ જળવિણ તડકડે માછલી પ્રભુ
 હરિ એવા છે મારા હવાલ. મારાં
 (મારી) રડી રડી આંખ થઈ રાતડી પ્રભુ
 રોમે રોમે વ્યાપ્યો ઉન્માદ; મારાં
 (હિ) પ્રેમનિધિ પ્રેમ પ્રગટાવવા પ્રભુ
 મને પાવન કરો ધરી પાદ. મારાં
 (તમે) મારા નયનના તારલા પ્રભુ
 (મારા) હૈયાના અમુલ્ય હાર; મારાં
 (આ) ત્રિવિધ તાપને ટાળવા પ્રભુ
 'સંતશિષ્ય' તણા શણગાર. મારાં

પદ ૩૮ ઢબ—સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.
 દરશન દે પ્રભુ ! દરશન દે, હે દુઃખહર દેવાધિદેવ રે.
 દેવ મુને દરશન દેરે. ટેક.

ઉપશમરસ વહે નેણુલામાં,

પ્રભુ અમૃત ઝરે મુખચંદરે; દેવ.

સેવા કરે સદા સુરનરવૃંદ,

જેને દીઠે નાસે દુઃખ દંદરે. દેવ. ૧

ભોળવી કમે' ભુલાવિયો,

મને સાંપડિયો કુમતિનો સાથરે; દેવ.

ચોરાસી લક્ષતણા ચક્રમાં,

કદી નજરે ન ચડિયો નાથરે. દેવ. ૨

સુર અસુર પશુ પક્ષી થયો,

વળી ભમિયો નર ભવમાંય રે; દેવ.

આંખે અંજન અવિદ્યાનાં ભર્યાં,

કદી ક્રીધા ન દર્શન કયાંય રે. દેવ. ૩

સૂક્ષ્મ બાદરની ચોનિ અનેકમાં,

વિધવિધ ધરિયા વેશરે; દેવ.

ત્રસ થાવર ભવે ત્રાસ સહ્યા,

પણુ ઝાંખી ન થઈ ભવ લેશરે. દેવ. ૪

જપ તપ યોગની સાધના,

પ્રભુ આચરી અપરંપારરે; દેવ.

દૃષ્ટિ ન પ્રગટી દેખણુની,

નવ દેખ્યા દિલખર દિલદારરે. દેવ. ૫

પાઠ પૂજા ક્રિયા કોડ કરી,

દેવ ! દર્શન વિના સહુ ફેાકરે; દેવ.

દરશનથી 'સંતશિષ્ય' તણા,
સર્વટળશે સંતાપને શોકરે. દેવ. ૬

પદ ૩૯ રાગ વાઘેશ્રી-ત્રીનતાલ
અજહુ ન નિકસૈ પ્રાણ કઠોર ! ટેક
દરશન બિના બહુત દિને બીતે, સુંદર પ્રીતમ મોર. અજ.
ચારિ પહર ચારૌ જુગ બીતે, રૈન ગંવાઈ ભૌર. અજ.
અવધ ગઈ અજહુ નહિ આયે, કત્તહુ રહે ચિત્ત ચૌર. અજ.
કબહુ નૈન નિરખી નહિ દેખે, મારગ ચિતવત ચૌર. અજ.
'દાદુ' ઐસે આતુર બિરહિણી, જૈસે અંદચકોર. અજ.

પદ ૪૦ રાગ માઠ-તાલ લાવણી
(મારું) મનડું વિધાણું રાણા,
ચિત્તડું ચૌરાણું રાણા, શું રે કરું ?
શું રે કરું, વિષ પીધે ના મરું, હો રાણા શું રે કરું ? મનડું
નિંદા કરે છે મારી, નગરીના લોક રાણા;
તારી શિખામણ હવે, મારે મન ફેક. રાણા-શું રે કરું ? ૧
ભરીરે બજારમાંથી, હાથી હાલ્યો જાયે રાણા;
શ્વાન ભસે છે તેમાં, હાથીને શું થાયે ? રાણા-શું રે કરું ૨
ભૂલીરે ભૂલી હું તો ઘરના રે કામ રાણા
ભોજન ના ભાવે, નયણે નિંદ છે હરામ. રાણા શું રે કરું ? ૩
બાઈ મીરાં કરે પ્રભુ ગિરધર નાગર વા'લા
પ્રભુને ભજીને હુંતો, થઈ ગઈ નિહાલ. રાણા-શું રે કરું ૪

પદ ૪૧ રાગ ઝીંઝોટી

અબતો મેરા રામ નામ દુસરા ન કેઈ. ટેક.
 માતા છોડે પિતા છોડે, છોડે સગા સાંઈ;
 સાધુ સંગ બેઠ બેઠ, લોક લાજ બોઈ. અબ.
 સંત દેખ દોડ આઈ, જગત દેખી રોઈ;
 પ્રેમ-આંસુ ડારડાર, અમર વેલ બોઈ. અબ.
 મારગડે મેં તારન મીલે, સંત-રામ દોઈ;
 સંત સદા શિર ઉપર, રામ હૃદય હોઈ. અબ.
 અંતમેંસે તંત કાઢયો, પીછે રહી સોઈ;
 રાણે મેલ્યા બિબકા ખ્યાલા, પીને મસ્ત હોઈ. અબ.
 અબ તો ખાત ફેલ ગઈ, જાને સબ કેઈ;
 બાઈમીરાં લાલગિરિધર, હોની તી સો હોઈ. અબ

પદ ૪૨ રાગ કાશી

હેતે જપું હરિ નામ.

રે....ચિત્તડું મારું ચોરી લીધું રે વહાલા ! હેતે જપું.

રે....મનડું મારું હેરી લીધું રે વહાલા ! હેતે જપું. ટેક.

અનડાં ન ભાવે નયણે નિંદ્રા ન આવે વહાલા !

મુખડે જપું તારું નામ;

ઘેલી થઈને રે ફરું છું ગોકુળમાં વહાલા !

શુદ્ધ બુદ્ધ ભૂલી મારા શ્યામ રે...ચિત્તડું.

તન મન ધન અને ઈચ્છા અનેરી વહાલા !

કાનુડા કરી કુરખાન;

જીવડો માગો તોયે જરૂર આપું વહાલા !

તેના હું આપું જમાન રે..... ચિત્તડું.

લોકની લાજને કાજ બધા તજી વહાલા !

બની રહી છું બંદીવાન;

બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર ના ગુણ વહાલા !

ગરબુને હોય ન જ્ઞાન. રે....ચિત્તડું.

પદ ૪૩ રાગ-દેશ.

આવી મારી ઝુંપડીમાં આજ મારા સ્વામી !

પાવન કીજે આ દીન દાસ,

કોણ જાણે મારી આપ વિના દાઝ મારા સ્વામી !

કરશેા મને ના નિરાશ. ટેક.

નથી આસન કોઈ રૂડું, પ્રભુ ! બેસાડવા;

નથી પડ્દસ કંઈ ભોજન તમને જમાડવા,

મારો સ્વીકારો રોટલો ને છાશ. મારાં આવીં

મારી પાસે ન દિવ્ય વસ્ત્ર નાથ ! આપવા;

નથી પુષ્પહાર આપ કંઠમાં આરોપવા,

માનો પુષ્પહાર અર્પું તુચ્છ ઘાસ. મારાં આવીં

હું છું દુર્બળ ન ચરણમાં કંઈ મૂકવા;

મૂકું મસ્તક પહે, રીઝો પ્રભુ સ્વીકારવા,

જે જે ભાવ જોશે। સામગ્રી ન ખાસ. મારાં આવીં

નથી મારે કદી વૈભવોને નાથ ! માગવા;

ઈચ્છું સામર્થ્ય આપથકી, કોઈ ન આગવાં,

યાચું એજ રાખો નિત્ય ચરણ પાસ. મારાં આવીં

સાધન સુગુણ હીન હું છું આળસુ પૂરો;

દુઃખ સાગરે ડુબેલ હું છું, નિત્ય નિગુરો,

મારે એક માત્ર આપનો વિશ્વાસ. મારાં આવીં

નાથ 'નરહરિ' દયાળ દયાને બતાવજો;

મારી રંકની આ પર્ણકુટીને શોભાવજો,

નાખીશ આવશે। નહિ ત્યાં લગી નિઃશ્વાસ. મારાં આવીં

પદ ૪૪ રાગ-કસુરી-ઢળ થાવ તમેં તૈયાર પદમણી
પિયુ મિલનકે કાજ આજ, જોગન બન જાવુંગી. ટેક.

હાર સિંગાર છોડ સારે અંગ, વિભૂત રમાવુંગી;

સિંગી સેલી પહર ગલેમેં, અલખ જગાવુંગી. પિયુ. ૧

કાશી મથુરાં હરિદ્વાર સખ, તીરથ નાવુંગી;

જય હિમાચલ કરં તપસ્યા, તનકે સુકાવુંગી. પિયુ. ૨

ઋષિ મુનિયોંકે આશ્રમ જાકર, ખોજ લગાવુંગી;

અંદર બાહિર સખ જગ હુંહું, નહિ અટકાવુંગી. પિયુ. ૩

નેશદિન ઉસકા ધ્યાન લગાકર, દર્શન પાવુંગી;

પ્રહ્લાનંદ' પિયુ ઘર લાકર, મંગલ ગાવુંગી. પિયુ. ૪

પદ ૪૫ રાગ કૌશિયા-ત્રીન તાલ.

પ્રભુજી ! તુમ ચંદન, હમ પાની;
 જાકી અંગ અંગ બાસ સમાની. પ્રભુજી
 પ્રભુજી ! તુમ ઘન બન હમ મોરા;
 જૈસે ચિતવત ચંદ ચકોરા. પ્રભુજી
 પ્રભુજી ! તુમ દીપક હમ બાતી;
 જાકી જોતિ બરે દિન રાતી. પ્રભુજી
 પ્રભુજી ! તુમ મોતી હમ ધાગા;
 જૈસે સોનહિ મિલત સુહાગા. પ્રભુજી
 પ્રભુજી ! તુમ સ્વામી હમ દાસા;
 જૈસી ભક્તિ કરે ' રૈ દાસા ' પ્રભુજી

પદ ૪૬ રાગ-ભૈરવી.

હર કાં પ્રભુ ! દોડ તું, મારે રમત રમવી નથી.
 આ નયન બંધન છોડ તું, મારે રમત રમવી નથી. ટેક.
 પ્યાસુ પરમ રસનો સદા, શોધું પરમ રસ રૂપને;
 અનુભવ મને અવળો થયો, એવી રમત રમવી નથી. હર.
 બાંધી નયન બંધન મને, મૂક્યો વિષમ મેદાનમાં;
 અદૃષ્ટ થઈ અળગા રહ્યા, એવી રમત રમવી નથી. હર.
 ભારે વિષમ પથ ભટકવું, બહુ નયનને બાંધી કરી;
 આવી અકારી રમતને, મારે હવે રમવી નથી. હર.

અથડાવવું છે કયાં લગી, બાંધી નચનનાં બંધનો;
 આરો ન આવે તો પછી એવી રમત રમવી નથી. દૂર.
 તું 'આવ આવ' અવાજ કરતો, એ તરફ આવી શકું;
 વિણલક્ષ અથડાવા તણી, મારે રમત રમવી નથી. દૂર.
 તું આવીને ઉત્સાહ દે કાં, ફેંક કિરણ પ્રકાશના;
 આ લક્ષ વિણ રખડી મર્યાની, રમતને રમવી નથી. દૂર.
 હે તાત ! તાપ અમાપ આ, તપવી રહ્યા છે ત્રિવિધના;
 એ તાપમાંહે તપી મર્યાની, આ રમત રમવી નથી. દૂર.
 નથી સહન કરી શકતો પ્રભુ ! તારા વિરહની વેદના;
 હે દેવ ! તુજ દરશન વિના, મારે રમત રમવી નથી. દૂર.
 નથી સમજ પડતી શ્રીહરિ, કઈ જાતની આ રમત છે;
 ગભરાય છે ગાત્રો બધાં, મારે રમત રમવી નથી. દૂર.
 હોયે રમત ઘડી બે ઘડી, બહુ તો દિવસ બે ચારની;
 આતો અનંતા યુગ ગયા, એવી રમત રમવી નથી. દૂર.
 ત્રિભુવનપતિ તુજ નામના થાક્યો કરી કરી સાદને;
 સુણુતા નથી કેમ 'સંતશિષ્ય'ને આ રમત રમવી નથી. દૂર.

પદ ૪૭ રાગ માઠ.

પ્રેમલ જ્યોતિ તારો દાખવી, મુજ જીવનપંથ ઉજાળ.
 દૂર પડ્યો નિજ ધામથી ને ઘેરે ધનઅંધાર;
 માર્ગ સૂઝે નહિ ઘોર રજનિમાં, નિજ શિશુને સંભાળ;
 મારો જીવનપંથ ઉજાળ. (૩)

પ્રેમલ૦

ડગમગતો પગ રાખ તું સ્થિર મુજ, દૂર નજર છો ન જાય;
દૂર માર્ગ જોવા લોભ લગીર ન, એક ડગલું ખસ થાય-
મારે એક ડગલું ખસ થાય. (૩) પ્રેમલં

આજ લગી રહ્યો ગર્વમાં, માગી મદદ ન લગાર;
આપ બળે માર્ગ જોઈને ચાલવા, હામ ધરી મૂઠ ખાળ
હવે મારું તુજ આધાર, (૩) પ્રેમલં

ભભકભયા ચિન્હોથી લોભાયો, ભય છતાં ધર્યો ગર્વ;
વીત્યાં વર્ષને લોપ સ્મરણથી, સ્ખલન થયાં મુજ સર્વ;
મારે આજથકી નવું પર્વ. (૩) પ્રેમલં

તારા પ્રભાવે નિભાવ્યો મને, આજ લગી પ્રેમ ભેર;
નિશ્ચય મને તે સ્થિર પગલેથી, ચલવી પહોંચાડશે ઘેર;
દાખવી પ્રેમલજ્યોતિની સેર. (૩) પ્રેમલં

કર્દમ ભૂમિ કલણ ભરેલી, ગિરિવર કેરી કરાડ;
ધસમસતા જળ કેરા પ્રવાહો, સર્વ વટાવી કૃપાળ,
મને પહોંચાડશે નિજ દ્વાર, (૩) પ્રેમલં

રજની જશે ને પ્રભાત ઉજળશે, સ્મિત કરશે પ્રેમાળ;
દિવ્ય ગણોના વદન મનોહર, મારે હૃદય વસ્યાં ચિરકાળ,
જે મેં ખોયાં હતાં ક્ષણવાર. (૩) પ્રેમલં

પદ ૪૮ રાગ—કાલિંગડો.

કર શિષ્યની સહાય, શિષ્ય તારું ધ્યાન ધ્યાય. કર. ટેક-
દેખાયે છે દૃષ્ટિ પ્રમાણે, કાંઈ ન કરી શકાય;

વિધ્ને વારે વારે નડે છે, પગ પ્રભુ પકડાય. કર. ૧
 વિપત્તિની વાત બધી આ, વહને કેમ વદાય;
 મનોરથના મારગડામાં, મન મારું મુંઝાય. કર. ૨
 અંધારામાં ભયનાં ભારે, ભૂતડાં ભરખી ખાય;
 સહાય વિના પાર ન પામું, જરૂર એવું જણાય. કર. ૩
 દ્યેય ભૂલું ધ્રુવનું ત્યારે, ગાત્ર બધાં ગભરાય;
 નાથ ! તારા વિણ નોકા મારી, આમ તેમ અથડાય. કર. ૪
 અનુભવીને આ મુશ્કેલી, જરૂર સાચી જણાય;
 બીજા પાસે બોલીએ ત્યારે, ગાંડા વેણ ગણાય. કર. ૫
 દૂર રહે છે ડા'પણ આમાં, સત્ય નહિ સમજાય;
 'સંતશિષ્ય'ને આ ઉદ્ગારો, અંતરમાં ઊભરાય. કર. ૬

પદ ૪૯ ઠબ—મહેતાજીરે શું મહીમૂલ બતાવું.
 એક અરજીરે સદ્ગુરુ આપ સ્વીકારી,
 દ્યો દયાન વિષે ગુરુ ધારી. ટેક.
 આ આશ્રિત આપના જાણીરે,
 લાગણીઓ અધિકી આણી રે;
 ગુસ્સ પૂરણ અમને પિછાણીરે,
 ગુણ ખાણીરે....પ્રેમના કિરણ પ્રસારી. દ્યો. ૧
 કહો અન્ય સ્થળે કયાં જઈએરે
 બીજું કેનું શરણ લઈએ રે.
 કેની આગળ કથની કહીએ રે,

દુઃખ સહીએરે...અવધૂ લેજો ઉગારી. દ્યો. ૨
એકે વાત નથી સમજતીરે,

મુંઝવણ મનમાં નથી માતી રે;

નથી જયની વાત જણાતી રે,

સમજવીરે....સંશય નાખો સંહારી. દ્યો. ૩

જ્યાં ત્યાં ભયભડકા ભાસે રે,

ત્રાય ત્રાય કરી મન ત્રાસે રે;

નિર્ભય બનવા બહુ નાસે રે,

ક્યાં જઈએ રે....અમને ઓથ તમારી.દ્યો. ૪

એક આશ્રય અમને તમારો રે,

ભવસાગર પાર ઉતારો રે;

મટે જેમ માયાનો મુંઝારો રે,

ન વિસારોરે....અમ આતમ અધિકારી. દ્યો. ૫

કહેતાં પણ નથી કહેવાતું રે,

કીધા વિણ નથી રહેવાતું રે;

નથી ખલકનું દુઃખ ખમાતું રે,

આ વાતુંરે....ન મેલશે નાથ વિસારી.દ્યો. ૬

ઉંચું અંજન આંખે લગાવો રે;

શુદ્ધ મારગડો સમજવો રે;

લીએ ' સંતશિષ્ય ' એ લા'વો રે,

ગુરુ આગળ રે....અરજી એહ અમારી. દ્યો. ૭

પદ ૫૦ રાગ દેશ

ગુરુ મુક્ત થવાનો અપૂર્વ માર્ગ બતાવજો રે. ગુરુ. ટેક
 ગંડુ બની બહુકાળ ગુમાવ્યો, અથડામણનો પાર ન આવ્યો;
 લાયકાત ગુરુ ના લાયકમાં લાવજો રે.....ગુરુ ૧
 તિમિર તમામ સ્થળે છવરાયું, હિત અહિત જરા ન જણાયું;
 અંધકારમાં પ્રકાશને પ્રગટાવજો રે. ગુરુ. ૨
 દરદીના છે અનેક દોષો, જડતા સામું કદી નવ જોશે;
 વિશાળ દૃષ્ટિ કરીને અમી વરસાવજો રે. ગુરુ ૩
 હિર્વસ્થાન શુભવૃત્તિ ચડે છે, અનેક વિધ્નો આવી નડે છે;
 આ અગવડની સરસ દવા સમજાવજો રે. ગુરુ. ૪
 અલગ રહે અકળામણ મારી, નિર્બળતા રહે સદાય ન્યારી;
 દયા કરી ગુરુ એવી ચાંપ દખાવજો રે. ગુરુ. ૫
 અંજન નેત્રે અજળ લગાવો, સત્ય રહસ્ય મને સમજાવો;
 શંકા ફરી ઉપજો નહિ એમ શમાવજો રે. ગુરુ. ૬
 જનમ મરણ જાયે ગુરુ મારા, નીકળીને દોષો રહે ન્યારા;
 ‘સંતશિષ્ય’ને એવું સ્વરૂપ સુણાવજો રે. ગુરુ. ૭

પદ ૫૧ રાગ સારંગ, ઢખ-હરિ ભજન વિના
 ગુરુકૃપા વિના, માયાવાળા મનનો પાર ન આવે;
 શી શોધ કરું, અજાણ નરને અંધારે કેમ ફાવે? ટેક.
 મનમાયા એક થઈ ચાલે, મહિપતિ થઈને મંદિર મહાલે;
 એને સદ્ગુરુ વશ કરીને ઝાલે. ગુરુકૃપા. ૧

માયા ખવરાવે તે ખાવે, માયા ગવરાવે તે ગાવે;

એ વિષુ અમૃત પણ ના ભાવે.

ગુરુકૃપા. ૨

જેમસ્થિરકરું તેમતેમભાગે, જરૂરી વિષુનવીનનવીનમાંગે;

લગની પ્રભુમાં ક્ષણુ નવ લાગે.

ગુરુકૃપા. ૩

જપ તપથી ટેવ નથી જાતી, ઉપદેશની અસર નથી થાતી;

મનમાં એ મૂંઝ નથી માતી.

ગુરુકૃપા. ૪

દિનરાત કરે હોડાહોડી, એના વેગની જગમાં નથી જોડી;

પ્રત નિયમ બધાં નાંખે તોડી.

ગુરુકૃપા. ૫

ગીતામાં ઔષધ ગાયું છે, શાસ્ત્રે પણ પૂજ સમજાવ્યું છે;

સંતે 'શિષ્ય' ને રહસ્ય જણાવ્યું છે.

ગુરુકૃપા. ૬

પદ પર રાગ—શ્યામ કલ્યાણ. ઢખ—મંડપ રચ્યે।

સદગુરુની કૃપા થાય, આનંદ ઊભરાય. (૨)

સદગુરુવરની સંગતિ કરતાં, આપેલ એહનો મંત્ર ઉચ્ચરતાં

પામેલ ન તેહ પમાય, શંકાઓ માત્ર સમાય;

દિલનાં દુઃખ સર્વ દખાય, આનંદ ઊભરાય. સદ્ ૧

અનુભવીઓ વિષુ કોણુ ઉગારે, વિષમપંથથી અવર ન વારે

ભવ ભેદો એહ ભણાવે, સાચો ગુરુ પંથ સુણાવે;

બુદ્ધી એ હકીમ બતાવે, આનંદ ઊભરાય. સદ્ ૨

તરનારા ભવસિંધુથી તારે, ઊગરી ગયા છે એહ ઉગારે;

છૂટેલા તેજ છોડાવે, સમજેલા તે સમજાવે;

અનુભવીઓ અનુભવાવે, આનંદ ઊભરાય. સદ્ ૩

ગુરુઉપદેશના રસમાં ગળ્યાથી, બંધનકારક બીજબળ્યાથી,
 એ પરમ અમીરસ પાય, તો જન્મ મરણ મટી જાય;
 દોષો પછી સહજ દળાય, આનંદ ઊભરાય સદ્ ૦ ૪
 એ ભવવૈદને કેમ વિસારું, અમૂલ્ય એહજ ભૂષણ મારું;
 તે કદી ન અળગું કરાય, મુજ જીવન થકી જરાય,
 આ 'સંતશિષ્ય' ગુણ ગાય, આનંદ ઊભરાય. સદ્ ૦ ૫

પદ પ૩ રાગ ધોળ

સદ્ગુરુના તે વચન વિચારતાં—

મટે મોહ માયાને વિકાર, હરિરસ પીજીએ. ટેક
 બાળી ભસ્મકરે બીજી વાસના, ઉર પ્રગટે પ્રેમ અપાર હરિં
 એવો અજર અમીરસજે પીએ, તેનાં નેણાં વેણાં પલટાય. હરિં
 ચડી બ્રહ્મ ખુમારી ન ઉતરે, સુખ મુખે કહ્યું નવ જાય. હરિં
 તેને સંભવ નહિરે શરીરનો, થયો આતમ દષ્ટે ઉઘાડ. હરિં
 મરણવો થઈ હરિને મળે, ગળે જ્ઞાન હિમાળે હાડ. હરિં
 બ્રહ્મ ધ્યાને ગગનવત થઈ રહે, જેમ કુંભમહાજળમાં ઈ હરિં
 કૃષ્ણ પોતામાં પોતે કૃષ્ણમાં, કૃષ્ણ વિનાદીસે નહિકાં ઈ હરિં
 જેમ સરિતાસાગરમાં જઈ ભળે, તેનું નામ નદીટળી જાય હરિં
 કહે 'પ્રીતમ' સદ્ગુરુસેવતાં, ટળે અંતર એક રસ થાય હરિં

પદ પ૪ ભજન-ધીરાના પદની ઢબ

ખ્યાલો મને પાયોરે, પ્રવચનનો ભાવે ભરી;
 સદ્ગુરુ સાચા મળિયારે, દુઃખ મારાં લીધાં હરી. ખ્યાલો.

પહેલો ખ્યાલો સમરસતણો, પાયો ધરીને પ્રેમ;
 વિષમદષ્ટિ કરી વેગળી, જાદુ કરે કોઈ જેમ.
 દોષોને દૂરકીધાં રે....અંતરના ઓળખ્યા અરિ. ખ્યાલો.
 બીજો ખ્યાલો બહારનું, ભૂલી ગયો સહુ ભાન;
 અંજન કર્યું અંતર વિષે, નિરખ્યું પરમ નિધાન.
 તિમિર ઘટ ટાળ્યું રે....પરમ પ્રબોધે કરી. ખ્યાલો.
 ત્રીજો તાળાં તોડિયાં, સમજાવ્યો નિજ સાથ;
 પડતાં મૂક્યા પર બધાં, નિકટ નિરખિયો નાથ.
 દવાયું એવી દીધી રે....મદ મૂઠતા ગઈ મરી. ખ્યાલો.
 ચોથો ખ્યાલો ચિંતા મટી, મટ્યો માયાનો સંગ;
 અમૃત સ્થળને ઓળખ્યું, અપૂર્વ થયો ઉમંગ.
 અમૃત ઘટડામાં રે....ઝરમર ઝરમર રહ્યું છે ઝરી. ખ્યાલો.
 પાંચમે પ્રેમ પ્રગટાવિયો, જળહુળ દીઠી જ્યોત;
 નગર બધું નિરખી રહ્યો, અવિચળ થયો ઉઘોત.
 કામણ એવું કીધું રે...જૂઠી બાજી ગમે ના જરી. ખ્યાલો.
 છઠ્ઠે સ્વરૂપને સમજિયો, ભયનો ટળિયો ભાસ;
 રેડી રસાયણ હૃદયમાં, નિર્બળતા થઈ નાશ.
 પથ્યાપથ્ય પરખ્યું રે...ઠેકાણે જઈ બેઠો ઠરી. ખ્યાલો.
 જીવ ઈશ્વર ને જગતનો, નિશ્ચયે સમજ્યો ન્યાય;
 ‘સંતશિષ્ય’ સુખ અનુભવ્યું, સદ્ગુરુ થયા સખાય.
 ભ્રમણાનું સ્થળ ભાંગ્યું રે....ભવોદધિ ગયા તે તરી.ખ્યાલો.

પદ પપ લજન-ઢળ-તુંરે તારા બિરુદ સામું.

સદ્ગુરુ મળિયા તેના સંકટ ટળિયાજી
પામર થઈ તે ન પીડાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

પૂરા ગુરુ પામ્યા તેને પરવા ન હોય પરની,
ઓશિયાળો થઈ ન અથડાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

અમર બુદ્ધીની જેણે ઓળખાણ આપી તે,
મૂળાને માટે ન મરાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

કંચન કરવાની જેને કળાઓ બતાવી તે,
મૂળને ધોવામાં નવ ધાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

સેધુમાં જે સદ્ગુરુએ સુરતા કરાવી તે,
ગોબરમાં ગોથા ન ખાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

જેના મન મંદિરિયામાં જગપતિ આવે તે,
અમિત થઈ ન ભટકાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

સિદ્ધ કરેલી વિદ્યા સવિધિએ સોંપી જેને,
વ્યયપત્રીઓ થઈ ન લલચાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

દેવોના દેવ સેવા-ભક્તિથી સાધિયા તે,
મૂતોમાં નહિ ભરમાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

સંતનો 'શિષ્ય' જેણે સદ્ગુરુને સેવિયારે,
જન્મો જનમના દુઃખ જાયે રે શાણા. સદ્ગુરુ.

પદ ૫૬ રાગ-કાલિંગડો

શાન્તિ માટે સદ્ગુરુનું શરણું લીધું રે (૨)
 તન-મન-ધન એમને બધું અપી દીધું રે. શાંતિ.
 કુંચી રૂપે તત્ત્વ મને કાનમાં કીધું રે (૨)
 પીયૂષ ગણી તુરત તેને, પ્રેમથી પીધું રે. શાંતિ.
 ગોતતો ચારે કોર હું તેને ઘટમાં ચીંધ્યું રે (૨)
 દયા કરીને દિલડામાં, દરશાવી દીધું રે. શાંતિ.
 વૈરાગ્યેથી ગુરુએ મારું મનડું વીંધ્યું રે;
 ‘સંતશિષ્ય’ કહે સદ્ગુરુએ કામણુ કીધું રે. શાંતિ

પદ ૫૭ રાગ ધોળ.

સંત પારસ ચંદન બાવના,
 કામધેનુ કલ્પદ્રુમ સાર, સમાગમ સંતનો, ટેક.
 સંત સંતમાં છે અંતર ઘણો,
 તરુ પારસ ત્રણ પ્રકાર. સમા૦
 એક પારસથી પારસ બને,
 એક પારસથી હોય હેમ; સમા૦
 એક પારસ લોહ કુંદન કરે,
 સો વરસ રહે એમનું એમ. સમા૦
 એક ચંદનથી વિષ ઊતરે,
 એક ચંદને અગ્નિ એલાય; સમા૦
 એક તલભર તેલમાં ને પડે,

ફરી તેલ તાતું નવ થાય. સમા૦
 સર્વે ગજ શિર મોતી ન નીપજે,
 સહુ નારી સતી નવ હોય; સમા૦
 સર્વ સૈનિક શૂરા નવ જાણિયે,
 સર્વે નાગ મણિ નવ હોય. સમા૦
 સર્વે વનવન ચંદન ન નીપજે,
 સર્વે જળજળ કમળ ન હોય. સમા૦
 જ્ઞાન હીણા ગુરુ નવ કીજીએ,
 શઠ સલીલ સેવ્યે શું થાય ? સમા૦
 કહે 'પ્રીતમ' બ્રહ્મવિદ ભેટતાં,
 ભવરોગ સમૂળો જાય. સમા૦

પદ પદ રાગ-ઝીંઝોટીની તરજ.

જગપતિ કરજે સહાય મારી (૨)

સ્વામી મુજ અરજ સ્વીકારી; મનમંદિર પ્રભુ પધારી,
 જગપતિ કરજે સહાય મારી. ટેક

સાખી-તું દાતાર દયાળ તું, હું ભિક્ષુ હું દીન;

પરમાદિત્ય પ્રકાશ તું, હરિ હું જ્યોત વિહીન.

ઘોર તિમિરમાં પંથ ન સૂઝે (૨) સુરતાના તાર સુધારી;

આ સંકટ પાર ઉતારી, જગપતિ.

સાખી-પ્રસિદ્ધ હું છું પાતકી, તું પાતક હરનાર;

હું દહીં ભયથી ભર્યો, તું નિર્ભય કરનાર.

ભૂલો પડ્યો છું ભવઅટવિમાં(ર)આ ત્રિવિધતાપથી તારી;
 મુજ વિધ્નો સર્વ વિહારી, જગપતિ.
 સાખી-મુજ જીવનની જ્યોત તું, પરમામૃત મુજ પ્રાણ;
 તું જ્ઞાતા સહુ જ્ઞેયનો, હું છું અબુધ અજ્ઞાણ;
 પથ્યાપથ્યને નથી પરખાતું (ર) મટી જાય અવિદ્યા મારી;
 એવાં પ્રભુ કિરણ પ્રસારી, જગપતિ.
 સાખી-માત તાત કે ગુરુ કહું, સખા કહું શિરતાજ;
 જે કહું તે ઓછું બધું, હું માનું મહારાજ.
 ‘સંતશિષ્ય’ના શરણ સદાયે (ર) નહિ દેજે વિભુ વિસારી;
 દેજે હે અચ્યુત ઉગારી, જગપતિ.

પદ પદ રાગ-દેસ-દાદરા.

તૂ દયાળ દીન હૈં, તૂ દાની મૈં લિખારી;
 હૈં પ્રસિદ્ધ પાતકી, તૂ પાપપુંજહારી. તૂ.
 નાથ તૂ અનાથકો, અનાથ કૌન મોંસો;
 મો સમાન આરત નહિ, આરતહર ન તોસો. તૂ.
 બ્રહ્મ તૂ મૈં જીવ, તૂ ઠાકુર મં હૈં ચેરો;
 માત તાત ગુરુ સખા, તૂ સખવિધિહિતુ મેરો. તૂ.
 તોહિ મોહિ નાતે અનેક, માનિયે જો ભાવૈં;
 જ્યેં ત્યેં ‘તુલસી’ કૃપાળ, ચરણ શરણ પાવૈ. તૂ.

પદ ૬૦ રાગ-શીખ સાસુજી દે છે રે.

મારા નયણાની આળસ રે, ન નીરખ્યા હરિને જરી;
 એક મટકું ન માંડયું રે, ન ઠરિયાં ઝાંખી કરી.
 શોક મોહના અગ્નિ રે, તપે તેમાં તપ થયાં;
 નથી દેવના દરશન રે, કરી તેમાં રક્ત રહ્યાં.
 પ્રભુ સધળે વિરાજે રે, મુજનમાં સભર ભર્યાં;
 નથી અણુ પણ ખાલી રે, ચરાચર માંહી ભર્યાં.
 નાથ ગગનના જેવા રે, સદા મને છાઈ રહે;
 નાથ વાયુની પેરે રે, સદા મારા ઉરમાં વહે.
 જરા ઉઘડે આંખલડી રે, તો સન્મુખ તેહ તહા;
 પ્રહ્લ-પ્રહ્લાદ અળગાં રે, ઘડીયે ન થાય કદા.
 પણ પૃથ્વીના પડળો રે, શી ગમ તેને ચેતનની;
 જીવે સો વર્ષ ધ્રુવડ રે, ન ગમ તેને કંઈ દિનની.
 સ્વામી સાગર સરિખા રે, નજરમાં ન માય કદી;
 જીભ થકીને વિરમે રે, વિરાટ વિરાટ વદી.
 પેલાં દિવ્ય લોચનિયાં રે, પ્રભો ! ક્યારે ઉઘડશે;
 આવા ઘોર અંધારા રે, કહો ક્યારે ઊતરશે.
 નાથ ! એટલી અરજ રે, ઉપાડો જડ પડદા;
 નૈના નીરખો ઊંડેસું રે, હરિવર દરસે સદા.
 આંખ આળસ છાંડો રે, ઠરો એક ઝાંખી કરી;
 એક મટકું તો માંડો રે, નજર ભરી નીરખો હરિ.
 મારા નયણાની આળસ રે, ન નીરખ્યા હરિને જરી;
 એક મટકું ન માંડયું રે, ન ઠરિયાં ઝાંખી કરી.

પદ ૬૧ રાગ કવાલી-ભેરવી ઠળ-જેવી કરે જે કરણી,
 ડુબા મૈં જા રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા. ટેક.
 ભવસિંધુ હૈ અપારા, જિસ્કા ન પાર પાયા;
 હેરતમેં આ રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.
 મદ ક્રોધ લોભ માયા, તુફાન શિરપે આયા;
 ચક્કર મૈં ખા રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.
 મિથ્યાત અંધેર છાયા, રાસ્તા મેરા ભૂલાયા;
 ઉલટા મૈં જા રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.
 પરમાદ ચોર આયા, પુરુષાર્થ ધન ચુરાયા,
 આલસમેં આ રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.
 તારન તરન તુંહી હો, ભવહુઃખહરન તુંહી હો;
 નિશ્ચે મૈં લા રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.
 ન્યાયત હે મહેદારા, દુક દીજિએ સહારા;
 મૈં શિર ઝુકા રહા હું, કર પાર નૈયા મેરી. ડુબા.

પદ ૬૨ રાગ-તુંરે તારા બિરુદ સામે જોજો.
 તમે તો તમારાં બિરુદો જોશો જગદીશ્વર,
 ન જોશો કરણી અમારી રે વહાલા. તમે તો ટેક.
 તમારા ખોળામાં મેં મસ્તક મૂકિયું રે,
 બળતાથી લેજો બચાવી રે વહાલા. તમે તો ૧.

- ભૂલી જાઉં ભાન ત્યારે સ્મરણ કરાવજો રે,
 અદૃશ્ય શક્તિરૂપે આવી રે વહાલા. તમે તો. ૨.
- પામર સમજી મને પડી જતાં ઝીલજો રે,
 ટેકાથી રાખજો ટકાવી રે વહાલા. તમે તો. ૩.
- આડા ને અવળા પંથ અળગા મેં મૂક્યાં રે,
 ભક્તિ તમારી મને ભાવી રે વહાલા. તમે તો. ૪.
- અસત્યના મારગડામાં આવી પડું તો;
 સત્ય મને દેજો સુણાવી રે વહાલા. તમે તો. ૫.
- ઈચ્છા વિના દૈવ અધર્મમાં ચોજે તો,
 જગપતિ દેજો જણાવી રે વહાલા. તમે તો. ૬.
- નિદ્રા આવે તો મને નાથ જગાડજો રે,
 દાસ ઉપર દયા લાવી રે વહાલા. તમે તો. ૭.
- કરગરી કરગરી કરગરી કહે છે રે,
 ‘સંતશિષ્ય’ શિરને નમાવી રે વહાલા. તમે તો. ૮.

પદ ૬૩ રાગ-જમવાને જેઠ ઘરે નાથ નથી જાવું રે-એ ઢબ
 જિગરની વાતને જણાવું રે,
 જણાવું રે જણાવું રે જણાવું. ટેક.

સ્વચ્છંદતા મારી છોડી, ચિત્ત તારા ચરણે ચોડી;
 તારા પ્રેમપૂરમાં તણાવું રે—
 તણાવું રે તણાવું રે તણાવું. જિગરની ૧.

મારી બધી મતલબ મૂકી, ચંચળતા ચિત્તથી ચૂકી;
તારી ઇચ્છામાં સ્થિર થાવું રે—

થાવું રે થાવું રે સ્થિર થાવું. જિગરની ૨.
ગાંઠ અહંપદની ગાળી, બીજ અવિદ્યાનાં બાળી;
જોડી દો તેહમાં જોડાવું રે—

જોડાવું રે જોડાવું રે જોડાવું. જિગરની ૩.
કામ અણુસમજે કીધાં, ફેગટના ફેરા દીધા;
હવે તો ન હાથથી હણાવું રે—

હણાવું રે હણાવું રે હણાવું. જિગરની ૪.
નાથના વિનાનું નાણું, તજ્યું મેં સ્વારથિયું ગાણું;
ગવરાવો તેમ મારે ગાવું રે—

ગાવું રે ગાવું રે મારે ગાવું. જિગરની ૫.
પાન પ્રેમજળનું કરશું, ધ્યાન પ્રભુ તારું ધરશું;
નથી અંઝવામાં અંપલાવું રે—

અંપલાવું રે અંપલાવું રે અંપલાવું. જિગરની ૬.

પદ ૬૪ રાગ—કલ્યાણની તરજ.

સુખકર કર, હર હુઃખ હરન દેવ—સુખકર. ટેક.

સુર અસુર નરના નાથ, સેવે જેને મળીને સાથ—સુખકર.

તેજમય ત્રિગુણ અતીત, ભવભવની ભાંગ ભીત;

નમન કરું નિત્યનિત્ય, કર વિભુ અમારું હિત—સુખકર.

વિશ્વવંદ્ય, વિગતદ્વંદ્ય, સૌખ્યકંદ, પૂરણાનંદ;

નિર્વિકાર, તાર તાર, દુઃખ વિહાર કર ઉદ્ધાર—સુખકર.
 અજર અમર અચળરૂપ, ભયહરા ત્રિભુવન ભૂપ;
 તનથી, મનથી, ધનથી, ભક્તિ તારી, દુઃખ હરનારી
 પ્રેમ વધારી, કરીએ સારી. સુખકર.

પદ ૬૫ ઢળ—લટકાળા લાલા—ન્યારા ના થશે.
 કરુણાળ, મયાળ, દયાળ, દાસથી ન્યારા ના થશે;
 દુઃખ હરવા કરવા શાંત, દૃષ્ટિથી દૂરે ના જશે. ટેક.
 સુંદર સ્વરૂપી પ્રભુ સાચા સુખ ધામ;
 અમારી એહ આશ, વસી હૃદય વાસ—
 કરજે પ્રકાશ, નહિ કર નિરાશ. કરુણાળ.
 અધમ ઉદ્ધારક તારક તુજ નામ;
 ગણી સેવક સુધાર, કિરતાર તાર—
 ઉર અરજ ધાર, કહું વારવાર. કરુણાળ.

પદ ૬૬ ઢળ—હૃદયમંદિર છે એનું. અથવા જળભરવા દિયોને
 તારું શરણું મેં લીધું પ્રભુ પાર્શ્વેજી રે,
 આશા છોડી છે મેં અવરની અશેષ. તારું. ૧
 મને મુંઝવી મારે છે કર્મમોહની રે,
 જોર વ્યાધિઓ કરે છે વિશેષ. તારું. ૨
 પામી શકું વહાલા ! સત્ય સ્વરૂપને રે,
 એવો અદૃશ્ય આપ ઉપદેશ. તારું. ૩

તારા શરણુ વિના અવનિમાંહે આથડયો રે,
હણાયો હરિ તુજ વિના હંમેશ. તારું ૪
અધમને ઉદ્ધારનાર ઇષ્ટદેવ તું રે,
જરૂર જાણ્યા તુંને હવે જિનેશ. તારું ૫
'સંતશિષ્ય' જેવો તેવો તોય તાહરો રે,
લેખીશ મા દોષોને પ્રભુ ! લેશ. તારું ૬

પદ ૬૭ હૃદયમંદિર છે એનું રળિયામણું રે.
દયાદષ્ટિ વહાલા દાસપરે રાખજો રે,
નમ્ર વિનંતિ કરું છું વારંવાર. દયાદષ્ટિ. ૧
પ્રભુ વેદ તણા ભેદ નથી જાણતો રે,
નથી જાણતો સ્વરોદયનો સાર. દયાદષ્ટિ. ૨
મને યમ નિયમ આસન આવડે નહિ રે,
નથી વિદ્યતા ભરેલા વિચાર, દયાદષ્ટિ. ૩
ક્રિયાકાંડમાં હું કશું સમજું નહિ રે,
ગુપ્ત ભેદનો ન હું ભણનાર. દયાદષ્ટિ. ૪
આપ ભજન વિના અન્ય આવડે નહિ રે,
નિરાધારના અચળ છો આધાર. દયાદષ્ટિ. ૫
ઝાઝાં શાસ્ત્ર ને સિદ્ધાંત નથી જાણતો રે,
સદા આપનું સ્મરણ કરનાર. દયાદષ્ટિ. ૬
આપ વિના મને અવર નથી આશરો રે,
'સંતશિષ્ય' તણા હૃદયશણુગાર. દયાદષ્ટિ. ૭

પદ ૬૮ ઢળ-જળ ભરવા દિયોને જમુના તણું રે.

હૃદય મંદિર છે એનું રણિયામાણું રે,

જેમાં વિશ્વપતિનો છે વિરામ. હૃદય૦ ૧

આત્મજ્ઞાન રૂપી દિવ્ય જેમાં દીપ છે રે,

તિમિર નીકળી ગયું છે તમામ. હૃદય૦ ૨

જેમાં ન્યાય રૂપી અચળ રૂડાં સ્થંભ છે રે,

કાળા થાય નહિ કદિ જેમાં કામ. હૃદય૦ ૩

શોભાવ્યું છે સત્ય શિયળ શણુગારથી રે,

અવનિમાં એનું વદન અભિરામ. હૃદય૦ ૪

જ્ઞાન ધ્યાન રૂપ વ્યાસ જેમાં ધૂપ છે રે,

ખિરાજે છે દિવ્ય આત્મરામ. હૃદય૦ ૫

ઝેરી વાસનાનો વાસ જેથી વેગળો રે,

હક વગરનું જેને છે હરામ. હૃદય૦ ૬

ઇન્દ્રિયો સ્વરૂપે દોષ રહિત દ્વાર છે રે,

‘સંતશિષ્ય’ એવું શાન્તિનું સ્વધામ. હૃદય૦ ૭

પદ ૬૯ ભજન-ઢળ-ધીરાનાપદની.

દયાળુ મારા દિલમાં રે, આવી રહેજો અંત સમે;

ભજનને ભુલાવારે, દુશ્મનો આવી ન દમે-દયાળુ.

મારું મારું કરી મક્કતનો, અથડાયો અહોનિશ;

જગમાં નાયક તમે નિયંતા, જાણ્યા હવે જગદીશ-
તમારે બોળે માથું રે...તારી લેજો તારક તમે. દયાળુ.

ચાલી ચાલીને ચાલિયો, (પણ) પંથનો ના'વ્યો પાર;
 માથે ભાર ઉપાડી થાક્યો, છેવટ ન જડ્યો સાર—
 પ્રભુની રીત પીછાણી રે....ખોટ હવે કોણ ખમે. દયાળુ.
 ઠીક પડે તેમ કર તું ઠાકર તેમાં (મારે) નથી તકરાર;
 વિષમ સમયે ન વીસરું (તુજને), કર એવું કિરતાર—
 અરજ છેલ્લી એ છે રે....‘સંતશિષ્ય’ નિત્ય નમે. દયાળુ.

પદ ૭૦ રાગ—ભૈરવી.

દીનાનાથદયાળ ! નટવર ! હાથ મારો મૂકશો મા.
 હાથ મારો મૂકશો મા (ર) દીનાનાથ.
 આ મહા ભવસાગરે ભગવાન હું ભૂલો પડ્યો છું;
 ચૌદલોકનિવાસ! ચપલાકાંત ! આ તક ચૂકશો મા. દીનાં
 એથ ઈશ્વર ! આપની, સાધન વિષે સમજી નહીં હું;
 પ્રણતપાલક ! પોત જોઈ, શંખ આખર ફૂંકશો મા. દીનાં
 માત તાત સગા સહોદર, જે ગણું તે આપ મારે;
 હે કૃપામૃતના સરોવર ! દાસ સારુ સૂકશો મા. દીનાં
 શરણ ‘કેશવલાલ ’નું છે, ચરણ હે હરિરામ ! તારુ;
 અખિલનાયક ! આ સમે,ખોટે મશે પણ ખૂટશો મા.દીનાં

પદ ૭૧ રાગ ભૈરવી : ઢબ—દીનાનાથ દયાળ નટવર.
 પ્રણતપાલ હે દયાળ એક આશરો તમારો;
 એક આશરો તમારો (ર) પ્રણતપાલ હે દયાળ—ટેક.
 અખિલ નાયક આપ વિના કોણ છે આધાર મારો;

વિષમ પંથથી અજાણુ લક્ષ્મી આપનો ઉગારો. પ્રણુત૦ ૧
 હે દયાળ મોહમાયાનો મટાડીને મુંઝારો;
 વિધ્ન રૂપ વિકાર સર્વ વિધ્નહર વિભુ વિદારો. પ્રણુત૦ ૨
 કરશે। નહિ કરુણાળ કુશળ આપથી ક્ષણ એક ન્યારો;
 હે અપાર ! મદનમાર ! વિષુદ્ધ રખેને વિસારો. પ્રણુત૦ ૩
 તારક ત્રિભુવનપતિ આ અરણુવ ભવનો ઉતારો;
 અરજ અવિનાશી પ્રભુ 'સંતશિષ્ય'ની સ્વીકારો. પ્રણુત૦ ૪

પદ ૭૨ હરિગીત છંદ.

હું કેણુ ને આ શું બધું છે, સ્વરૂપ મારું શું બધું ?
 આ જન્મ મરણો શા થકી છે, એ બધાં શાથી હું ?
 કરવા પડે નહિ કાર્ય કરીને, કાર્ય એવાં શું કરું ?
 કરી જન્મવું મરવું પડે નહિ, એમ કઈ રીતે મરું ?
 આ ભ્રાંતિ છે કે સત્ય તે અનુભવ વડે નિશ્ચય કરું ?
 દુઃખ કલ્પના મુજ હોય તો દેખાવથી શાને હું ?
 દુઃખ કારણો દેહે ભર્યાં, ફેકટ અવર સ્થળ કાં કરું ?
 એના ઉપાયો આચરી બીજા પ્રપંચો પરહું ?
 મરવા તણો ન સ્વભાવ મારો કયા પ્રકારે હું મરું ?
 કાહું કઈ કઈ ચીજ ઘટથી જીવનમાં શું શું ભરું ?
 આવ્યા તણો ઉદ્દેશ સમજી સત્ય મારગ સંચરું ?
 શ્રી સંતનો થઈ 'શિષ્ય' હું વર સ્વરૂપ મારાને વરું ?

- પદ ૭૩ રાગ—ધનાશ્રી—ઢબ—મનતું ગમાર થામા.
 કેણુ તું ક્યાંથી આવ્યો ? સાથ શું સામાન લાવ્યો ! ટેક.
 આવિયો તું કેમ આહીં, કારણુ સમજ કાંઈ,
 કાળ ક્યાં બધો ગુમાવ્યો ? કેણુ તું. ૧
 કેનાથી સંબંધ તારો, વેગે કરી લે વિચારો;
 દુઃખમાં કેણે દખાવ્યો ? કેણુ તું. ૨
 કામ તારું શું કહેને, લક્ષમાં તું એહ લેને,
 કંદમાં કેણે કસાવ્યો ? કેણુ તું. ૩
 તાહરો સ્વભાવ છોડી, વિભાવે રહ્યો તું દોડી,
 બોધ આ કેણે બતાવ્યો ? કેણુ તું. ૪
 ફેરા ભવમાં ફરીને, કર્મ દુઃખદા કરીને,
 કે'ને નાણાં શું કમાયો ? કેણુ તું. ૫
 તારું છે સ્વરૂપ કેવું, અંતરે વિચાર એવું,
 આ જાદુ ખેલ શું જમાવ્યો ? કેણુ તું. ૬
 સાચું સુખ તારું શેમાં, આંખ તું ઉઘાડ એમાં,
 કેણે ખોલ તને બનાવ્યો ? કેણુ તું. ૭
 વહાલા આ વિચારવાને, સુબોધ સુણાવવાને,
 પ્રશ્ન ' સંતશિષ્યે ' પુછાવ્યો ? કેણુ તું. ૮

પદ ૭૪ રાગ ભેરવ. મારઠી ચાલની સાખી.
 પોતાના જીવનને માટે, ભોગ ઘણાનો લીધો;
 અનેકના જીવનના માટે, લેશ ભોગ નથી લીધો;

ક્રીધો કેર ઘણો....ખ્યાલો ઝેર તણો પીધો. ૧
 અઘોર પાપો નિત્ય છુપાવી, પ્રગટ પુણ્યને કરિયાં,
 અંદર ઝેર હળાહળ ઠાંસી, ઉપર અમૃત ભરિયાં;
 ઝરિયાં ઝેરોને....હિત અનેકનાં હરિયાં. ૨
 નિજની નિંદા ગમે ન નિજને, પરનિંદા નિત્ય ક્રીધી,
 પોતાને પીડા ન ગમે પણ પરને પીડા દીધી;
 સ્ત્રીધી વાત છતાં....જરા લક્ષ નહિ લીધી. ૩
 દુઃખના ખીજક વાવી નિશદિન સુખની આશ કરી છે,
 પાપ કરી કરી પુણ્ય ફળોની, ઈચ્છા નાથ ! ધરી છે;
 ફરી ફરી અરજ કરે....આ 'સંતનો શિષ્ય' હરિ ! ૪

પદ ૭૫ રાગ-દેશની ઢબ.

થઈ ગઈ હંસની આ શી ગતિ રે.

પામ્યો કુસંગે આ પરિણામ :

ભૂદ્યો નિજ સ્વરૂપનું બધું ભાન : થઈં ટેક.

અનંત બળ જેના અંગમાં રે,

આજે નિર્બળતમ નિરખાય.

થઈં

અનંત લક્ષ્મીનો અધિપતિ રે,

કેવો ભિખારી હાલે ભટકાય.

થઈં

રવિથી અધિક રણિયામણો રે,

અંધ થઈ અહોનિશ અથડાય.

થઈં

અજર અમર અવિનાશી છતાં રે,
 ક્ષણ ક્ષણ વિષ્ણુમોતે કેમ મરાય ? થઈં
 સહજનંદ સ્વભાવનોરે,
 આજે પામર થઈને પીડાય. થઈં
 અમૃત ઉદધિ અખગો રહ્યો રે,
 આજે ગોખરમાં ગોથા ખાય. થઈં
 ભ્રાંતિથી ભૂદ્યો નિજ રૂપનેરે,
 ક્યારે 'સંતશિષ્ય' એ સમજાય. થઈં

પદ ૭૬ રાગ-કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત-એ દખ.
 હંસને કયો છે હેરાન, મનવે મૂરખ થઈને રે
 હંસને કયો છે હેરાન. ટેક.
 મોતીનો ચારો ચરવો મૂકી દઈને રે,
 ચૂંથવા ગમે છે હાલ્યામ,
 નક્કી પ્રભુ ! નિર્લજ્જ થઈને રે,
 હંસને કયો છે હેરાન. હંસને-૧
 દુધલડાનો દરિયો તણને રે,
 ગોખરમાં બન્યો છે ગુલામ. નક્કી પ્રભું હંસને-૨
 ઉજ્જવલ રંગે અંગે સદા ઓળખાતો રે,
 શોભાને મટાડી થયો શ્યામ. નક્કી પ્રભું હંસને-૩
 અમૃત ફળનાં મોટાં ઉધાન મેલી રે,
 લીધો વિષવૃક્ષમાં વિરામ. નક્કી પ્રભું હંસને-૪

‘ સંતનો શિષ્ય ’ કહે સમજ્યા છતાં પણ,
કુડાં હજી તજતો નથી કામ. નછી પ્રભુહંસને—૫

પદ ૭૭ સજન.

માનસરના મોતી રે ચૂગે નિત્ય હંસલા રે જી.
કરે નહિ અન્યનો કદીયે આહાર;
લંઘનને વેઠીરે, પિંડ પોતે પાડતાંરેજી,

હંસલાના જેવા અમારા હવાલ. માન૦ ૧

લક્ષ એક રાખી રે ડોલે નટ દોરડેરેજી,
સુરતા એની ખીજે નહિ બદલાય;
ચૂકયે જીવ જાયેરે, મોજી એને મળે નહિરેજી,

એમ મારું લક્ષ લાગ્યું તુજ માંય. માન૦ ૨
જ્યોતિ તણી સાથે રે જીવન જેના જામીઆરેજી,
એ તો એમાં આપે છે અંગનો રે હોમ;
અગ્નિ વિષુ અંધારારે, એને અળખામણારેજી,

પતંગના જેવી અમારી છે કેમ. માન૦ ૩
પાણી વિષુ મછીયાં રે કહેને જીવે કેમ કરીરેજી,
જીવન છે જેહના જળનિધિમાંય;
ક્ષણ એક વિધુહારે એનાં ન વેઠી શકેરેજી,

એમ મારો જીવ તું જળ વિષુ જાય. માન૦ ૪
વારે વારે વહાલારે વિષુ તુને વિનવુંરેજી,
અજાણ્યો તું આ ઉરનો નથી રે લગાર;

દયાનિધિ ! આવી રે દરશન દીજીએરેજી,

વિભુ ! હવે રખે લગાડે તું વાર. માન૦ ૫

પદ ૭૮ રાગ કેદાર ત્રીનતાલ.

મો સમ કૌન કુટિલ ખલ કામી,
જિન તનુ દિયો તાહિ ખિસરાયો, ઐસો નિમકહરામી.
ભરિ ભરિ ઉદર વિષયકો ધાવોં, જૈસે સૂકર ગ્રામી.
હરિજન છાંડ હરિ વિમુખનકી, નિશદિન કરત ગુલામી.
પાપી કૌન ખડો હૈ મોંસે, સખ પતિતનમેં નામી.
'સૂર' પતિત કો ઠૌર કહાં હૈ, સુનિયે શ્રીપતિ સ્વામી.

પદ ૭૯ રાગ—કાનડો. ઢખ આવરદા વ્યથ વિતાવી.

કેમ અંતર જ્ઞાન ન આવે (૨)

રખડાવી મારે છે રંડા, ભ્રમણા રચી ભુલાવે. કેમ. ટેક.
મૃગમદ માટે મૃગની આશા, મરણ વિનાજ મરાવે;
એજ મનોરથ માનવ મૃગ આ, ફેગટ તને ફસાવે. કેમ. ૧
લજવે છે લાલચમાં લોંડી, એ લાળા ચવરાવે;
ફૂડ કપટના કામ કરાવી, કષ્ટ વિષે કવરાવે. કેમ. ૨
પયના સાટે પ્રેમથકી, અણુ પીવાનું પિવરાવે;
ખાજ તાજ તજવી ખાંતે, ખડતુજને ખવરાવે. કેમ. ૩
એજ નશામાં નિશદિન તારી, દાસી તને દબાવે;
રાજ છો પણ એહ રાક્ષસી, રાંકની જેમ રિખાવે કેમ. ૪

આશા વ્યંતરી વળગી અંતરે, નટની જેમ નચાવે;
 તૃષ્ણા નટી આ કરી તમાશા, માયા ખેલ મચાવે. કેમ. ૫
 નકટી સાથે ખની નમાલો, સોના સાઠ કરાવે;
 યાદ રાખજે ઉત્તમ અવસર, ફરી ફરી નહિ આવે. કેમ. ૬
 અનંત ભવથી ઇંદ્રજાળ એ, આશાની અથડાવે;
 ‘સંતશિષ્ય’ કહે સદ્ગુરુવર વિણ, સત્ય કેણુ સમજાવે. કેમ.

પદ ૮૦ રાગ વાઘેશ્રી.

અરે જીવ ! કાં અવળાઈ કરે, હાથથી શા માટે હિત હરે. ટેક
 અમૃતનો ઉદ્ધિ થઈને આ, ઝેર રૂપે કેમ ઝરે;
 નયન ખોલ નિરખીશ સુખસાગર ઠાલો કાં થરથરે. અરે.
 માત્ર અવિદ્યાની અંધીથી, તું દિલમાં નિત્ય હરે;
 અંતરની સમજણને અભાવે, ભયને તુજમાં ભરે. અરે.
 તારી કરેલી ખોટી કલ્પના, પ્રજાળ પિશાચની પરે;
 આંતરૂપ ભૂતાવળ નિશદિન, તારી પાછળ ફરે. અરે.
 પળપળમાં દુઃખકારક દશ્યો, અંતરમાં ઊતરે;
 ‘સંતશિષ્ય’ ખાલી શા માટે, વિણ મોતે તું મરે. અરે.

પદ ૮૧ રાગ ખિલાવર; આશા

ઈત ઉત હુંઠત કાલ ગંવાયા,
 પત્તા ઘરકા કબી ન પાયા. ટેક. ઈતં
 તારક કહુકે તરની ખિઠાયા,
 દુઃખદરિયા કે બીચમેં ડુબાયા. ઈતં

ભેદ હે યેં કહકે ભુલાયા,
 ઉનકે કંદે મેં હી ફસાયા. ઇતં
 ઠાઠ સમજ વહાં ખૂબ ઠગાયા,
 સત્ય કભી મુઝકો ન સુનાયા. ઇતં
 અમૃતરસ વિષમેં હી બતાયા,
 લેકર ખોજ ક્રિયા બિન ખાયા. ઇતં
 પહિલે સંત મહંત દિખાયા,
 ફિર મુઝકો ઝગડેમેં ઝુકાયા. ઇતં
 સ્વારથમેં કછુ નાહિ સમુઝાયા,
 આખિર મેં પરિતાપકો પાયા. ઇતં
 ‘સંતશિષ્ય’ જખ સદ્ગુરુ પાયા,
 તખ અનુભવ અંતર ચહી આયા. ઇતં

પદ ૮૨ રાગ. બિલાવર; આશાવરી
 સોવત સોવત રૈન ગંવાઈ,
 નરભવકી કછુ શુદ્ધિ ન પાઈ ટેક.
 સ્વપન સમાન સભી વ્યવહારોં,
 હિસ ઝગડે બિચ બૂક મચાઈ. સોવતં
 પીયા જહરી મોહમદિરા,
 ઝુઠકા સાંચ દિયા સમુઝાઈ. સોવતં
 સમજ બિના સુખકે સખી સાધન,
 અતિ દારુણ ભયે દુખદાઈ. સોવતં

પાયે સમયકેા નહિ પહિચાના,
 ગાફિલ નિશદિન ગોદ જિછાઈ. સોવત૦
 ઘોલ-ઘોલ વિષ ઘટમેં ડાલત,
 અમૃતકેા દેતે છદુવાઈ. સોવત૦
 'સંતશિષ્ય' જાગેા જન તબ લગિ,
 જબલગ દીપ ન જાત બુઝાઈ. સોવત૦

પદ ૮૩ રાગ. ખિલાવર, આશા.

ભૂલ જરા જખરું દુઃખ દે છે, અનુભવીઓ ખધા એમજ કે'છે.
 એક વચન અવળું વદવાથી, ખૂબ હૃદયમાં પછી ખટકે છે.
 એક ક્રિયા અઘટિત કરવાથી, ભવઅટવીમાં તે ભટકે છે.
 લેશ ઉપરથી પગ ભટકે તો, ભૂતળ પર લાવી પટકે છે.
 એક અનલનો તીક્ષ્ણ તણુઓ, ભુવન ઘણાં ને ભસ્મ કરે છે.
 લેશ કલેશ વધીને આખર, ઝેર પછી બહુ કાળ ઝરે છે.
 કાર્ય ખધાં ભારે કે હળવાં, બેદરકાર થતાં બગટે છે.
 પસ્તાયે છે પાર વગરનાં, વિકલ થઈ ને જે વરતે છે.
 અદ્ય ભૂલ આરોગ્ય બગાડે, પ્રબળ દરદ વપુમાં પ્રગટે છે.
 'સંતશિષ્ય' સમજી સમજે છે, ભૂલ્યા તે ભવમાંહે ભમે છે.

પદ ૮૪ રાગ. ખિલાવર અથવા આશા.

અવર તણને ભજ અવિનાશી, શા માટે તું ધરે છે ઉદાસી.
 મૃગજળમાંહે મુગ્ધ બનીને, ફેગટનો ભટકે કાં ફાંસી.

આત્મરવિ અંતરપટ પાછળ, પ્રગટી રહ્યો છે પૂરણ પ્રકાશી.
 કાંકાં કાં તું કોગટ મારે, વૈભવ આ છે સકળ વિનાશી.
 ભયના કારણ છે તુજ ભેળાં, તજી દે તેને રહ્યો શું વિમાસી.
 ‘સંતશિષ્ય’ સમજી જા શાણા, પરમામૃતપદનો થા ખ્યાસી.

પદ ૮૫ રાગ લાવણી

જિનકી આસ ધરી દૂંઢત હૈ, પાવ પાવ ધરતે ખ્યારે,
 પડા પિંડમેં કના ફિરત હો, નિજસે રંચ ન હૈ ન્યારે. ૧
 નહિ હૈં ગિરિ કંદર કોતરપે, નહિ બાગ બગીચેં બનમેં,
 નહિ હૈં નગર મગર મંદિરમેં, તપાસ કર તૂ હૈ તનમેં. ૨
 વિષ-રસ બિચમેં રક્ત ભયા તૂ, સમરસ બિચ સમાયા ના
 શુદ્ધ રૂપસે બુદ્ધ ભયા ના, ગંડૂ કેક ગાંવાયા ના. ૩
 જબલગ મૈલ રહા ઘટ અંતર, સદ્ગુરુ ભેદ બતાયા ના,
 પાવે નહિ તબ પરમ જ્ઞાન જબ, અંતર ધ્યાન લગાયા ના. ૪
 ભેદઅભેદ સંબંધ ભયા સો ભેદ ભર્મ કા પાવેગા,
 ભેદત ભેદ અભેદ વેદતે, અંતરઘટ વહુ આવેગા. ૫
 જોડી ઠિકાના લગત ભયંકર, સો નિર્ભય મન લાવેગા,
 નિર્ભય સ્થલ જબ લગે ભયંકર, તબ નિર્ભય પદ પાવેગા. ૬
 ખેલ નહિ હૈં બચિત સમજના, ખેલ નહિ હૈં છોરેકા,
 ‘સંતશિષ્ય’ કહે સમજ વિના, ચહ સભી કામ શિરફેરીકા. ૭

પદ ૮૬ રાગ કાનડો. ઢબ આવરદા વ્યર્થ વિતાવી.
 ગુણી એવા સંત ગમે છે (૨)

પરમારથના પરમ ક્ષેત્રમાં, નિત્ય મન ભ્રમર ભમે છે. ટેક
 રાતદિવસ રસ સાથે જેના, અંતર રામ રામે છે;
 મનભુજંગ ને પાંચ ઇંદ્રિયો, દુઃખ વિણુનિત્ય દમે છે. ગુણી.
 સાધન સમજીને સંયમનું, સાદા જમણુ જમે છે;
 વૈભવ સમજી વિનાશ વાળા, વિષય વિકાર વમે છે. ગુણી.
 નિર્વિષયી નિસ્પૃહી નિરંતર, નમ્ર દશાથી નમે છે;
 શમ દમ ઉપરતિ અને તિતિક્ષા, વિરાગમાં વિરમે છે. ગુણી.
 સુખદુઃખ સરખા ગણી, પરિસહ ખાંતે નિત્ય ખમે છે;
 ‘સંતશિષ્ય’ એ સુખદ સર્વને, સમરસમાહીશમે છે. ગુણી.

પદ ૮૭ રાગ-પીલુ; આશા.

આતમ દરશન વિરલા પાવે,
 દિવ્યપ્રેમ વિરલા પ્રગટાવે. ટેક.
 એ મારગ સમજે જન વિરલા,
 વિરલાને એમાં રસ આવે. આતમ૦
 સદ્ગુરુ સંગ કરે કોઈ વિરલા,
 અમૃતફલ કોઈ વિરલા ખાવે. આતમ૦
 અંતરમાં જાગે જન વિરલા,
 કર્મદળોને વિરલા હટાવે. આતમ૦
 તજવાનું ત્યાગે કોઈ વિરલા,
 જ્ઞાનનદીમાં વિરલા નહાવે. આતમ૦
 આતમ રમણુ રમે કોઈ વિરલા,
 અમર ખુદી વિરલા અજમાવે. આતમ૦

સમજે આત્મસમા સહુ વિરલા,
 ધ્યાન પ્રભુનું વિરલા ધ્યાવે. આત્મ
 અપીં દે પ્રભુ અર્થે વિરલા,
 ‘સંતશિષ્ય’ વિરલા સમજાવે. આત્મ

પદ ૮૮ રાગ-આવો મારા નટવર નાનડિયા.
 પ્રભુ હવે ખાંદ્ય ગહો મારી,
 હવે તો હું છેક ગયો હારી. પ્રભુ. ટેક.
 તુંને છોડી માયામાં રમિયો,
 સમજણ વિણ ભ્રમિત થઈ ભમિયો;
 મારી ભૂલે ખુબ દુઃખો ખમિયો. પ્રભુ. ૧
 જિનવર તુંને કદિયે નવ જાણ્યા,
 અરિઓને મેં આમંત્રી આણ્યા;
 માલિક થઈ મુજ ઘરમાં માણ્યા. પ્રભુ. ૨
 સમજ્યો પણ નહિ સમજ્યા જેવું,
 એથી મારે અખૂટ વધ્યું દેવું;
 સવળું કરતાં અવળું થયું એવું. પ્રભુ. ૩
 મારા દોષો કહેતાં મરું લાજ,
 રહ્યો સદા ગર્વ વિષે ગાજ;
 પાખંડોમાં પૂરણ રહ્યો પાજ. પ્રભુ. ૪
 પતિતને પાવન કરનારા,
 અહોનિશ અમૃત ઝરનારા;
 તિમિર ‘સંતશિષ્ય’ના હરનારા. પ્રભુ. ૫

પદ ૮૯ રાગ ધનાશ્રી.

જીવ તું જડ મૂર્ખ થા મા, ખોટ ભ્રાંતિએ તું ખા મા. ટેક.
 આ મિત્ર આ અમિત્ર શાથી ? ઉચ્ચ તું તે નીચ કયાંથી ?
 વેર ઝેર વિષે વણા મા, જીવ તું જડ મૂર્ખ થા મા. ૧
 સર્વથી સંબંધ કીધા, લહાવા સર્વ સાથ લીધા;
 તૃણાના પૂરે તણા મા. જીવ તું....૨
 સર્વ છે સમાન તારા, બાહ્યથી જણાય ન્યારા;
 ભેદની જાળે ભરા મા. જીવ તું....૩
 તાહરું સ્વરૂપ કેવું, અંતરે વિચાર એવું,
 માયામાં ખાલી મરા મા. જીવ તું...૪
 આદર વિચાર આવા, સર્વને મિત્રો બનાવા;
 આજસ ન કરીશ આમાં. જીવ તું....૫
 તું તારો તો સર્વ તારાં, તું સારો તો સર્વ સારાં,
 હલકાર્થ કરી હણા મા. જીવ તું....૬
 ‘સંતશિષ્ય’ સુસ થાજે, ગાન પ્રભુજનાં ગાજે,
 માણ તું સદા મજામાં. જીવ તું....૭

પદ ૯૦ રાગ-ભૈરવી ઢળ-યે સંત કૌન કહેંગે.
 અછલસે રે કૌન યે સંત કહેંગે, મૂર્ખ ન મર્મ ગહેંગે રે.
 પરમારથ પ્રતિબોધ કે અપને, સ્વારથમેં હિ ફસાવે,
 કહત એક અરુ કરત ઔર શઠ, ભોલેકો ભરમાવે રે.
 નગદ માલ કછુ નાહી બતાવે, ઉધાર કહકે ઉડાવે;
 સંત સમજકે શરણુ લિયા અરુ, ભવરણુ મેં હી રૂલાવેરે.

સાથી બનાયા સંત સમઝકર, મારગ બિચ મરાવે;
 કીના ગુરુ કષ્ટ જ્ઞાન ન દીના, ઝગડે મેં હી ઝુકાવે રે.
 વ્યાધિ બઢાવે બહુત દવાસે, ઉસ વેધકે કૌન બુલાવે;
 તારક સુનકર તરણી બૈઠે, દરિયા બિચ ડુબાવે રે.
 બિના સંત અવનિમેં ભાઈ, અમીરસ કૌન પીલાવે;
 ‘સંતશિષ્ય’ જિસકા તમ છૂટા, વોહી જ્યોત જગાવેરે.

પદ ૯૧ કરમ પરીક્ષા કરણુ કુંવર આદ્યો રે—એ દેશી.
 ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, ઔર ન ચાહું રે કંત;
 રીઝ્યો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, ભાંગે સાદિ અનંત.
 પ્રીત-સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત-સગાઈ ન કોઈ;
 પ્રીત-સગાઈ રે નિરૂપાધિક કહીરે, સોપાધિક ધન ખોય.
 કોઈ કંત કારણુ કાષ્ટ ભક્ષણુ કરે રે, મિલશું કંતને ધાય;
 એ મેળો નવિ કહીયે સંભવે રે, મેળો ઠામ ન ઠાય.
 કોઈ પતિરંજન અતિસેં તપ કરે રે, પતિરંજન તન તાપ;
 એ પતિરંજનમેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુ મીલાય.
 કોઈ કહે લીલા રે લખને અલખતણી રે, લખપુરે મન આશ;
 દોષ રહિતને રે લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષ વિલાસ.
 ચિત્ત-પ્રસન્ને રે પૂજનશ્લ કહ્યું રે, પૂજા અખંડિત એહ;
 કપટ રહિત થઈ આતમ અપીંએ રે, ‘આનંદધન’ પદ તેહ.

પદ ૯૨ ઢબ-મારું મન મોહ્યું શ્રી વિમલાચલે રે.
 પંથકો નિહાળું રે બીજા જિન તણો રે, અજિત અજિત ગુણુ ધામ;

તેં જે જિત્યારે તેણે હું જિતીઓરે, પુરુષ કીશ્યુંમુજ નામ ?
 ચમનચનથી મારગ જોવતાં રે, ભૂદ્યો સકલ સંસાર;
 જે નયને કરી મારગ જોઈયે રે, નયન તે દિવ્ય વિચાર.
 પરંપરાયે જગ જોતો ફરે રે, અંધો અંધ પલાય;
 વસ્તુ વિચારેરે જો આગમે કરી રે, ચરણ ધરણ નહિ ઠાય.
 તક વિચારેરે વાદપરંપરા રે, પાર ન પહોંચે કોય;
 અભિમતે વસ્તુ વસ્તુગતે કહે રે, તે વિરલા જગ જોય.
 વસ્તુ વિચારેરે દિવ્યનયનતણોરે, વિરહ પડ્યો નિરધાર;
 તરતમ જોગે રે તરતમ વાસનારે, વાસિત બોધ આધાર.
 કાલલખિલ લહી પંથ નિહાળસું રે, એ આશા અવિલંબ;
 એ જન જીવેરે જિનજી જાણુજોરે, ‘આનંદધન’ મત અંબ.

પદ ૯૩ રાગ ભૈરવ

અજિત જિનંદ દેવ, ધિરચિત્ત ધ્યાઈએ.
 ધિરચિત્ત ધ્યાઈએ—પરમ સુખ પાઈએ. અજિત. ટેક.
 અતિ નીકે ભાવજલ, વિગત મમત મલ;
 એસો જ્ઞાનસરથી સુજલ ભર લાઈએ. અજિત. ૧
 કેસર સુમતિ ઘોળી, ભરી ભાવના કયોરી;
 કરમન ભોરી અંગ—અંગિયા રચાઈએ. અજિત. ૨
 અભય અખંડ કયારી, સીંચકે વિવેક વારી;
 સહજ સુભાવમેં, સુમન નિપજાઈએ. અજિત. ૩
 ધ્યાન ધૂપ જ્ઞાન—દીપ, કરી અષ્ટ કર્મ ઝીપ;
 દુવિધ સરૂપ તપ, નૈવેદ્ય ચડાઈએ. અજિત. ૪

લીજિયેં અમલ દલ, ઢોઈએં સરસ ફળ;
 અક્ષત અખંડખોધ સ્વસ્તિક લખાઈએ. અજિત. ૫
 અનુભવ ભોર ભયો, મિથ્યા મત દૂર ગયો;
 કરી જિન સેવ ઈમ, ગુણ પુનિ ગાઈએ. અજિત. ૬
 ઇણુ વિધ ભાવસેવ, કીજીએ સુનિત્યમેવ;
 ‘ચિદાનંદ’ ખ્યારે ઈમ, શિવપુરી પાઈએ. અજિત. ૭

પદ ૬૪ મન મધુકર મોહી રહ્યો-એ દેશી.
 સંભવ જિનવર વિનતી, અવધારો ગુણ ગ્યાતારે;
 ખામી નહિ મુજ ખિજમતે, કદીય હોશો કલદાતારે. સંભવ.
 કરજોડી ઉભો રહું, રાત દિવસ તુમ ધ્યાનોરે;
 જો મનમાં આણો નહિ, તો શું કહીએ છાનોરે સંભવ.
 ખોટ ખજાને કેા નહિ, દીજો વાંછિત દાનોરે;
 કરુણા નજર પ્રભુજી તણી, વાધે સેવક વાનોરે. સંભવ. ૩
 કાલલખિધ ને મતિ ગણો, ભાવલખિધ તુમ હાથેરે;
 લડથડતું બચ્યુ ગજ તણું, ગાજો ગયવર સાથેરે. સંભવ. ૪
 દેશો તો તુમહી ભલું, ખીજાને તો નવી જાયું રે;
 ‘વાચક યશ’ કહે સાંઈશું, ફળશે એ મુઝ સાચું રે. સંભવ.

પદ ૬૫ રાગ-ધનાશ્રી-ઢળ-આજ નિહેજોરે દીસે.
 અભિનંદન જિન ! દરિસણુ તરસીયે, દરિસણુ ફલભદેવ;
 મતમત ભેદેરે જો જઈ પૂછીએ,
 સહુ થાપે અહમેવ. અભિનંદન૦

સામાન્યે કરી દરિસણુ દોહેલું, નિષ્કૃય સકલ વિશેષ;
મદમેં ઘેયોરે અંધો કેમ કરે,

રવિ શશિ રૂપ વિલેખ. અભિનંદન૦
હેતુ વિવાદે હો ચિત્તધરી જોઈએ, અતિ દુર્ગમ નયવાદ;
આગમ વાદે હો ગુરુગમ કેા નહી,

એ સખલો વિખવાદ. અભિનંદન૦
ઘાતી દુંગર આડા અતિ ઘણા, તુજ દરિસણુ જગનાથ;
ધિઠાઈ કરી મારગ સંચરું,

સગું કોઈ ન સાથ. અભિનંદન૦
દરિસણુ દરિસણુ રટતો જો કરું, તો રણુ રોઝ સમાન;
જેહને પિપાસા હો અમૃતપાનની,

કિમ ભાંજે વિષપાન. અભિનંદન૦
તરસ ન આવે હો મરણુજીવન તણો, સીઝેજો દરિસણુકાજ;
દરિસણુ દુલ્લ સુલલ કૃપા થકી,

‘આનંદધન’ મહારાજ. અભિનંદન૦

પદ ૯૬ ઝાંઝરીયા મુનિવરની દેશી.

સુમતિનાથ ગુણસું મિલીજી, વાઘે મુજ મન પ્રીતિ;
તેલ ખિંદુ જેમ વિસ્તરેજી, જલ માંહી ભલી રીતિ.

સોભાગી જિનસું લાગ્યો અવિહુડ રંગ.

સજ્જનસું જે પ્રીતડીજી, છાની તે ન રખાય;
પરિમલ કસ્તુરી તણોજી, મહી માંહે મહકાય. સો૦

આંગલિએ હં કાય ન મેરૂ, છાખડિયે રવિ તેજ;
 અંજલિમાંજિમગંગ ન માંયે, મુજમન તિમ પ્રભુ હેજ. સોં
 હુઓ છિયે નહિ અધર અરૂણુ જિમ, ખાતા પાન સુરંગ;
 પીવત ભર ભર પ્રભુગુણુખ્યાલા, તિમ મુજ પ્રેમ અભંગ. સોં
 હાંકી ઇશુ પલાલસુંજી, ન રહે લહિ વિસ્તાર;
 'વાચકયશ' કહે પ્રભુ તણોજી, તિમ મુજ પ્રેમ પ્રકાર. સોં

પદ ૯૭ રાગ-સારંગ તથા મહાર. લલના દેશી.
 શ્રી સુપાસજિન વંદિયે, સુખ સંપત્તિને હેતુ લલના.
 શાંત સુધારસ જલનિધિ, ભવસાગર માંહે સેતુ લલના. શ્રી.
 સાત મહાભય ટાલતો, સપ્તમ જિનવર દેવ. લલના.
 સાવધાન મનસા કરી, ધારો જિનપદ સેવ. લં શ્રી. ૨
 શિવશંકર જગદીશ્વર, ચિદાનંદ ભગવાન. લલના.
 જિન અરિહા તિર્થંકર, જ્યોતિ સ્વરૂપ અસમાન લં શ્રી. ૩
 અલખ નિરંજન વચ્છલૂ, સકલ જંતુ વિસરામ. લલના.
 અભયદાન દાતા સદા, પૂરણ આત્મરામ. લં શ્રી. ૪
 વીતરાગમદકલ્પના, રતિ અરતિ ભય શોગ. લલનાં
 નિંદ્રા તંદ્રા દુરિતદશા, રહિત અખાધિત યોગ. લં શ્રી. ૫
 પરમ પુરુષ પરમાત્મા, પરમેશ્વર પરધાન. લલના.
 પરમ પદારથ પરમેષ્ઠી પરમદેવ પરમજ્ઞાન. લં શ્રી. ૬
 વિધિ વિરંચિ વિશ્વંભર, ઋષિકેશ જગનાથ. લલના.
 અધહર અધમોચન ધણી, મુક્તિ પરમપદ સાથ. લં શ્રી. ૭

એમ અનેક અભિધાનથી, અનુભવ ગમ્ય વિચાર લં
જેહ જાણે તેહને કરે, 'આનંદધન' અવતાર. લં શ્રી. ૮

પદ ૬૮ દાસ અરદાસ શી પેરે કરેજી. એ દેશી
વિમલ જિન વિમલતા તાહરીજી, અવર ખીજે ન કહાય;
લધુ નદી જિમ તિમ લંધીયેજી, સ્વયંભૂ રમણુ ન તરાય. ૧
સકલ પૃથ્વી ગિરિ જલ તરજી, કેઈ તોલે એક હથથ;
તેહ પણ તુજ ગુણગણુ ભણીજી, ભાખવા નહીં સમરથ. ૨
સર્વ પુદ્ગળ નભધર્મનાજી, તેમ અધર્મ પ્રદેશ,
તસ ગુણુ ધર્મ પર્જવ સહુજી, તુજ ગુણુ એક તણો લેશ. ૩
તાહરા શુદ્ધ સ્વભાવનેજી, આદરે ધરી બહુમાન,
તેહને તેહીજ નીપજેજી, એ કેઈ અદ્ભુત તાન. ૪
તુમ પ્રભુ તુમ તારક વિભુજી, તુમ સમો અવર ન કોય;
તુમ દરિસણુ થકી હું તર્યોજી, શુદ્ધ અવલંબન હોય. ૫
પ્રભુ તણી વિમલતા ઓળખીજી, જે કરે ચિર મન સેવ;
'દેવચંદ્ર' પદ તે લહેજી, વિમલ આનંદ સ્વયમેવ. ૬

પદ ૬૯ રાગ—પ્રભાતિ.

ધાર તરવારની સોહલી દોહલી,

ચઉદમાં જિન તણી ચરણુ સેવા;

ધાર પર નાચતા દેખ બાજીગરા,

સેવના ધાર પર રહે ન દેવા. ધાર. ૧

એક કહે સેવિયે વિવિધ કિરિયા કરી,

ફલ અનેકાંત લોચન ન દેખે;

ફલ અનેકાંત કિરિયા કરી બાપડા,
 રડવડે ચાર ગતિમાંહે લેખે. ધાર. ૨
 ગચ્છના ભેદ બહુ નયણુ નીહાળતા,
 તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાગે;
 ઉદર ભરણાદિ નિજ કાજ કરતાં થકાં,
 મોહ નડિયા કલિકાલરાજે. ધાર. ૩
 વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર જુઠો કહ્યો,
 વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો;
 વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સંસારફલ,
 સાંભળી આદરી કાંઈ રાચો. ધાર. ૪
 દેવગુરુધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે,
 કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધાન આણો;
 શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વિણુ સર્વ કિરિયા કરી,
 છાર પર લીંપણું તેહ જાણો. ધાર. ૫
 પાપ નહિ કેઈ ઉત્સૂત્ર ભાષણુ જિજ્ઞેષો,
 ધર્મ નહિ કેઈ જગસૂત્ર સરિખો;
 સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક કિરિયા કરે,
 તેહનું શુદ્ધ ચારિત્ર પરિખો. ધાર. ૬
 એહ ઉપદેશનો સાર સંક્ષેપથી,
 જેહ નર ચિત્તમેં નિત્ય ધાવે;
 તેહ નર દિવ્ય બહુ કાલ સુખ અનુભવી,
 નિત્ય 'આનંદધન' રાજ પાવે. ધાર. ૭

પદ ૧૦૦ રાગ-ગોડી ઢબ રસિયાની.

ધર્મજિનેશ્વર ગાઉ હો રંગસું, ભંગ મ પડશે હો પ્રીત જિને
 બીજો મનમંદિર આણું નહિ, એ અમ કુળવટ રીત. જિ૦૧
 ધરમ ધરમ કરતો જગસહુ ફિરે, જાણે ન ધર્મનો મર્મજિ૦
 ધર્મજિનેશ્વર ચરણ ગ્રહ્યા પછી, કોઈ ન બાંધે હો કર્મ. જિ૦૨
 પ્રવચન અંજન જો સદ્ગુરુ કરે, દેખે પરમ નિધાન જિ૦
 હૃદયનયનથી નિહાળે જગધણી, મહિમા મેરુસમાન. જિ૦૩
 દોડત દોડત દોડત દોડીઓ, જેતી મનની દોડ જિ૦
 પ્રેમ પ્રતીત વિચારો દૂકડી, ગુરુગમ લેજો જોડ. જિ૦૪
 એક પખી કેમ પ્રીતિ પરવડે, ઉભય મિલ્યા હુએ સંધ જિ૦
 હું રાગી હું મોહે કંદિયો, તુમે નિરાગી નિરબંધ. જિ૦૫
 પરમનિધાન પ્રગટ મુખઆગળે, જગત ઉલંઘી જાય જિ૦
 જ્યોતિવિનારે જુઓ જગદીશજી, અંધો અંધ પીલાય જિ૦
 નિર્મળ ગુણમણિ રોહણ ભૂધરા, મુનિજન માનસહસ જિ૦
 ધન તે નગરી ધન વેળા ઘડી, માતપિતા કુળવંશ. જિ૦૬
 મન મધુકર વર કર જોડી કહે, પદકજ નિકટ નિવાસ જિ૦
 ધન નામી 'આનંદધન' સાંભળો, એ સેવક અરદાસ. જિ૦૭

પદ ૧૦૧ સાહેલડિયાં. એ દેશી.

શાંતિજિનેશ્વરથી કરો સાહેલડિયાં;

ચોલ મજીઠનો રંગ રે ગુણવેલડિયાં.

સાચો રંગ તે ધર્મનો સાં બીજો રંગ પતંગ રે ગુણ૦

ધર્મ રંગ જીરણ નહિ સાં દેહ તે જીરણ થાય રે ગું
 સોનું તે વિષ્ણુસે નહિ સાં(એનો)ઘાટ ઘડામણ જાય રે ગું
 ત્રાંબુ જે રસ વેધિયું સાંતે (તો) હોયે સાચું હેમ રે ગું
 ક્રિર ત્રાંબુ તે નવિ હુએ સાં એવો જગગુરુ પ્રેમ રે ગું
 ઉત્તમ ગુણ અનુરાગથી સાં લહીએ ઉત્તમ ઠામ રે ગું
 ઉત્તમ નિજ મહિમા વધે સાં દીપે ઉત્તમ ધામ રે ગું
 ઉદકખિંદુ સાગરભર્યો સાં જિમહોયે અક્ષયઅભંગરે ગું
 'વાચકચશ' કહે પ્રભુગુણે સાંતિમ મુજ પ્રેમ પ્રસંગરે. ગું

પદ ૧૦૨ નિદરડી વેરણ હોઈ રહી—એ દેશી

પાર્શ્વ પ્રભુસું પ્રીતડી,

મુજને ન ગમે હો ખીજનો સંગ કે—

માલતીકૂલે મોહીઓ,

કિમ એસે હો ખાવળતરું ભૂંગ કે. પાર્શ્વ
ગંગાજલમાં જે રમ્યાં,

કિમ છિદ્ધર હો રતિ પામે મરાલ કે—

સરોવર જલધર જલવિના,

નવિ ચાહે હો જગ ચાતકખાલ કે. પાર્શ્વ
કેાકિલ કલ કૂજિત કરે,

પામી મંજરી હો પંજરી સહકાર કે—

ઓછાં તરુવર નવિ ગમે,

ગિરુઆસું હો હોયે ગુણનો ખ્યાર કે. પાર્શ્વ
કમલિની દિનકર કર ગ્રહે,

વળી કુમુદિની હો ધરે ચંદ્રસું પ્રીત કે—

ગૌરી ગિરીશ ગિરિધર વિના,

નવિ ચાહે હો કમલા નિજ ચિત્ત કે. પાર્શ્વ૦

તિમ પ્રભુસું મુજ મન રમ્યું,

બીજસું હો નવિ આવે દાય કે—

શ્રીનયવિજય વિષ્ણુધતણો,

‘વાચકજસ’ હો નિત નિત ગુણ ગાય કે. પાર્શ્વ૦

પદ ૧૦૩ રાગ—ધનાશ્રી.

ગિરુઆ રે ગુણુ તુમ તણા, શ્રીવર્ધમાન જિનરાયારે;

સુણુતા શ્રવણે અમી ઝરે, મારી નિર્મળ થાયે કાચારે. ગિ૦

તુમ ગુણુગણુ ગંગાજળે, હું ઝીલીને નિર્મળ થાઉં રે;

અવર ન ધંધો આદરું, નિશદિન તોરા ગુણુ ગાઉં રે. ગિ૦

ઝીલ્યા જે ગંગાજળે, તે છિદ્ધર જળ નવ પેસે રે;

માલતી ફૂલે મોહિયા, તે બાવળ જઈ નવ બેસે રે. ગિ૦

ઇમ અમે તુમ ગુણુ ગોઠશું, રંગે રાગ્યાને વળી માચ્યારે;

તે કેમ પરસુર આદરે, જે માયાને વશ માચ્યારે. ગિ૦

તું ગતિ તું મતિ આશરો, તું આલંબન મુજ પ્યારોરે;

‘વાચકજસ’ કહે માહરો, તું જીવન જીવ આધારો રે. ગિ૦

પદ ૧૦૪ ઢળ—શ્રી જિન મુજને પાર ઉતારો.

મહાવીર અમને પાર ઉતારો, અમને સેવક તરીકે સ્વીકારો;

અમિતપણે ભટકયો ભવભવમાં, આવ્યો ન દુઃખનો આરો.

મોહનીકર્મ મુંઝાવી મુંઝાવી, વ્યાધિનો કરે છે વધારો. મં
 સત્યાસત્ય નથી સમજાતું, માયા કરે છે મુંઝારો;
 ભક્તવત્સલ તમે ભવદુઃખભંજન, આશ્રિતજાણી ઉગારો. મં
 દુરિત અનેકથી દગ્ધ થયેલા, સાહેબ અમને સુધારો;
 દોષ તરફ દષ્ટિ નવ કરશો, એ અરજી અવધારો. મં
 અધમ ઉદ્ધારક તારક જિનવર, વિપત્તિ અમારી વિહારો;
 શુદ્ધ સ્વરૂપી સહજનંદી, નાથ ન કરશો ન્યારો. મં
 જેવા તેવા તોય તમારા, વિભુ અમને ના વિસારો;
 ‘સંતશિષ્ય’ના મનમંદિરમાં, પાવન કરવા પધારો. મં

પદ ૧૦૫ રાગ. માઠ-ઢબ-વીરાવૈશ્યાના ચારી
 અમૃત ઝરનારા, સુખ કરનારા, દુઃખ હરનારા દેવ ! ટેક.
 સિદ્ધારથકુલ ચંદ્રોરે, ત્રિશલાદેવી નંદ;
 સારથવાહ શિવપુરીના, કરુણાના પ્રભુ કંદ રે. અં
 ભવીને ભવજળ તારવા, હરવા ત્રિવિધ તાપ;
 જન્મ ધર્યો તે જગનાનાયક, તુજગુણ અમિત અમાપરે અં
 પાપ તાપ પરિતાપ મટાડી, કર નિર્બળતા નાશ;
 ભેદભાવ તોડી ઘટઘટમાં, વિશ્વપતિ કર વાસરે. અં
 સમાજમાંહે સર્વ સુધારા, પૂરણ કર પરમેશ;
 કાદવ જેવા કુટિલ કર્મના, કાઠ અમારા કલેશરે. અં
 સર્વદેવના દેવ દયાળુ, હરકત તું હરનાર;
 ‘સંતશિષ્ય’ વિધ્નો હર વહાલા, આનંદના કરનારરે. અં

પદ ૧૦૬ રાગ-આશાવરી.

ખ્યાલો વીર તણો કેણુ પાય ? ખ્યાલોં ટેક.
 પ્રેમ સહિત પાયે કેઈ ખ્યાલો, જન્મમરણ દુઃખ જાય. ખ્યાં
 એ રસમાંહે મસ્ત મુનિજન, સિદ્ધ સ્વરૂપે થાય. ખ્યાં
 પીનારા તે અમર પિયાલો, દેવરૂપે દેખાય. ખ્યાં
 અંધકાર ટાળે અંતરનું, નયને બધું નિરખાય. ખ્યાં
 ‘સંતશિષ્ય’ અનુભવી એ રસના, પ્રેમ ભરીભરી પાય. ખ્યાં

પદ ૧૦૭ રાગ-આશાગોડી

સમજે સો સુખ પાવે સાધુ ! સમજે સો સુખ પાવે. ટેકં
 શાસ્ત્રદષ્ટિ ગુરુખચન ખિચારસે, ઘટદીપક પ્રગટાવે. સાધું
 વહુ દેખત હે હિતાહિતકો, અંતરધ્યાન લગાવે. સાધું
 ખિના ખિચાર કરત જો કારજ, અંધા હો અથડાવે. સાધું
 સમજખિના જો ઔષધ ખાવે, વહુ મૂરખ મરજાવે. સાધું
 મીચિ નયન જો ચલે કુપથમેં, વહુ નર ખતરા ખાવે. સાધું
 ‘સંતશિષ્ય’ નર શાણા વહુ જો, સમજ સમજ ગુણુગાવે. સાં

પદ ૧૦૮ રાગ-આશાવરી.

બના દો, બુદ્ધિહીન ભગવાન ! ધ્રુવ.
 તક’શક્તિ સારી હી હરલો, હરો જ્ઞાન વિજ્ઞાન;
 હરો સભ્યતા શિક્ષા સંસ્કૃતિ, નવ્ય જગતકી શાન. ૧
 વિદ્યા ધન મદ હરો હરો હે હરે ! સભી અભિમાન;

નીતિ ભીતિસે પિંડ છુટાકર, કરો સરલતા દાન. ૨
 નહીં ચાહિયે ભોગ યોગ કુછ, નહીં માન સન્માન;
 આમ્ય ગંવાર બનાહો તૃણસમ, દીન નિપટ નિર્માન. ૩
 સરહો હૃદય ભક્તિ શ્રદ્ધાસે, કરો પ્રેમકા દાન;
 પ્રેમસિંધુ નિજ મધ્ય કુખા કર, મેટો નામ નિશાન. ૪

પદ ૧૦૯ રાગ—સોરઠ.

મેરે દિલમેં મેરા ખ્યારા, હૈ મગર મીલતા નહીં;
 અશ્મુમેં ઉસ્કા નઝારા, હૈ મગર મીલતા નહીં. મેરે.
 હુંઠતા પ્રીરતા હું ઉસ્કો, દર બદર ઔર ફૂબકુ;
 મેરે ઘરમેં મેરા ખ્યારા, હૈ મગર મીલતા નહીં. મેરે.
 શેખ હુંઠે હૈ હરમમેં, ઔર ખીરેહમન દેરમેં;
 હર જગા ઉસ્કા પુકારા, હૈ મગર મીલતા નહીં. મેરે
 મેરે ઘરમેં વોહી ખેલે, ઔર ખેલાવે મુજકો વો;
 ઘરમેં દુહ્હનકા દુલારા, હૈ મગર મીલતા નહીં. મેરે
 કયા કરેં કુછ બસ નહીં, અનવર ચહાં લાચાર હૈ;
 પરમ વો દિલબર હમારા, હૈ મગર મીલતા નહિ. મેરે.

પદ ૧૧૦ રાગ—હોરી

હરિ ! હું દાસ તમારો, કરુણાકર કેમ વિસારો ? હરિ.
 સર્વાન્તર થઈ કયાં સંતાયા ? આપ વિના નથી આરો;
 ભયકારક આ ભવસાગરમાં, બહુ અથડાઉં બિચારો;
 કેમેય ન દેખું કિનારો .... હરિ.
 ઉત્તમ નૌકા નરતન આવ્યું, પણ નાવિક નહિ સારો;

શી રીતે પ્રભુ પાર પમાશે, હરકત થાય હજારો;

એમાં અપરાધ ન મારો .... હરિ.

તારો જેમ તમે ગજપતિને, તેમ મને પણ તારો;

આશા તૃષ્ણા મમતા મગરે, પકડ્યો છે પરખારો;

પેખો પણ કાં ન પધારો? .... હરિ.

લાગ્યો છે વડવાનલ યોગમ, હે ઠાકર ! ઝટ ઠારો;

શરણાગત પાલક પણ રાખી, 'કેશવ' હરિ કર ધારો;

મેલી વિપરીત વિચારો. .... હરિ.

પદ ૧૧૧ ઢબ-આવો મારા નટવર નાનડિયા

કરુણાનિધિ કરુણા જરૂર કરજો, અંધારુ હૃદયતાણું હરજો. ટેક

કહીશ પ્રભુ ! તેમ સદા કરશું, દોષોથકી જરૂર હવે કરશું;

તારા વિના કેમ કહો તરશું..... કરુણા ૦ ૧

શરણું હવે સર્વસ્થળે તારું, મસ્તક તારા ચરણકમળ મારું;

ખીજું મને કેઈ નથી ખારું..... કરુણા ૦ ૨

ત્રિભુવનપતિ સમજી તારો, કરીશ નહિ નાથ મને ન્યારો;

ઠાકર ભવતાપ થકી ઠારો..... કરુણા ૦ ૩

માલિક મારાદોષો છે મોટા, આચરણો મેં આચરિયાં ખોટા;

દંભી થઈ વાજ્યા ઘણા ગોટા..... કરુણા ૦ ૪

જોઈ ભૂલો જિગરતાણી જ્યારે, પાકી મને પ્રતીત થઈત્યારે;

વહાલો વસ્યો ઘટકામાં મારે..... કરુણા ૦ ૫

મીઠી તારી દષ્ટિ જ્યાં થાયે, જરૂર મારા જન્મ મરણ જાયે;

આનંદ 'સંતશિષ્ય'ને ઉભરાયે..... કરુણા ૦ ૬

પદ ૧૧૨ રાગ-પ્રભાતિયું,
 સચ્ચિદાનંદધન બ્રહ્મ શાંતિકરા,
 અરજ સેવક તણી ઉર સ્વીકારી;
 હૃદય ઠામે ઠરી દુરિત દુરે કરી,
 અખૂટ અરણ્ય થકી લે ઉતારી. ૧
 દુષ્ટકૃત્યો વડે દુઃખદદળ મેળવી,
 દોષ કુંગર તળે હું દબાયો;
 જિનવરા જ્ઞાનવિણુ જન્મ એળે ગયો,
 પરમ જ્યોતિ વિના પાર ના'વ્યો. ૨
 ગરૂડ ગાજે સદા જેહ ઉદ્યાનમાં,
 ક્ષણિધરો આવી ત્યાં કેમ કરશે ?
 અતુલબળના ધણી નાથ મુજ શિરછતે,
 ચોરટા ચોરીઓ કેમ કરશે ? ૩
 વજ્રમય કોટવર અગ્નિનો જ્યાં કર્યો,
 પેસી ત્યાં હીમ શું પ્રાણુ હરશે;
 વિશ્વપતિ વૈદ્ય જે હૃદયમાં વસી રહ્યો,
 વ્યાધિઓ હૃદયમાં કેમ ઠરશે ? ૪
 કેસરીસિંહ જ્યાં નિત્ય કોડા કરે,
 અવર પશુ એ સ્થળે કેમ પેસે;
 અંશુમાલી તણા અંશુની આગળે,
 રજનીનું રાજ્ય તે કેમ રહેશે ? ૫
 જેહના આંગણે કદપતરુ ઊગિયો,
 દાદ દારિદ્ર્યને કોણુ દેશે ?

અમીતણુ! ઝરણુમાં વિષનો વાસ કયાં,
 શાંતિથી કેાણુ સંતાપ સહેશે ? ૬
 દેવ ! અમીદષ્ટિ તુજ દાસ ઉપર થયે,
 વિપદમય વાદળાં જરૂર જાશે;
 ‘સંતનાશિષ્ય’નું અચળ શ્રદ્ધા વડે,
 શાંતિમય સ્મરણુથી શ્રેય થાશે. ૭

પદ ૧૧૩ રાગ—પ્રભાતિ.

રાત્રિ અંધારી ને ગગનમાં વાદળાં,
 તિમિર પર તિમિરના ઓઘ છાયા.
 પૃથિવી આકાશ સૌ એક રંગે મળ્યાં,
 વિકટ વનમાં પડ્યો વિશ્વરાયા ! ૧
 સૂર્યનો અસ્ત ને ધ્રુવ દીસે નહિ,
 નાથ શી રીત સૂઝે દિશાઓ !
 મુશલ શી ધારથી મેઘ વૃષ્ટિ કરે,
 વાયુ વેગે તૂટે ઝાડવાંઓ. ૨
 પંથમાં કીચડ ને કલણુ ભરપૂર છે,
 કંટકોની પડી છે પથારી;
 વિષમ સંયોગમાં કઠિણ મુસાફરી,
 છે પ્રભુ એક આશા તમારી. ૩
 તેજનું તરવ કેા દાસ પાસે નથી,
 નેત્ર ખુલ્લાં પરંતુ નકામા;

ઠંડીથી કડકડે અસ્થિ સૌ અંગનાં,
 કેમ રાખું પ્રભુ ધીર આમાં ? ૪
 કાટકા ઘોરથી મેઘ ગાજી રહ્યા,
 ફડફડે પ્રાણ અતિ ત્રાસ પામી;
 હાથ ઝાલી દયા લાવીને દોરજે,
 હે કૃપાનાથ આધાર સ્વામી ! ૫
 સન્નિધિદાનંદ છો તેજ અંબારને,
 દાસ આ તિમિરથી દુઃખ પામે;
 ના ઘટે ના ઘટે નાથ એ વિષમતા,
 આપના હૃદયમાં કેઈ ઠામે. ૬
 દિવ્ય તેજે કરે દેખતાં નેત્ર આ,
 સ્પષ્ટતાથી દશે દિશ ભાળું;
 પંથ મારા પ્રકાશિત સહુ થાય એ,
 યાચું ઓ દીનજંધુ દયાળુ ! ૭

પદ ૧૧૪ રાગ—પ્રભાતી.

આજ આનંદ મુજ અંગમાં પ્રગટિયો,
 જગજીવન જીવન મેં નયણે નીરજ્યા;
 આંખ શીતળ થઈ વિપત સઘળી ગઈ,
 પૂર્ણ પરિબ્રહ્મને આજ પરજ્યા. ૧
 શ્યામસુંદરતાણું સ્વરૂપ શું વર્ણવું,
 કોટિ સૂરજતાણી કાન્તિ લાજે;

હેમ હીરામણિ જ્યોતિ જ્યાં ઝળહળે,
 જેને અજવાળે ત્રૈલોક ગાળે. ૨
 શબ્દની ચમકથી ચિત્ત ચેતી ગયું,
 આપ સદ્ગુરુજીએ સાન આપી;
 હુંપણું હારતાં સહજ પામ્યો હરિ,
 કર્મનાં બંધ નાખ્યા જ કાપી. ૩
 કર્મ ને ભર્મનું સ્વપ્ન સંતારી ગયું,
 ઘોરનિંદ્રા થકી જોયું જાગી;
 તુરિયાતીતથી અરુણ ઉદય થયો,
 અજ્ઞાનઅંધારની બ્રાંતિ ભાંગી. ૪
 સાંખ્ય વેદાંતમાં કોણુ શોધન કરે,
 મૂર્તિવંતા મને માવ મળિયા;
 હું હરિમાં હરિ માહરે અંતરે,
 સભર ભરિયા જેમ બ્રહ્મ દરિયા. ૫
 કોઈ તીરથ કરે કોઈ દેવળ કરે,
 કોઈ બદ્ધશર્ન જોગ સાધે;
 એજ ઈશ્વર મને અંગમાં પ્રગટિયા,
 સદ્ગુરુ શબ્દની ચોટ લાધે. ૬

પદ ૧૧૫ ઢળ તમે તો તમારા બિરુદો જોશો.
 એકને વળગિયા છે એટલા જ ઊગર્યા રે,
 દાણાઓ ખીજા (તો) દળાચારે વહાલા. એકને ટેકો

એકને પિછાણ્યો તેણે સોને પિછાણ્યા રે,
 લક્ષ વિના અવર લઢાયા રે વહાલા. એકને૦ ૧
 એકનું શરણુ તેને પરવા ન પરની રે,
 ઘણાવાળા ભવમાં ગુંચાયા રે વહાલા. એકને૦ ૨
 એકથી વધૂટયા તે મળી ગયા મોતને રે,
 એકવાળા એકમાં સમાયા રે વહાલા. એકને૦ ૩
 ‘સંતશિષ્ય’ એક સાધ્યે સર્વને સાધિયા રે,
 તજી દીધું એક તે તણાયા રે વહાલા. એકને૦ ૪

પદ ૧૧૬ રાગ—ભેરવ, ઢળ રાજા હું મેં.

પરમદેવ પરબ્રહ્મ પ્રકાશક પરમજ્ઞાન પરમેશ,
 ઉદય કરો પ્રભુ આર્યધર્મનો, ઉત્તમ એ ઉદ્દેશ. પરમ૦
 વિઘ્નહર વિષવાદ વિદારક, વિશ્વેશ્વર વાલેશ;
 કાદવ સરખા કુટિલ કર્મના, કાઠ અમારા કલેશ. પરમ૦
 પાપ તાપ પરિતાપ મટાડી; અવિચળ કરો ઉન્નસ;
 ભેદભાવ તોડી ઘટઘટમાં, વિશ્વપતિ કર વાસ. પરમ૦
 સર્વદેવના દેવ દયાળુ, તું દુઃખડાં હરનાર;
 ‘સંતશિષ્ય’ કરી વિનય વિધિથી, વંદે વારંવાર. પરમ૦

પદ ૧૧૭ ધ્વન્યાત્મકલય.

નાથ વોણાને નાથ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

સાથ વોણાને સાથ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

તાત વોણાને તાત પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

માત વોણાને માત પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

બ્રાત વોણાને બ્રાત પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

નાત વોણાને નાત પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

અમોને ચહુ આપનાર પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

અમારા કષ્ટ કાપનાર પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

તણાતાને તારનાર પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

નિરાધારનો આધાર પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

અમારા પામરના પ્રાણ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

ખરા હીરાની ખાણ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

અખૂટ શાન્તિના ધામ પ્રભુ ! ! તુંહી તુંહી ! !

અમ હૈયાની હામ પ્રભુ ! ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

સર્વ જ્ઞાતાનું જ્ઞેય પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

સર્વ દ્યાતાનું દ્યેય પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

નિર્જીવોનો જીવ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

શાન્તિ આપનાર શિવ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

પ્રભુ એકમાં અનેક રૂપ તુંહી તુંહી ! !

તું અનેક માંહે એક પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

‘મંતશિષ્ય’ તણા સાથ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! !

અમારા સર્વેના નાથ પ્રભુ ! તુંહી તુંહી ! ! નાથ૦

પદ ૧૧૮ લજ્જન ઢબ-સુંદર શ્યામ હો તજી.

સુંદરશ્યામ હો તજી અમને,

શિવપુરના વાસી આવા ન બનીએ જી. ટેક.

સૂના નગરમાં વા'લા પડી હડતાલું જી,

હાટોહાટ તાળાઓ દેવાણા. સુંદર૦

કોણ (રે) ઉધારે હવે અમને અહીં આપે જી,

કિરતાર નામના કરિયાણા. સુંદર૦

રમૃદ્ધિએ ભરી તારી સાહિબ ! વખારું જી,

બહુ મૂલા માણેકને મોતી. સુંદર૦

અરેરે એનાએ કરી બંધ દરવાજા જી,

ચાલ્યા શું રાખી નાથ ! રોતી. સુંદર૦

દિલ રે દિવાનું મારું વેનમાં ધૂમે જી,

એકલકું એ અંતરજામી. સુંદર૦

કોઈના નેણામાં મારો નાથ ન દેખુંજી,

શરણું છે તારું મને સ્વામી. સુંદર૦

પદ ૧૧૯ રાગ-આશાવરી-ઝેનપુરી.

વો નર હમકો ભાવે, સાધુ ! વો નર-

જો સમરસ ખીચ સમાવે, સાધુ ! ટેક.

હુઃખ ઓર સુખમેં આનંદ રહેવે, હરદમ હરગુણ ગાવે. સાધુ૦

પરનારી પરધનકો ત્યાગે, સતકી રોજી ખાવે. સાધુ૦

તનમન ઔર વચનસે કોઈ જુકો નાહિ દુખાવે. સાધું
કરસેવા સંસારી ઉનકો, સાચી રાહ બતાવે. સાધું
ધરમ કરતાં ધાડ પડે તો, હિમત હાર ન જાવે. સાધું
પરદુઃખભંજન હોકર રહેવે, ગુરુગોવિંદ ગુણ ગાવે. સાધું
દાસ 'સતાર' સાધુ-જલ મીલકર, મેલકો માર હઠાવે. સાધું

પદ ૧૨૦ રાગ-દેશની તરજ.

ધર્મ (પંથ) અનેક છે રે, શાસ્ત્ર અનેક છે રે;

સહુનો હરિવર છે એ એક. ધર્મં

દેશ અનેક છે રે, લોક અનેક છે રે;

સહુનો હરિવર છે એ એક. ધર્મં

પૂરવ પ્રણમો પશ્ચિમ પ્રણમો, પ્રણમો સવાર સામ:

મંદિર કે મસ્જિદમાં પ્રણમો; સહુ એનેજ પ્રણામ. ધર્મં

દેવજા અનેક છે રે, સ્થાન અનેક છે રે;

સહુમાં વહેતો વાયુ એક.

આલ અનેક છે રે, દિશા અનેક છે રે;

સહુમાં ભમતો સૂરજ એક.

(પ્રભુ) નામ અનેક છે રે, ધામ અનેક છે રે;

એ સહુ અનેકમાં એ એક. ધર્મં

પદ ૧૨૧ રાગ-ઝીઝોટી.

રામ કહો રહિમાન કહો કોઈ કા'ન કહો મહાદેવરી રે.

પારસનાથ કહો કેાઉ પ્રહ્લા, સકલ પ્રહ્લ સ્વયમેવરીરે. રામ
ભાજન લેદ કહાવત નાના, એક મૃત્તિકા રૂપરી રે;
તૈસે ખંડ કલ્પના રોપિત, આપ અખંડ સ્વરૂપરી રે. રામ
નિજ પદ રમે રામ સો કહીએ, રહિમ કહ્યો રહિમાનરીરે;
કૃષ્ણે કરમ કાન સો કહીએ, મહાદેવ નિર્વાણરી રે. રામ
પરસે રૂપ પારસ સો કહીએ, પ્રહ્લાચિન્હે સો પ્રહ્લારી રે;
ધણુ વિધ સાધો આપ 'આનંદધન' ચેતનમય નિઃકર્મરીરે

પદ ૧૨૨ ઢબ-શાન્તિ પમાડે તેને સંત કહીએ
ભાઈ નામ સમજીને ઝેસી રહીએ,
આત્મા ચિન્હી મનમાં, મગન થઈ રહીએ-ભાઈ. ટેક.
રામ રહિમાન તમે એક કરી જાણુજો,
કૃષ્ણ કરીમ એક કહીએ;
વિષ્ણુ બિસ્મિલ્લામાં લેદ નથી ભાઈઓ,
અમે અલ્લા અલખ એક કહીએ. ભાઈ. ૧
ગકુર ગોવિંદ તમે એક કરી જાણુજો,
મૌલા માધવ ગુણ ગાઈએ:
હરિ-હકતાલાનો લેદ મેં જાણ્યો,
હવે ચૌરાશી માર નવ સહીએ. ભાઈ. ૨
પરવર દિગાર પરમેશ્વર એક છે,
નબી નારાયણ ચોટયા હઈએ;

ચોખા ચાવલને ડાંગર એક,
 એવું સમજે તેના ચેલા થઈને રહીએ. ભાઈ.
 ‘ખાપુ’ એક પાક છે ખીજું નાપાક છે,
 એવું તે કયાં જઈ કહીએ ?
 સમજણ વિના પડે સાધનમાં સાંસાં,
 અમે પ્રહ્મજળમાં નિત્ય નાહીએ. ભાઈ.

પદ ૧૨૩ રાગ-ઝીઝોટી-ઢખ. ખીગરી કૌન સુધારે,
 વૈષ્ણવજન તો તેને કહીએ, જે પીડ પરાઈ જાણે;
 પરદુઃખે ઉપકાર કરે ને મન અભિમાન ન આણેરે. તે
 સકળ લોકમાં સહુને વંદે, નિંદા ન કરે કેનીરે;
 વાચ-કાછ મન નિશ્ચલ રાખે, ધન ધન જનની તેનીરે. તે
 સમદષ્ટિ ને તૃષ્ણા ત્યાગી, પરસ્ત્રી જેને માતરે;
 જીહ્વા થકી અસત્ય ન ખોલે, પરધન નવ ઝાલે હાથરે. તે
 મોહ માયા વ્યાપે નહિ જેને, દૃઢ વૈરાગ્ય જેના મનમાં;
 રામનામસું તાળી રે લાગી, સકળ તીરથ તેના તનમાંરે. તે
 વણુ લોભીને કપટ રહિત છે, કામ ક્રોધ નિવાર્યા;
 ભણે ‘નરસૈ યો’ તેનું દર્શન કરતાં, કુળ ઈકેતેર તાર્યારે

પદ ૧૨૪ ભારતકા ડંકા આલમમેં, એ તરજ.
 કબ હોગા પ્રભુ! કબ હોગા,
 ચહુ દિવસ હમારા કબ હોગા-ટેક.

હમ પતિતોંસે અતિ પ્રેમ કરેં,

દુશ્મનજન પર ભી રહમ કરેં;

હમ સખ જીવોંસે શ્રેમ કરેં. યહ દિવસ. કળ. ૧

કળ ઊંચ નીચકા ભેદ મિટે,

ધન જન ખોનેકા ખેદ મિટે;

મદ મત્સર મિથ્યા મેદ મિટે. યહ દિવસ. કળ. ૨

પ્રાણી કેા નિજ સમ પેખેંગે,

સ્ત્રી કેા માતા સમ દેખેંગે;

લક્ષ્મી કેા મિટી લેખેંગે. યહ દિવસ. કળ. ૩

જગ વ્યવહારોંકેા છોડેંગે,

તૃષ્ણા કેા અંધન તોડેંગે;

જીવન પ્રભુ સંગ હિ જોડેંગે. યહ દિવસ. કળ. ૪

સુખ દેકરકે સુખમેં રહેંગે,

દુઃખ સહકરકે સેવા દેંગે;

સેવામય જીવન ખના લેંગે. યહ દિવસ. કળ. ૫

વિષયોં કેા મનસે ત્યાગેંગે,

કષ્ટ નાહિ કૃપા ખિનુ માગેંગે;

હમ નિશદિન ઘટમેં જાગેંગે. યહ દિવસ કળ. ૬

હમ નિજ મસ્તીમેં ઝુમેંગે;

પ્રભુપથમેં નિશદિન ધુમેંગે;

સમરસકા લાલ સદા લેંગે. યહ દિવસ. કળ. ૭

પદ ૧૨૫ ઢબ, ભારતકા ડંકા આલમમેં.
ક્યાં મળશે કહો ક્યાં મળશે ?

એ પ્રભુમાં પાગલ ક્યાં મળશે ? ટેક.
જે પતિત ઉપર પણ પ્રેમ કરે,
દુશ્મન ઉપર પણ રહેમ કરે;
પ્રભુ રાજી રહે નિત્ય એમ કરે. એ પ્રભુમાં. ક્યાં ૧
ભિંચા નીચાનો ભેદ નથી,

ધન જન ખોયાનો ખેદ નથી;
જ્યાં અધિક થવાની ઉમેદ નથી. એ પ્રભુમાં. ક્યાં ૨
એ જગ વ્યવહારો છોડે છે,

તૃષ્ણાના ખંધન તોડે છે;
જીવન પ્રભુભજને જોડે છે. એ પ્રભુમાં. ક્યાં ૩
જે કામ કરે પ્રભુને ગમતા,

દુઃખોમાં પણ રાખે સમતા;
નહિ માયા માન અને મમતા. એ પ્રભુમાં. ક્યાં ૪
પ્રાણીને નિજસમ પેખે છે.

સ્ત્રીને માતાસમ દેખે છે;
લક્ષ્મી મિટ્ટી સમ લેખે છે. એ પ્રભુમાં. ક્યાં ૫
સુખ અપીને સુખમાં રહે છે,

દુઃખ સહીને પણ સેવા દે છે;
અણુઅણુમાં પ્રેમ સદા વહે છે. એ પ્રભુમાં ક્યાં ૬
વિષયો તન મનથી ત્યાગે છે,

પુદ્ગલરસ રસહીણુ લાગે છે;
 જે નિશદિન ઘટમાં જાગે છે, એ પ્રભુમાં. કયાં ૭
 જે નિજમસ્તીમાં મહાલે છે,
 ચિંતા વિણુ પ્રભુપથ ચાલે છે;
 ‘સંતસેવક’ થઈ દિન ગાળે છે. એ પ્રભુમાં. કયાં ૮

પદ ૧૨૬ ઓધવળ સંદેશે। કહેજે—એ ઢળ
 એવો સુંદર અવસર ક્યારે આવશે ?

ભૂલી જઈશ હું વિષમય આ વ્યવહારજે;
 લાગી રહેશે લય મારી પરિશ્રમમાં,

અલગાં થાશે સઘળા વિષય વિઠારજે. એવો. ૧
 માત પ્રમાણે નિરખીશ સઘળી માનની,

કીચ પ્રમાણે જાણીશ ધાતુ સર્વજે;

પોતાવત હું દેખીશ સઘળાં પ્રાણીઓ,

ગળી જશે મારા ઘટનો સહુ ગર્વજે. એવો. ૨

આનંદની છોળ્યું રે અતિશે આવશે,

અંતરપટમાં નહિ રહે મેલ લગારજે;

વિષયો સઘળા વિષ્ટાના સમ લાગશે,

મોહી રહ્યા છે જેમાં સહુ નરનારજે. એવો. ૩

તારામાં મારું મન લય પ્રભુ ! પામશે,

અવર પ્રપંચો નાશી જશે દૂરજે;

પ્રકૃતિઓ સહુ કાર્ય સહિત લય પામશે,

આત્યંતિક પ્રલયનું થાશે પૂરજે. એવો. ૪

તદાકાર વૃત્તિ રહેશે મુજ સર્વદા,
 દ્વૈતભાવનો નિશ્ચયે થાશે નાશને;
 ‘નથુરામ’ કહે સુખ ભોગવશું ત્યાં જઈ,
 જ્યાં છે કેવળ ચૈતન્યનો નિવાસને. એવો. ૫

પદ ૧૨૭ રાગ ઓધવળ સંદેશેા કે’ને
 એવો અવસર પ્રભુળ ક્યારે આવશે ?
 આનંદ રસ મુજ અંતરમાં હિભરાયને;
 ભીતરનું ભ્રમણા સ્થળ ક્યારે ભાંગશે ?
 ભયભડકા નિર્ભયતામાં નિરખાયને. એવો. ૧
 સાર અસાર સર્વ રીતે સમળ શકું,
 ન્યાય તળ મતિ લોભે નવ લલચાયને;
 ક્રોધ કપટ મદ મોહ મટે અરિ માહરા,
 વિષય વ્યાધિઓ કદી નહિ વરતાયને. એવો. ૨
 પરનિદાની પરમ અધમતા પરિહરું,
 ઈર્ષાઅગ્નિ અંતરની ઓલાયને;
 સુંદર સાચા સ્થળમાં હું રાચું સદા,
 સાચા રસ્તે મુજ જીવન સચવાયને. એવો. ૪
 અપૂર્વ શાંતિ પ્રગટે આત્મપ્રદેશમાં,
 પ્રકૃતિઓ બધી કાર્ય સહિત લય થાયને;
 મુક્ત બનું માયાની જબરી જાળથી,
 ન્યારો રહું જેમ પાણી પંકજ ન્યાયને. એવો. ૪

અંધારાથી અંતર આ અળગું રહે,
 રવિકિરણોથી હૃદય ખધું રંગાયજો;
 નિજધરની દોલતને ધરમાં દેખશું,
 દરિદ્રતાના દુખડાં દૂરે થાયજો. એવો. ૫
 રમશું ક્યારે નિજમાં નિજ સ્વરૂપે રહી,
 વિભાવની જડ મૂળ થકી પ્રભુ જાયજો;
 ઔપાધિક પડદો અળગો થઈને રહે,
 મૂળ સ્વરૂપે જીવનરામ જણાયજો. એવો. ૬
 ઓગણીસેં ચોસઠના આસો માસમાં,
 દાખે ગુરુવર દેવચંદ્રનો દાસજો;
 જન્મ મરણના ફેરા ના ફરવા પડે,
 અખંડ અવિચળ પ્રગટે દેવ ! પ્રકાશજો. એવો. ૭

પદ ૧૨૮ ઓધવજીના સંદેશાની ઢખ.
 હેત ભર્યું હૈયું અમીરસથી ઉછળે,
 પણ નવ જાણું અર્પું કંઈ આશિષજો;
 સહુ ઉર સરખી સુખદ વસંત છવાઈ રહી,
 પમરે પદ્મપરાગ મધુર ચહુ દિશજો. હેતભર્યું.
 એ અમીરસનો સહુને સરખો વારસો,
 એજ તત્ત્વ વિલસે સહુ ઘટના પારજો;
 સહુ સરખી જાતિ ન અધિક કે ન્યૂનકે,
 સહુમાં સરખો એ ચેતન સંચારજો. હેતભર્યું.

જે હુંમાં તે સહુમાં સહુનું હું વિષે
 પ્રતિ આત્માનો એવો દિવ્ય અભેદ જો;
 એ અનુભવમાં જિંડું સુખ સમજાય છે,
 સહજ થતો અંતરગ્રન્થિનો છેદ જો. હેતલર્થુ.
 આ ઉર ઊછળતો રસ રેડું કયાં જઈ,
 વિશ્વપાત્ર નાનકડું ત્યાં ન સમાયજો;
 વિશ્વ થકી મમ સ્વરૂપ અનંત ઉદાર છે,
 હું વિણ અવર ન સ્થળમાં એ સ્થિર થાયજો. હેતલર્થુ.
 અથવા મુજ સાથે જેના હૃદયો મળે,
 ત્યાં જઈ ઢાળું આ સાગરની ધારજો;
 ગ્રાહક હો તો એ અમીઝરણું ઝીલજો,
 એ ભાવે નિવસે આત્મીય સહચાર જો. હેતલર્થુ.

પદ ૧૨૬ ઓધવળ સંદેશો કે'જો શ્યામને.
 ખોલો ખોલો વા'લા ઉરનાં દારને,
 ખોલો ખોલો અંતરની સહુ વાત જો;
 પોતાનાની પાસે પડદો ના ઘટે,
 તમ સુખ દુઃખે વા'લા મારો ભાગજો. ખોલો.
 ઉર સરિતે પૂર આવ્યાં ભારે ભાવના,
 રોકો કાં એ કુદરતનોજ પ્રવાહ જો;
 વહેવા ઘો વહેવા ઘો છૂટાં પૂરને,
 રોકાયાં નહીં આપણથી રોકાયજો. ખોલો.

ભાવ ભર્યું હૈયું ખાલી થાવા ચહે,
 તો મુજ વા'લા ! શાને આ સંકેચને;
 ભાર હૃદયનો ઉર ઉઘડયે ઓછો થશે,
 થાશે વા'લા ! ઉભય ઉરે સંતોષને. ખોલો ०

પદ ૧૩૦ રાગ—ઓધવળ સંદેશો કે'ને શ્યામને.
 આવો આવો વા'લા ! સાથે ઉડીએ,
 ભોગવવાને કે' કે' દિવ્ય વિલાસને;
 ઊંચા ઊંચા તેજોમય આકાશ છે,
 ઊંચા ઊંચા આત્માના અભિલાષ ને. આવો.
 એકલવાયુ ઊડવું મુજને ના ગમે,
 ચાહે આત્મા સ્નેહીના સહચારને;
 ઊણાં ઊણાં સુખ સહુ મુજને લાગતાં,
 સ્નેહિજનના સાથે ભોગવનાર ને. આવો.
 મારા છે ને રહેશે મારા સર્વદા,
 બાંધ્યા પ્રભુએ સ્નેહભર્યા સંબંધ ને;
 વિધિ નિમ્બ્યા સંબંધો કરવા સાર્થકાં,
 સંચરી એના સાથે વ્યોમ અનંત ને. આવો.

પદ ૧૩૧ રાગ—ઓધવળ સંદેશો કે'ને શ્યામને.
 ચાંદની બહુ ખીલી રે અંતર ચોકમાં,
 ઠંડકની જ્યાં લાગી રહી છે ઠોરને;

ઝરમર ઝરમર ઝરણું અમૃતનાં ઝરે,

તે સ્થળ વસતાં આનંદ પ્રગટે ઓરજો. ચાંદની.

ચાલો સહિયર રમવાને એ ચોકમાં,

છોડી દઈ આ માયા રૂપ વિલાસજો;

અપૂર્વ શાન્તિ વ્યાપી રહી છે જે સ્થળે,

પૂર્ણિમાનો વિકસી રહ્યો છે પ્રકાશજો. ચાંદની.

દશ્ય પ્રપંચો પરથી લક્ષ તણ દઈ,

બહિર ભાવ તણ અંદર કરીએ પ્રવેશજો;

કારાગૃહથી મુક્ત બની સુખ મા'લીએ,

સદ્ગુરુનો સખી એ સુણિયો ઉપદેશજો. ચાંદની.

નેહ ધરી ત્યાં ભણ્યો અવિચળ નાથને,

ગાઈએ ઝીણા સ્વરથી તેનાં ગીતજો;

નિર્મળ મનથી તેની ધૂન મચાવીએ,

પરમ વિશુદ્ધ થવાને કરીએ પ્રીતજો. ચાંદની.

ઝગમગ ઝગમગ અંતર જ્યોત ઝગી રહી,

તિમિર ગયું ને પ્રગટયો પ્રેમ પ્રકાશજો;

વરણવી ના શકીએ સખી એહ વિલાસને,

વિરમેલાનો એ છે સુંદર વાસજો. ચાંદની.

ઉઠો સહિયર એમાં આળસ ના કરો,

વાતો કરતાં અવસર વીતી જાયજો;

અનુભવશું અંતરના ઉજ્જવલ ચોકને,

‘સંતશિષ્ય’ જો એહ સ્વરૂપ સમજાયજો. ચાંદની.

પદ ૧૩૨ ઢખ-ઓધવળ સંદેશેા કે'ને.

સાંભળ સજની ! આ ઉત્તમ સદ્બોધને,

અમીરસ સમળ અંતર માંહે ઉતાર ને;
વિકથાને મૂકીને સુણ વચનામૃતો,

હાથ મળેલા હીરાને નવ હારને. સાંભળ. ૧
નિદ્રાનું ટાણું રે સજની ! આ નથી,

આળસમાં તો ખોયો કાળ અનંતને;
પસ્તાવું તે પામરજનને પાલવે,

ભાખી ગયા છે ભયભંજન ભગવંત ને. સાંભળ. ૨
લેણાવાળા આવી લાજ લીએ નહીં,

તેની કરને આગળથી તજવીજ ને;
સાચવજે સગવડતા સર્વ પ્રકારની,

ખાળી દેવા જન્મ મરણના ખીજ ને. સાંભળ. ૩
વખત ગયા પાછળથી વલખાં મારવાં,

સુંદર ખાળ છૂટયા પાછળ છેક ને;
આવેલા અવસરને જે નવ ઓળખે,

એના જેવું અઘટિત કામ ન એક ને. સાંભળ. ૪
આથમિયા પાછળથી કરવો ઓરતો,

ખૂટયા પાછળ કરવા બેસે બેઢને;
લુંટાયા પાછળથી રાડો પાડવી,

એ તો ભારેકમીજનના ભેદને. સાંભળ. ૫
મારગડે ચાલો રે શ્રી મહાવીરને,

ઝોના વચને પૂરણ રાખી પ્રીતજો;
 અવળા મારગડામાં આથડિયા ઘણું,
 ભવભવમાં સખી ! બહુ બનિયા ભયભીતજો. સાંભળ.
 સુખ કરવાને ઔષધ પ્રભુનું સેવીએ,
 જન્મ મરણના દરદો નાસે દૂર જો,
 પ્રેમ ધરી વચનામૃત રસને પીજીએ,
 'સંતશિષ્ય'ને આનંદ પ્રગટે ઉરજો. સાંભળ. ૭

પદ ૧૩૩ ઢખ-આવો મારા નટવર નાનડિયા.
 સખી ! સુણ અંતરની વાતું,
 મનનું સુખ મનમાં નથી માતું. સખી.
 સદ્ગુરુએ સગાઈ મારી કીધી,
 બેની મને અવિનાશીને દીધી;
 સંભાળ એ સદ્ગુરુએ લીધી. સખી૦ ૧
 સર્વજ છે સસરોજી મારા,
 સર્વશક્તિ સાસુજી મારા;
 નાથ અવિનાશી સૌથી ન્યારા. સખી૦ ૨
 સમુરતું સમજણનું લાવ્યા,
 આત્મજ્ઞાન આભૂષણો આવ્યા;
 થયે ભાન ભર્તા બહુ ભાવ્યા. સખી૦ ૩
 વસ્ત્રો મારા વિવિધ વ્રતો કીધાં,
 દયા સત્ય શિયળ રૂપી દીધા;
 સખી ! તેને સુખદ ગણી લીધા. સખી૦ ૪

વારે વારે આણુલા નહિ ફરીએ,
 દુનિયાથી શા માટે ડરીએ;
 વહાલાને વેગે જઈ વરીએ. સખી૦ ૫
 અમારું તે કંથતણું કરશું,
 તન મન ધન તેની આગળ ધરશું;
 હુંપદ હરિ પામીને હરશું. સખી૦ ૬
 સખી ! હવે પિયરને પરહરશું,
 વહાલા ને વેગેથી વરશું;
 ઠેકાણાસર જઈને ઠરશું. સખી૦ ૭
 મસ્તક નાથ ચરણકમળ ધરશું,
 ફેરવશે નાથ તિહાં ફરશું;
 ત્રિવિધના તાપથકી તરશું. સખી૦ ૮
 પ્રસન્ન છું પરમપુરુષ પામી,
 વ્યાધિ માત્ર વિશ્વતણી વામી;
 ‘સંતશિષ્ય’ થઈને સ્વરૂપ પામી. સખી૦ ૯

પદ ૧૩૪ રાગ શીખ સાસુજી દેછેરે.

આ અંતરમાં અંધારા રે, અતુલ ઉતર્યા આવી;
 એવા પાપી અંધારા રે, ભટ્ટ કરે ભાવી. ટેક.
 ભુલવણીના પડદા રે, આવે છે નિત્ય નજરે;
 અવિદ્યાનાં કાજળ રે, અંધારાને અધિક કરે. આ. ૧
 હિતાહિતના પથનો રે, નથી નિર્ણય થાતો;
 પથરાયેલ પડદો રે, નથી અળગો થાતો. આ. ૨

સમજણ નથી પડતી રે, અમે કેણુ કયાં કયાં હતા ?
 ત્યાં દુઃખના ડુંગરિયા રે, કેવા શિર ઉપર હતા. આ. ૩
 વળી અનુભવ્યું શું શું રે, એનું સાવ દમરણુ ગયું;
 ભાન પૂર્વ લવેાનું રે, નહીં રતિ માત્ર રહ્યું. આ. ૪
 ઊપજવું ને મરવું રે, ફરી ફરી શા માટે ?
 અજાણ્યા અજાણ્યા રે, વિચરવું કઈ વાટે ? આ. ૫
 માલમી કેઈ ન મળે રે, કે જેને જઈ કહીએ;
 પડી ચરણમાં તેને રે, બધુંય પૂછી લઈએ. આ. ૬
 અકસીર ઓષડિયાં રે, પ્રભો ! આનાં કયાં મળશે ?
 ‘સંતશિષ્ય’ આ દરદો રે, પ્રભો ! ક્યારે ટળશે ? આ. ૭

પદ ૧૩૫ ઢળ-મહેતાળુ રે શું મહીમૂલ બતાવું.

અંતરમાંરે....આત્મજ્ઞાન હળુ ના’વ્યું,

જે બુદ્ધજનોએ બતાવ્યું. ટેક૦

સંતજનનો સંગ ન કીધો રે,

લક્ષ નિજધર પર નવ દીધો રે;

કદી અમર ન ખ્યાલો પીધો રે,

આથડી ને રે....આયુષ્ય એળે ગુમાવ્યું. જે.

ચર્ચા કરી ગગન ગન્તવ્યું રે,

બહુ અન્યને ખોલી બતાવ્યું રે;

શઠ મનને નવ સમજાવ્યું રે,

અતિ લૂણું રે....ભીતર હળુ ન ભીંજાયું. જે.

ગણિતાદિક શાસ્ત્રોને ગણિયા રે,
વળી ભાષા અનેકને ભણિયારે;
ચતુરાધના ચણુતર ચણિયા રે,

ખળભળતું રે....ચિત્તમંદિર ન ચણાવ્યું. જે.

દુષ્ટ પ્રકૃતિઓ ન દખાવીરે,
હઠ શઠતા જરી ન હઠાવીરે
આ શરીર ને નાખ્યું સુકાવી રે,

તપસ્યાથી રે....ખાલી તનને તપાવ્યું. જે.

ખાવાની ચીજ ન ખાધી રે,
સાધવાની દિશા નવ સાધીરે;
આધિ વ્યાધિ અખૂટ ઉપાધિ રે,

ઉપજાવી રે...અંતરને સળગાવ્યું. જે.

કદિ મનનો મરડ ન મૂક્યો રે,
નહિ જ્ઞાન ધ્યાનમાં ઝૂક્યો રે;
સદા ભ્રષ્ટપણથી ભૂંક્યો રે,

ખડ ખાધું રે....ભોજન મધુર ન ભાવ્યું. જે.

કહે 'સંતશિષ્ય' સુખ કરવા રે,
નિજપરનાં દુઃખો હરવારે;
આ ભવસાગરથી તરવા રે,

દુઃખ હરવા રે....કર જિનવરનું જણાવ્યું. જે.

પદ ૧૩૬ રાગ-રાશ્વવ આગ્યે હો.

પ્રેમીજન આવો રે, પ્રેમ સુધારસ પીવા. ટેક.
 અગાધ જળમાં મોતી માટે, જેમ પેસે મરજીવા;
 જળહળજ્યોતિ પ્રગટ પ્રભુ હીસે, રોમ રોમમાં હીવા. પ્રેમીં
 અંતરજામી સહુમાં વ્યાપક, અંતરમાં ઓળખાશે;
 જડતા જાળ જન્મની જાશે, પાતક પ્રલયજ થાશે. પ્રેમીં
 રાગાદિક જે દોષ હોય તે, લક્ષિતભાવથી ભાગે;
 ઈશ્વરની રચના દેખીને, ઉચ્ચ જ્ઞાન ગુણ જાગે. પ્રેમીં
 જપ તપ જોગ જાગ વ્રત તીરથ, પંથ દેવની સેવા;
 તેણે તો કાંઈ પ્રભુ નવ રીઝે, પ્રેમલક્ષણા જેવા. પ્રેમીં
 સહુ શૃંગાર સુંદરી પહેરે, હોય કુલક્ષણ જેને;
 સાચા સ્નેહ વિના કેા કાળે, કંથ નહિ વશ તેને. પ્રેમીં
 અંતર લક્ષ પ્રેમ-પ્રભુ સાથે, એક પલક નવ ભૂલે;
 જન 'છોટમ' તે સાચી વનિતા. સ્વામી સંગે જૂલે. પ્રેમીં

પદ ૧૩૭ ઢબ; હળવા હળવા હરજી મારે મંદિરિયે
 આવો આવો તમે આવોને બંધુઓ !

આનંદ લેવાને આવોજી

આનંદ ઉદધિ ઊછળી રહ્યો છે,

તેમાં આવી તમે નહાઓજી ટેક.

હુઃખ દરિયાને ઉતાવળે ઉલંધી,

લ્યો નરભવનો લહાવોજી;

અમરકુળનો આહાર છોડી,
 ખડધાન શાને ખાઓજી ? આવો.
 આપણા હથિયાર આપી અવરને,
 હાથે કરી કાં હણાઓજી ?
 પરમદેવના ચરણો તજીને,
 પામરના ગીત શું ગાઓજી. આવો.
 અપૂટ લક્ષ્મી સ્વાધીન આપણે,
 ભિક્ષુ થઈ શું ભટકાઓજી ?
 લેવા જવાનું લેશ નથી,
 તમે આનંદ આવી ઉડાઓજી. આવો.
 લાજ્યાના સ્થાને લાજ્યા નહિ,
 હવે સાચામાં શું શરમાઓજી ?
 ગુપ્ત ગુફાનું દ્વાર ઉઘાડી,
 જુકિત સહિત ત્યાં જાઓજી. આવો.
 દીપક તેલ કે વાટ વિનાની,
 જળહળ જ્યોત જગાવોજી;
 બહિરદષ્ટિ બંધ કરીને,
 લગની અંતરમાં લગાવોજી. આવો.
 નાડીના માર્ગો નિર્મળ બનાવી,
 હેતુ દોષોના હઠાવોજી;
 અનહદ નાદ પર એકાગ્રતાથી,
 ધ્યાનની ધૂન મચાવોજી. આવો.

પ્રણવ શબ્દની પવિત્ર ધૂને,

ગગન મંડળ ગળવોજી;

‘સંતશિષ્ય’ સહજ શાંતિ લેવાને,

અવર તજીને આવોજી. આવો.

પદ ૧૩૮ ભજન.

ભજન કરવાને માટે નિત્ય આવતા જાણે (૨)

આવતા જાણે, ધ્યાન ધ્યાવતા જાણે. ભજન.

૩૩૧ ભક્તિના પાઠને ભજાવતા જાણે; (૨)

તમે ત્રિવિધના તાપને શમાવતા જાણે. ભજન. ૧

તમે આત્મિક લક્ષ્મીને કમાવતા જાણે; (૨)

જરૂર અંતરના જ્ઞાનને જમાવતા જાણે. ભજન. ૨

મનને ભક્તિ જાણેથી નવરાવતા જાણે; (૨)

ખરા તત્ત્વના ખોરાક ને ખવરાવતા જાણે. ભજન. ૩

પરમારથ પર પ્રેમ પ્રગટાવતા જાણે; (૨)

મહાનિદ્રાથી ચેતન જગાવતા જાણે. ભજન. ૪

ખરા ભક્તોને માન સાથે લાવતા જાણે; (૨)

વ્યવહાર પંથ સુંદર શોભાવતા જાણે. ભજન. ૫

‘સંતશિષ્ય’ હૃદયચંચિઓને ગાળતા જાણે; (૨)

જન્મ મરણ તણા દુઃખ બધાં ટાળતાં જાણે.

૩૩૨ આત્મના પ્રદેશને ઉજાળતા જાણે. ભજન. ૬

પદ ૧૩૯ રાગ આશા, ખિલાવર
 આ સ્થળ આવો આ સ્થળ આવો,
 આમતેમ જઈ શીઠ અથડાઓ.
 અવર તજ પ્રભુના ગુણ ગાઓ,
 જ્ઞાનનું મંદિર ખૂબ ગજવો. આ.
 સત્ય ખિનામાં શું શરમાઓ,
 સમય મળ્યો છે દ્યો શુભ લા'વો. આ.
 અમિતપણે શાને ભટકાઓ ?
 લગની અંતર માંહે લગાવો. આ.
 નેહ નયન ભરીને વરસાવો,
 લાગણી અન્યો અન્ય ખતાવો. આ.
 પ્રેમ પરસ્પર મળી પ્રગટાવો,
 જ્ઞાન જળે સહુને નવરાવો. આ.
 પ્રભુના નામની ધૂન મચાવો,
 આનંદ આનંદ આવી ઉડાવો. આ.
 જય કરવાનો ખેલ જમાવો,
 'સંતશિષ્ય' થઈ શોક સમાવો. આ.

પદ ૧૪૦ ઢળ-અમે બ્રહ્મ વિના અન્ય કશું.

પ્રેમે ગુણો પ્રભુના શું ગાતા નથી ? (૨)

ગાતા નથી-ધ્યાન ધ્યાતા નથી ? પ્રેમે. ટેક

સાખી: ભાવ સહિત પ્રભુભજનથી, મટે પાપપરિતાપ;

દરિદ્રતા દૂરે રહે, મટે શોક સંતાપ.

અવિદ્યાનો મેલ કાઢી ઉજ્જવળ બનાવે એવા—

નિર્મળ વિજ્ઞાનમાં શું ના'તા નથી, તમે નિર્મળં પ્રેમે
સાખી: કોડ ક્રિયાથી નવ મળ્યું, તે પામે પળમાંય;

ભાંગે ભવદુઃખ ભજનથી, ખરા અમરફળ ખાય.

આધિ વ્યાધિ કે ઉપાધિ જરા ન આવે એવા—

જયરૂપ મંદિરે શું જાતા નથી? રૂડા જયરૂપં પ્રેમે
સાખી: પામરના પગ સેવિયા, બની દાસના દાસ;

આશ ધરી અંતર વિષે, પડયા વિષયને પાસ.

જન્મ જરા મૃત્યુ તણી અહ્'ટધટિકા માંહે—

કુટિલ કલેશ દ્વેષથી શું કા'તા નથી? તમે કુટિલં પ્રેમે
સાખી: મૃગજલમાં ધરી મોહને, દોડયા શું દિનરાત;

આખર થાશે ઓરતો, વિચારજો આ વાત.

ત્રિભુવનમાંહે જેના તુલ્ય નવ આવે એવા—

સત્ય ચિદાનંદને શું ચા'તા નથી? તમે સત્યં પ્રેમે
સાખી: જેના માટે જગતમાં, રખડયા બની ઉદાસ;

તે સર્વે તમ આગળે પ્રગટ જણાશે પાસ.

રિદ્ધિ રળવાનાં સર્વ સાધનો છે સાથ છતાં—

આત્મિક કુંદન કમાતા નથી, કેમ આત્મિકં પ્રેમે
સાખી: મારા પ્રભુ આગળ ભર્યા, ભોજનના ભંડાર;

આરોગો આનંદથી, અમૃતનોજ આહાર.

ભૂખ નવ ભાંગે તેવા ભોજન પર ભાવ ધરી—

ખાવા જેવા લોજનો શું ખાતા નથી? મંધુરખાવાં પ્રેમે
સાખી: સર્વવૈધશિરોમણિ, સર્વ દેવના દેવ;

અખંડ સુખના અધિપતિ, ભજજે તજ કુટેવ.

‘સંતશિષ્ય’ તણાં સર્વ વાંછિતો કળે છે એવું—
ધર્મ તણું ધ્યાન કેમ ધ્યાતા નથી? તમે ધર્મં પ્રેમે

પદ ૧૪૧ રાગ—કલ્યાણની ધૂન.

ભજ મન ભજ મન ભજ ભગવાન;
તજ અંતર ઘટસેં અભિમાન. ભજ મન. ટેક
ગાયો હરદમ ઉનકા ગાન, પ્રગટત ઉનસેં પરમ નિધાન;
ધ્યાયો હરદમ ઉનકા ધ્યાન, ઉપજત ઘટમેં આત્મજ્ઞાન. ૧
ભજનામૃતકા કરલો પાન, ભગ મટી હોગા હંસ સમાન;
બિન પ્રાણોકા વોહી પ્રાણ, જન રહિતકા વોહી જન. ૨
ઉનકો સખ કરના કુરખાન, ચહ સંતોકા હૈ કરમાન;
વો સિંધુમેં કરલો સ્નાન, અલગા રહ જાવે અજ્ઞાન. ૩
પરમ દેવકા કર પહેચાન, હોત ભજનસેં અપના ભાન;
ભજલેભજલે ભજભગવાન, ‘સંતશિષ્ય’ ચહ સુનલે કાન. ૪

પદ ૧૪૨ દોહરા

પ્રભુ તુજ લય લાગી નહી, ભૂલ્યો પથ ભગવાન;
શરણ ગયો નહિ સંતને, ધયું ન તારું ધ્યાન. ૧
સાધન તે બંધન કર્યા, અવળા કર્યા ઉપાય;

એહ ભયંકર ભૂલથી, પામર આ પસ્તાય. ૨
 કરણી કોડગણી કરી, શીખ્યો અવર અપાર;
 સમજ્યાનું સમજ્યો નહીં, પામ્યો નહિ ભવપાર. ૩
 મહાભયાનક સ્થળ વિષે, સૂતો તાણી સોડ;
 નિશ્ચિન નિદ્રામાં રહ્યો, ખરેખરી એ ખોડ. ૪
 નિર્ભય લાગે ભય સ્થળો, ભય નિર્ભય સમજાય;
 આ વિભ્રમતા હે પ્રભુ ! મુજને જરૂર જણાય. ૫
 અમૃતને અલગું કયું, કંચન ગણ્યું કથીર;
 વહેતું દેખી વિષને, માન્યું નિર્મળ નીર. ૬
 સાચામાં રાગ્યો નહીં, ખોટે ન થયો ખેદ;
 મૂળ ન સમજ્યો મરણનું, ભણ્યો ન ભવનો ભેદ. ૭
 પ્રભુ ! તુજ પદપકંજ પડી, યાચું એ જગદીશ;
 'સંતશિષ્ય'નું સ્વરૂપમાં, રહે અંતર અહોનિશ. ૮

પદ ૧૪૩ દોહરો.

ઉજ્જવળતાને આદરો, શરીર ન કરશો શ્યામ;
 કર્મ તણ દઈ કાગના, કરો હંસના કામ. ૧
 બુદ્ધ થઈ બનશો નહી, ગોખર તણા ગુલામ;
 નીર દીર ન્યારા કરો, કરો હંસના કામ. ૨
 મુક્તા ક્ષણ મૂકી દઈ, ચૂંથો નહિ કદી ચામ;
 દુધ તણા દરિયે વસો, કરો હંસના કામ. ૩
 સ્થાન તજો સમળા તણું, ઠરો હંસના ઠામ;

બગ જેવા ઠગ ના બનો, કરો હંસના કામ. ૪
 અધર્મને અડશે નહીં, રહો ધર્મના ધામ;
 રમો હંસના રાજમાં, કરો હંસના કામ. ૫
 પામર આશા પરહરી, રટો હૃદયમાં રામ;
 શ્વાનપણુ છોડી દીઓ, કરો હંસના કામ. ૬
 ક્ષુદ્ર બની ખાશે નહી, હકને તણ હરામ;
 ભુંડ સંગ ભળશે નહી, કરો હંસના કામ. ૭
 અવગુણને અળગા કરો, ગ્રહો સુગુણના ગ્રામ;
 પ્રવેશ ન કરો પાપમાં, કરો હંસના કામ. ૮
 આરોગો અમૃત કળો, વિમળ કરી વિશ્રામ;
 ધ્રુવડપણું ઘટથી તળે, કરો હંસના કામ. ૯
 રજને તણ અજને ભજે, નિત્ય નિરંજન નામ;
 'સંતશિષ્ય' સુખ પામવા, કરો હંસના કામ. ૧૦

પદ ૧૪૪ રાગ—લાવણી.

પ્રભુનું નામ રસાયણ સેવે, પણ જો પથ્ય પળાય નહિ;
 તો તેનું કળ લેશ ન પામે, ભવ રોગો કદિ જાય નહિ.
 પહેલું પથ્ય અસત્ય ન વદવું, નિંદા કેાઈની થાય નહિ;
 નિજ વખાણ કરવા નહિ સુણવા, વ્યસન કશુંય કરાય નહિ.
 જીવ સકલ આતમસમ જાણી, દિલ કેાઈનું દુભવાય નહિ;
 પરધન પથ્થર સમાનગણીને, મન અભિલાષ ધરાય નહિ.
 દંભ દર્પ કે દુર્જનતાથી, અંતર અભડાવાય નહિ;

પરનારી માતા સમ લેખી, કદી કુદૃષ્ટિ કરાય નહિ.
 હું પ્રભુનો પ્રભુ છે મમ રક્ષક, એહ ભરોંસો જાય નહિ;
 જે પ્રભુ કરશે તે મમ હિતનું, એ નિશ્ચય બદલાય નહિ.
 શક્તિ છતાં પરમારથ સ્થળથી, પાછાં પગલાં ભરાય નહિ;
 સ્વાર્થ તણા પણુ કામ વિષે, કદી અધર્મને અચરાય નહિ.
 કયું કરું છું ભજન આટલું, જ્યાં ત્યાં વાત કરાય નહિ;
 હું મોટો મુજને સહુ પૂજે, એ અભિમાન ધરાય નહિ.
 નામતણા અતુલિત મહિમાને, વ્યર્થ વખાણુ મનાય નહિ;
 કપટ દગા છળ પ્રપંચ માયા, અંત સુધી અદરાય નહિ.
 જનસેવા તે પ્રભુની સેવા, એહ સમજ વિસરાય નહિ;
 જાંચ નીચનો ભેદ પ્રભુના, મારગડામાં થાય નહિ.
 નામ રસાયણ સેવે સમજી, કદ્ય થકી કદી કાય નહિ;
 એ પથ્યોનું પાલન કરતાં, મરતાં સુધી કરાય નહિ.
 પથ્ય રસાયણ બન્ને સેવે, માયામાં લલચાય નહિ;
 તો 'હરિદાસ' તણા સ્વામીને, મળતાં વાર જરાય નહિ.

પદ ૧૪૫ ઢબ આરતીની.

જયદેવ જયદેવ : જય જિનવર દેવા-પ્રભુ જયં
 સદા કરું તુમ સેવા (૨) અવિચળ પદ લેવા. જયદેવ. ટેક
 સુખદ સર્વદા સહજનંદી, અખંડ અવિનાશી-પ્રભું
 પૂરણ આપ પ્રકાશી (૨) અનંત ગુણ રાશી. જયદેવ.
 અજર અમર અવિચળ આનંદી, પ્રભુ તમને પામી-પ્રભું

ખચીત રહે નવ ખામી (૨) સુખકર તું સ્વામી. જયદેવ.
 જ્યોતિર્મયધન શુદ્ધસ્વરૂપી, પૂરણ પ્રભુ પ્યારા-પ્રભુ
 આનંદધન અવિકારા (૨) મુગટમણિ મારા. જયદેવ.
 પરમદેવ ચરણે એ યાચું, પાપ તાપ હરવા-પ્રભુ
 'સંતશિષ્ય' સુખ કરવા (૨) ભવજળને તરવા. જયદેવ.

પદ ૧૪૬ ભજન.

સખી રે ! સાંભળ ને કહું વારતા,

આજે અનુભવે દીકું રે;

સદ્ગુરુએ મારગ બતાવીએ,

મળતાં તે લાગેલ મીકું રે. સખી. ૧

સખી ! પરણેલી પિયુજને રીઝવે,

કુંવારી કંથ શું જાણે રે ?

રમે રે દીંગલડે ને પોતીએ,

એ તો મેરામને શું માણે રે ? સખી. ૨

પિયુજ મલ્યા એનાં પારખાં,

એની કાયામાં કહી આપે રે;

થાપ ઉથાપ એ કરે નહિ,

જપે જયણા કેરો જાપ રે. સખી. ૩

સખી ! ઊંચું જોવું તો અશ્માનમાં,

હેઠે જોવું તો હરિ હેઠા રે;

સુતા રે જોવું તો મારી સેજમાં,

જાગી જોવું તો તખ્તે બેઠા રે. સખી. ૪

સખી ! આપણા પિયુજની વારતા,

પરની આગળ કેમ કહિયે રે;

ર હે હું પિયુજના દેશમાં,

નીરખી લોચનિયામાં રહિયે રે. સખી. ૫
આજનો દિન રજિયામણો,

મને ગુરુ મળ્યા સદ્ભાણુરે;

‘ પ્રેમસખી ’ રવિદાસની,

મારા અંતરમાંહે સમાણુ રે. સખી. ૬

પદ ૧૪૭ રાગ ખરહંસ તાલ ધમાલ.

પ્રભુ મેરી નૈયા કેા પાર ઉતારો, મૈં તો ડુબત હું મઝધારો.

ભવસાગર જલ દુસ્તર ભારી, સૂઝત નાહી કિનારો;

ખીચ સમુંદર ગોતે ખાવે, ખિન ખેવટ ભય ભારો. પ્રભુ.

લંખી લહર ઉઠેં પલપલમેં, નહી જલ થલ આધારો;

પરખલ પવન ચલે નિશિવાસર, ચહું દિશ ઘોર અંધારો. પ્ર.

ગ્રાહ ભયંકર ક્રાડ ક્રાડ મુખ, સન્મુખ હોત હબારો;

ઘેર ઘુમેર પડેં બહુભારી, કૈસે હો નિસ્તારો. પ્રભુ.

હાથ પૈરમેં જોર ન મેરે, નહિ કોઈ સંગ સહારો;

‘ પ્રહ્લાનંદ ’ ભરોસો તેરો, અખ નહિ દેર વિચારો. પ્રભુ.

પદ ૧૪૮ રાગ ખરહંસ. ઢખ-નાથ કૈસે ગજકેા બંધ.

હરિ તેરે ચરણનકી હુ‘મૈં દાસી, મેરી કાટો જન્મ કેરી કાંસી.

ના જાવું મથુરા ન ગોકુલ જાવું, ના જાવું મૈં કાશી;

મોહે ભરોંસો એક તુમારો, દીનબંધુ અવિનાશી. હરિ.
 કેઈ ખરત કેઈ નેમ કરત હૈ, કેઈ રહે બનવાસી;
 મૈં ચરણનકેા ધ્યાન લગાવું, સખસેં હોય ઉદાસી. હરિ.
 નહિ વિદ્યા બલરૂપ ન મેરે, નહિ સંચય ધનરાશી;
 શરણાગત મોહે જન દયાનિધિ, રાખીયે ચરણન પાસી. હરિ
 નહિ મૈં રાજપાટ કછુ માંગું, નહિ સુખભોગ વિલાસી;
 ‘બ્રહ્માનંદ’ શરણમેં તુમરી, કેવળ દરસ પિયાસી. હરિ.

પદ ૧૪૯ ભજન

અનેક યુગ વીત્યારે, એણે પંથે ચાલતાંરે જી—
 ના’વ્યો ના’વ્યો પંથડા કેરો રે પાર; (૨)
 અવિદ્યાને ઓળેરે, અમે ધણું આથડ્યારે જી—
 શોધ્યો નહિ અમારા ઘરનોરે સાર. (૨) અનેક. ૧
 લોકડિયાની લાજેરે, બાઈ મેં તાણ્યો ઘુંઘટોરે જી—
 તેથી અમે દીઠા નહી જગનાથ; (૨)
 પ્રભુ અમ પાસેરે, વિભુ નો’તા વેગળારે જી—
 સદા હતા સાહેબ અમારી રે સાથ. (૨) અનેક. ૨
 સૂરજ છવાયોરે, આકાશમાં વાદળેરે જી—
 તેથી જેમ પ્રગટે નહિ રે પ્રકાશ; (૨)
 એમ અવિદ્યાથીરે, અવરાણો આતમારે જી—
 તેથી સર્વ શક્તિનો નિરખિયો નાશ. (૨) અનેક. ૩
 નાવ રૂપી નિર્મળરે, પ્રભુજીનું નામ છેરે જી—

તેના કોઈ માલમિયા હોય સંત; (૨)
 ‘નરસૈયા’નો સ્વામીરે, જેહ કોઈ અનુભવેરે જી-
 તેહ નરના ભવજળનો થાય અંત. (૨) અનેક. ૪

પદ ૧૫૦ ભજન

કૈંક યુગ વીત્યારે, ભૂતળમાં ભટકતાંરે જી-
 હવે ગુરુ દયા કરો તો દુઃખ જાય; (૨)
 અનેક વેળાએરે, અવનિમાં અવતર્યોરે જી-
 પશુ પંખી કીટ પતંગની માંય. (૨) કંઈક. ૧
 મેઘના ખિંદુનીરે, કોઈક સંજ્યા કરેરે જી-
 ધરતીની રેણુ કદિક ગણાય; (૨)
 નવખંડ તણારે, તરુવર લેખવેરે જી-
 મારા કાંઈ જનમ ગણ્યા નવ જાય. (૨) કંઈક. ૨
 સાત સિંધુ જેટલુંરે, પયમેં પીધું હશેરે જી-
 માતા કેરા પયોધરનાંરે પાન; (૨)
 જળચર થળચરરે, ખેચર થઈ ક્યોરે જી-
 ક્ષણ એક ઠરી નવ ખેઠોરે ઠામ. (૨) કંઈક. ૩
 ચારખાણુમાંહેરે, જઈ જઈ અવતર્યોરે જી-
 હવે પામ્યો મોંઘો મનુષ્યનો દેહ; (૨)
 ભમતાં ને ભમતાંરે, સદ્ગુરુ ભેટિયારે જી-
 ‘પ્રીતમ’ને ઉપજાવ્યો નાથપર નેહ. (૨) કંઈક. ૪

પદ ૧૫૧ રાગ ખિલાવર

અખ લાગી (ર)લાગી અખ, અખ લાગી અખ પ્રીત સહીરી.
 અંતર્ગતકી ખાત અલીસુન, મુખથી મોંપે ન જાત કહીરી.
 ચંદ ચકોરકી ઉપમા ઇણસમે, સાચ કહું તોહિ જાત વહીરી
 જલધરખુંદ સમુદ્ર સમાણી, લિખ કરત કોઉ તાસ મહીરી.
 દ્વૈત ભાવકી ટેવ અનાદિ, છિનમેં તાકું આજ દહીરી.
 વિરહ વ્યથા વ્યાપત નહિ આલી, પ્રેમ ધરી પિયુ અંકચહીરી
 ‘ચિદાનંદ’ ચૂકે કિમ ચાતુર, ઐસો અવસર સાર બહીરી

પદ ૧૫૨ રાગ-ભૈરવ

ખિરથા જનમ ગમાયો, મૂરખ ખિરથા....ટેક.
 રંચક સુખ રસ વશ ભઈ ચેતન, અપનો મૂલ નસાયો;
 મિથ્યા તમ ગલિયનકે બીચમેં, સાચ ભેદ નહિ પાયો. મૂ.
 કનક કામિની અરુ એહથી, નેહ નિરંતર લાયો;
 તાહુથી તું ફિરય સોરાનો, કનક બીજકું ખાયો. મૂ.
 જનમ જરા મરણાદિક દુઃખમેં, કાલ અનંત ગમાયો;
 અરહટઘટિકા જિમ કહો યાકો, અજહુ અંત ન આયો. મૂ.
 લખ ચોરાસી પેહ્યા ચોલના, નવ નવ રૂપ બનાયો;
 બિન સમકિત સુધારસ ચાખ્યા, ગિણતી કૌન ગણાયો. મૂ.
 અજપર્યંત ન માનત મૂરખ, એ અચરિજ ચિત્ત આયો;
 ‘ચિદાનંદ’ તે ધન્ય જગતમેં, જિણે પ્રભુસું મન લાયો. મૂ.

પદ ૧૫૩ ગઝલ

અગર હે શોક મિલનેકા, તો હરદમ લો લગાતા જા;
જલાકર ખુદનુમાઈ કો, ભસમ તન પર લગાતા જા. ૧
પકડકર ઇશકકી આંઘૂ, સફા કર હિજ એ દિલ કો;
દૂઈ કી ધૂલ કો લેકર, મુસદ્દે પર ઉડાતા જા. ૨
મુસદ્દા છોડ, તસખી તોડ, કિતાબેં ડાલ પાનીમેં;
પકડ હસ્ત તૂ પરસ્તોં કા, ગુલામ ઉનકા કહાતાજા. ૩
ન મર ભૂખા, ન રખ રોજા, ન જા મસ્જિદ, ન કર સિજદા
વજૂ કા તોડ દે ફૂજા, શરાબે શોક પીતાજા. ૪
હમેશા ખા હમેશા પી, ન ગફલતસે રહો ઇકદમ;
નશેમેં સૈર કર અપની, ખુદી કો તૂ જલાતા જા. ૫
ન હો મુલ્કાં, ન હો બમ્મન દૂઈકી છોડ કર પૂજા;
હુકમ હે શાહ કલંદર કા, અનલ હક તૂ કહાતા જા. ૬
કહે 'મંસૂર' મસ્તાના, હક મૈંને દિલમેં પહચાના;
વહી મસ્તોં કા મયખાના, ઉસી કે બીચ આતા જા. ૭

પદ ૧૫૪ ગઝલ

તમે છો શોધમાં જેની, અનુભવીને ખબર એની;
નથી તમને ખબર તેની, મઝા સમજ્યા વિના શેની? ૧
નથી સુખ પુત્ર પ્યારામાં, નથી દિલજન દારામાં;
અવરમાં કે અમારામાં, તમારું છે તમારામાં. ૨
નથી મિષ્ટાન્ન ખાવામાં, નથી ગાવા બજાવામાં,

નથી હોલત જમાવામાં, તમારું છે તમારામાં. ૩
 નથી વૈભવવિલાસોમાં, નથી ઉત્તમ અવાસોમાં;
 ક્ષણિકના હૃષ્—હાસ્યોમાં, તમારું છે તમારામાં. ૪
 ભ્રમિતને અન્યમાં ભાસે, નથી સુખ અન્યની પાસે;
 ક્ષણિકો કાં વિષય કાંસે, તમારું છે તમારામાં. ૫
 નથી વિદ્યા જમાવામાં, નથી ગુણિયલ ગણાવામાં;
 નથી કોઈ સ્થાનજવામાં, તમારું છે તમારામાં. ૬
 નથી મહેલો મળનામાં, નથી ધનના ખજાનામાં;
 સુણ્યું છે 'સંતના શિષ્યે', તમારું છે તમારામાં. ૭

પદ ૧૫૫ આશાવરી.

આશા ઔરનકી કયા કીજે, જ્ઞાન સુધારસ પીજે. આશા.
 ભટકત દાર દાર લોકનકે, કુષ્કર આશા ધારી;
 આતમ અનુભવ રસ કે રસિયા, ઉતરે ન કળહુ ખુમારી. ૧
 આશા દાસી કે જે જાયે, તે જન જગકે દાસા;
 આશા દાસી કરે જે નાયક, લાયક અનુભવ ખ્યાસા. ૨
 મનસા ખ્યાલા પ્રેમ મસાલા, બ્રહ્મઅગ્નિ પરજલી;
 તન ભાઠી અવટાઈ પીચે રસ, જાગે અનુભવ લાલી. ૩
 આગમ ખ્યાલા પીચો મતવાલા, ચિન્હી અધ્યાતમ વાસા;
 'આનંદધન' ચેતન વહી ખેલે, દેખે લોક તમાસા. ૪

પદ ૧૫૬ રાગ—નાથ કૈસે ગજકે બંધ.

અવધૂ ઐસો જ્ઞાન વિચારી, વામે કોન પુરુષ કોન નારી.
 અમ્મન કે ઘર ના'તી ધોતી, જોગી કે ઘર ચેલી;

પદ ૧૬૦ ચાખખો

મેલીડા, ઊઠો હતાવળા થઈ,
સાંતીડાને જોડો ખેતરમાં જઈ. ટેક.

ધરમ ને નિયમના ધોરી જોડી, ખેડો અનુભવ હળને લઈ;
મોહ માયાના ઢેફાં રે લાંગો, શમનું ખાતર દઈ. ઝેં
અમર નામની ઓળું કાઢો (તમે), સુરત શેઠા પર રહી;
વાંક અંતરનો કાઢો વિવેકથી, ખોટનું ખાતું નહિ. ઝેં
જ્ઞાન-ધ્યાનના કણ મોંઘેરા લેજો, તન-મન નાણા દઈ;
મનુષ્ય ખેતરમાં વાવો વિવેકથી, ગુરુગમ ઓરણી લઈ. ઝેં
જ્ઞાનના અંકુર ઊગ્યા ખેતરમાં (ને) ધીરપ હુંઠણી થઈ;
કુડ કપટના કાઢો પારેવડાં, મન રખવાળો રઈ. ઝેં
મોક્ષના કચ્છસલા પાક્યાં ખેતરમાં, (ને) ખખર ધણીને થઈ;
દાસ 'દયો' કહેએવી કરજો કમાઈ, જેથી ભવની ભાવઠ ગઈ. ઝેં

પદ ૧૬૧ ભજન

ચાહર ઝીણી રામ ઝીણી ચાહર ઝીણી:

સદા રામરસ ભીની-ચાહર ઝીણી.

અષ્ટ કમલ દલ ચરખા ચલતા, પંચતત્ત્વ કરપીંદી-રામપં
નવ દસ માસ બાણનમેં લાગા(ર)મૂરખ મેલી કીની. ચાં
જખ મેરી ચાહર ખુનકર આઈ, ઘર ઘોખીકું દીની-રામ ઘરં
મોહસીલા પર પટક પછાડી (ર)ઘેરી કુંદી કીની. ચાહં
જખ મેરી ચાહર ધુપકર આઈ, ગુરુરાજકો દીની-રામ ગુરું

પ્રભુલક્ષિત કેા રંગ લગા કે (૨)ઘેરી રંગત કીની. આદ૦
 ચેહિ આદર સુરમુનિવરે ઓઢી,દીન-દસ્તોં કેદીની-રામદીન૦
 રાવ રંક ઓર વંકે ઓઢી(૨)નિરમળ કળી ન કીની. આ૦
 ઓઢનિશંકશંકનહિમનમેં,ઓરકીસીનાચીન્હી-રામઓ૦
 સાધ સંગતિ સેવા ગુરુ કી (૨)લક્ષન ઓઢી લીની. આદ૦
 ધ્રુવ પ્રહલાદ બિભીપણે ઓઢી, શુકદેવે નિર્મળ કીની-રામ
 દાસ 'કળીરે' ઓઢી યુગતસેં,(૨) જયુંકી ત્યું ધર દીની.આ૦

પદ ૧૬૨ ઠમ-ભારત કા ડંકા આલમમેં....

કયાં સાંપડશે કયાં સાંપશે,

એ સંત કહો કયાં સાંપશે ? ટેક.

પ્રભુના કરમાનો પાળે છે,

જે પાપકર્મ બી બાળે છે;

નિજપરના તાપો ટાળે છે. એ સંત૦ કયાં૦ ૧

દુઃખ સહવામાં પૃથ્વી જેવા,

જળ વૃક્ષો જેમ કરે સેવા;

એમ પર દુઃખ હરવાના હેવા. એ સંત૦ કયાં૦ ૨

આપીના પાપ તજાવે છે,

નિત્ય જ્ઞાન જળે નવરાવે છે;

સદ્બોધ દઈ સમજાવે છે. એ સંત૦ કયાં૦ ૩

જે અખૂટ ધીરજ ધરનારા,

ઉદ્ધાર અધમનો કરનારા;

દક્ષિતોના દુઃખને દળનારા. એ સંત૦ કયાં ૪

આશા નથી અન્ય તણી કરતા,

દૂખ્યાને કરી દે છે તરતા;

અમૃત મુખથી રહે છે ઝરતાં. એ સંત૦ કયાં ૫

જે શાંત રસેથી ભરિયા છે,

ગુરુ દયા ક્ષમાના દરિયા છે;

ઠાકરના પદમાં ઠરિયા છે. એ સંત૦ કયાં ૬

સહુ જીવોને નિજસમ જાણે,

આસક્તિ ન કેઈ સ્થળે આણે;

નિત્ય 'સંતશિષ્ય' મોજી માણે. એ સંત૦ કયાં ૭

પદ ૧૬૩ રાગ-ઓધવજી સંદેશો કે'ને....

ચીણુગારી ચાંપી રે શ્યામ સિધાવિયા,

અંતરમાં પ્રગટાવી વિરહી આગળે;

આંગણિયે આવી રે પ્રભુ અળંગા થયા,

અંધાણે રસનિધિથી મારે રાગ જો. ચીણુ ૦ ૧

કામણુગારે કીધાં કામણુ કારમા,

સૂઝે નહીં એકે વ્યવહારિક કામ જો;

ઘેલાની માફક હું ઘરમાંહે ફરું,

નાથ વગરનું નીરસ થયું તમામ જો. ચીણુ ૦ ૨

સગા સંબંધી પાગલ કહી પજવે મને,
 વસમી લાગે છે વ્યવહારુ વાતને;
 પળ પળ સુંદર સ્યામ સ્વરૂપ રટયા કરું,
 દર્શન માટે ઝૂંડું હું દિન રાત ને. ચીણું ૩
 સંદેશે! સુણીને રે શુદ્ધ પુદ્ગલ વીસરી;
 મનોરથોના તૂટયા મારા મહોલ ને,
 કઠણ કયા દોષેથી નાથ તમે તણ,
 બોલાયેલા કેમ વીસરિયા બોલ ને. ચીણું ૪
 ચિત્તમાં ચોટ લગાડી શું ચાલ્યા ગયા?
 નહિ જાણા દહિ પ્રભુ તમને ક્ષણ એક ને;
 ‘સંતશિષ્ય’ શરણાગતને નવ છોડશે,
 રાણુલની જેમ રાખી વહાલા ટેક ને. ચીણું ૫

પદ ૧૬૪ રાગ પુનમ ચાંદની.

ભાવે ભણુ દ્યોને નિરંજન નાથનેરે,
 તેથી ટળશે તિમર અને ત્રિવિધના તાપ;
 સાચી શાન્તિ શાન્તિ પ્રગટે સર્વ પ્રદેશમાંરે,
 આનંદ સુંદર ટાણું ભજવાને ભગવાન. ભાવે.
 એ રસ્તા વિણુ આપણો અવર ન કેઈ ઉપાય;
 જાત કરો જીવાત્મને, અવસર એળે જાય.
 ભમતાં ભવ અટવીમાં કાળ અનંતો કાઢિયો રે;

તોપણ આખું નહિ હજી ભવ તરવાનું ભાન. ભાવે.
 એ ઓષધ અમૃત સમું, ખાધા થકી ખચીત;
 રોગ રહે નહિ હૃદયમાં, પ્રજટે અપૂર્વ પ્રીત.
 એનું સ્મરણ કરીને એના પદને પામીએરે;
 પુનરાવર્તન કેરું નાસે કર્મ નિદાન. ભાવે.
 મહાન મુશ્કેલી થકી, પામ્યા આ અવતાર;
 સ્વરૂપ તેનું સમજવા, કરીએ તત્ત્વ વિચાર.
 પામી પુરુષારથથી પરમ પુરુષના પંથનેરે;
 નિજ નિજ ધર્મ વિચારી નિત્યે ત્યાં દો ધ્યાન. ભાવે.
 દમવા નિત્યે દોષને, ખમવા ન પડે ખેદ;
 જન્મ મરણ શા કારણે, ભણીએ તેનો ભેદ.
 જેને ભેદ મળ્યો છે, તેના ભવદુઃખ ભાંગિયારે,
 તેમાં 'સંત શિષ્ય' છે ભક્તિ પરમ પ્રધાન. ભાવે.

પદ ૧૬૫ ઢબ-રેલ્યો રેલ્યો એ રૂડો અવનીમાં
 ચાલો ચાલો રે.....
 સર્વે મળીને સંગાતઃ ભજીએ ભગવાનને રે.
 ગણધર છે ગુણવંત ગૌતમ જેવા રે,
 જેની વાણી અમૃત સાર મીઠા મેવા રે;
 છો ત્રણ ભુવનના નાથ દેવાધિદેવારે,
 પ્રતિ દિવસ ધરીને પ્રેમ કરીએ સેવા રે.

ગુણ અનંતા ગુણનિધિ, કેમ ગાણું મતિમંદ;
 ગણાય નહિ ગણવા થકી, ગુણ ભરિયારે....
 માતા ત્રિશક્તાના નંદઃ ભજીએ ભગવાનને રે. ચાલો.

કરી અધમ તણો ઉદ્ધાર દુઃખ હરનારા રે,
 મંગળમય પ્રભુજી મંગળના કરનારા રે;
 નિજ ભક્તોના પર કરુણામૃત ઝરનારા રે,
 અવિચળ આનંદારામમાં ધરનારા રે.

જગવંદન જિન દેવશ્રી, જગલોચન જગનાથ;
 દયા કરી આ દીનતણો, ભવ ઉદધિથી રે....
 ગ્રહી રાખજો હાથ : ભજીએ ભગવાનને રે. ચાલો.

હે નાથ તમારું નામ મનમાં આણું રે,
 મન હર્ષ તણી સરિતામાં જાય તણાણું રે;
 છે નિર્મળ પ્રભુનું નામ એ મુજ નાણું રે,
 એ પરમ દશાનો પંથ નક્કી સમજાણું રે.

અભેદ ભાવે આપની, સંગત રહે સદાય;
 પરમ પંથને પામીએ, એવી કરજો રે....
 ‘સંતશિષ્ય’ સહાય : ભજીએ ભગવાનને રે. ચાલો.

પદ ૧૬૬ શિખરિણી છંદ :

અહિસાની મૂર્તિ, પ્રશમરસ સિંધુ અધિપતિ,
અમીની ધારાઓ, રગરગ ઝમે પ્રેમ-ઝરણી;
તપસ્વી તેજસ્વી, પરમ પદ પામી જગતને,
તમે પ્રેર્યું વંદુ, પર પ્રભુ મહાવીર તમને. ૧

ચતુર્થામી માર્ગે, પ્રગતિ કરી નિર્વાણ પથને,
ખતાવ્યો વંદુ છું, જગપ્રિય સ્વયં બુદ્ધ તમને,
કરી ધર્મકાન્તિ, સભર જગને જાગૃત કરે,
બની વિશ્વપ્રેમી, નમન કરું એવા પુરુષને. ૨

સુસત્યો વેદોનાં, શ્રુતિ સ્મૃતિ, પુરાણોપનિષદે,
રહેલાં સન્માનું, હૃદયથી વળી દર્શન છએ;
ગીતા માતા ગોદે, સુધ્ જઈ પીઠ તત્ત્વ દ્વધને,
પચાવીને રાખું, કરુણુરસ રામાયણ તુને. ૩

ક્ષમા સિંધુ ખ્યારા, ઈશુકર તને વંદન કરે,
હુલહારા નેકીના, રહમદિલ મોહમ્મદ સ્મરું,
અશે દેવી તારી, પુનિત જરથોસ્ત પ્રતિકૃતિ,
નિહાળી હૈયામાં, વિમલ રસ હર્મિ રમી જતી. ૪

ચોવિસ તીર્થકરોની સ્તુતિ

અનુબંધ

લોગસ્સ ઉજ્જેયગરે, ધમ્મતિથ્યયરે જિણે ;
અરિહંતે કિત્તધસં, ચઉવિસંપિ કેવલી.

આર્યા : ગીતિ

^૧ઉસલ ^૨મંજિયં ચ વંદે, ^૩સંભવ ^૪મંભિનંદણં ચ ^૫સુમધં ચ
^૬પંઉમપહં ^૭સુપાસં, જિણં ચ ચંદપહં વંદે. ૧
^૮સુવિહિં ચ ^૯પુપ્ફં દંતં, ^{૧૦}સિયલં ^{૧૧}સિજ્જંસં ^{૧૨}વાસુપુજ્જં ચ
^{૧૩}વિમલ ^{૧૪}મણંતં ચ જિણં, ^{૧૫}ધમ્મં ^{૧૬}સંતિં ચ વંદામિ. ૨
^{૧૭}કુથું ^{૧૮}અરં ચ ^{૧૯}મંદિ, વંદે ^{૨૦}મુણિંસુવ્વયં ^{૨૧}નમિજિણં ચ
વંદામિ ^{૨૨}રિઠ્ઠનેમિં, ^{૨૩}પાસં તહ ^{૨૪}વંદમાણં ચ. ૩
એત્રં મયે અભિથુયા, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા
ચઉવિસંપિ જિણુવરા, તિથ્યયરા મે પસીયંતુ. ૪
કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા
આરુગ્ગાં ઘોહિલાભં, સમાહિ વર મુત્તમં દિન્તુ. ૫
ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આધિચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા
સાગર વર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ. ૬

ધુન

- ૧ ઔં ગુરુ ઔં ગુરુ ઔં ગુરુ દેવ
જય ગુરુ જય ગુરુ જય ગુરુ દેવ.
  - ૨ પરમ દેવ પર બ્રહ્મ પ્રકાશક
પરમ જ્ઞાન પરમેશ.
  - ૩ સહજાનંદી શુદ્ધ સ્વરૂપી
અવિનાશી હું આત્મ સ્વરૂપ.
  - ૪ દેવ અમારા શ્રી અરિહંત
ગુરુ અમારા ગુણિયલ સંત.
  - ૫ ત્રિહુ જગવંદન ત્રિશલાનંદન
પાપ નિકંદન પ્યારા.
  - ૬ રઘુપતિ રાઘવ રાજારામ
પતિતપાવન સીતારામ.
  - ૭ અધમ ઉદ્ધારણુ શ્રી અરિહંત
પતિત પાવન ભજ ભગવંત
  - ૮ ભયહર ભયહર ભજ ભગવાન
સુરનર મુનિવર ધરત હૈ દયાન.
  - ૯ ઋષભ જય પ્રભુ પારસ જયજય
મહાવીર જય ગુરુ ગૌતમ જયજય.
  - ૧૦ સંતં સુશાન્તં સતતં નમામિ
ભવાબ્ધિપોતં શરણું પ્રજ્ઞમિ.
-

પ્રીતમ પ્રીતમ પ્રીતમ ન્યારા (૨)

અહન અંતર્યામી અમારા (૨)

પ્રીતમ પ્રીતમ પ્રીતમ ન્યારા (૨)

અન્તર્યામી સૌથી ન્યારા. પ્રીતમ૦

રસ સાગર છે રસથી ન્યારા (૨)

ગુણ સાગર છે ગુણથી ન્યારા (૨)

ન્યારા ન્યારા સૌથી ન્યારા (૨) પ્રીતમ૦

પ્રાણુજીવન જીવન ભરનારા (૨)

ઘટ ઘટ વ્યાપક ઘટથી ન્યારા (૨)

ન્યારા ન્યારા સૌથી ન્યારા (૨) પ્રીતમ૦

x x x
હે જગ ત્રાતા વિશ્વ વિધાતા

હે સુખ શાન્તિ નિકેતન હે !

પ્રેમ કે સિંધો દીનકે બંધો !

દુઃખ દરિદ્ર વિનાશન હે !

નિત્ય અખંડ અનંત અનાદિ

પૂરણ બ્રહ્મ સનાતન હે !

જગ આશ્રય જગપતિ જગવંદન

અનુપમ અલખ નિરંજન હે !

પ્રાણ સખા ત્રિભુવન પ્રતિપાલક

જીવન કે અવલંબન હે !

ઘટ ઘટ વ્યાપક અન્તર્યામી મહાપ્રભુની પાસે દીન ભાવે પ્રાર્થના

અહો અન્તર્યામી પ્રભો ! તારા મહામંગળ-
મય અનંત કરુણાપૂર્ણ હૃદયને પારખવા અને પારખીને
તારામય થઈ જવા આ પામર જીવે ઘણીયે વાર
વલખાં માર્યા; પરંતુ પરિણામે હું કશુંય પામી શક્યો
નહીં. હૃદય જ્યારે સાવ હતાશ થઈ ગયું અને બુદ્ધિ
જ્યારે તદ્દન થાકી ગઈ ત્યારે આજે હવે દીનભાવે
હું તારે શરણે આવું છું. પ્રભો ! ત્રી-દોષ-અપૂ-
ર્ણતા તરફ ન જોતાં, જીવનમાંથી અમંગળ અંશને
કાઠી નાખવા મથતાં મારા જેવા બાળ જીવ ઉપર
તારી નિષ્કામ કરુણાના પૂર નિરંતર વહ્યાજ કરે છે
એવું મન, બુદ્ધિ અને પ્રાણને તારું દિવ્યદર્શન
કરવા દે ! નાથ. એવા દિવ્યદર્શનનું પાન મન, બુદ્ધિ
અને પ્રાણને તન્મયપણે કરવા દે ! !

*

હો પરમાત્મન ! આજે હું સર્વાત્મભાવે તારે
શરણે આવ્યો છું. તું મારા જીવનનો સાચો સંગી
થા, સહાયક થા, નેતા થા. તું મને શાન્તિ આપ.
જ્યારે મારી સામે વિદ્ધ અને વિપત્તિઓ આવી પડે
તે સમયે હું ચોતરફ અંધકાર ન ભાળું એવી દિવ્ય
દૃષ્ટિનો મારામાં સંચાર કર. તારી અપરાજિત શક્તિ

મારા હૃદયમાં જાગ્રત થાય; તારા વિશુદ્ધ પ્રેમામૃતથી
મારા મનની બધીયે મલિનતા ધોવાઈ જાય; નૂતન
પ્રાણ સંચારથી મારું હૃદય જાગ્રત બને; તારા મંગળ
આદેશથી સમસ્ત જગત મારા આત્મ વિકાસમાં
અનુકૂળ બને અને હું સર્વના હિતને માટે મારા દેહ,
પ્રાણ અને મનને અર્પણ કરતો તારી અભયમંગળ
કોડમાં વિશ્રામ કરું એવી પ્રાર્થના હે પ્રભુ પૂર્ણ કર !

*

હે જગજીવન ! તું મારા આત્મામાં પ્રગટ
થા. તારું પ્રગટ થવું એટલે મારી આ નાની આંખે
સર્વત્ર તારા જ દર્શન થાય અને તારી પ્રેમજાળમાં
મારા મોહના આવરણથી ઢંકાયેલ ન રહે. પ્રભો,
તારી સાથે જોડાઈને તારા પ્રેમથી હું સદાય પ્રફુલ્લ
રહું, તારા આદેશથી તારા અચળ અવલંબનપૂર્વક
મારા સમસ્ત કર્તવ્યોનું પાલન કરી બધાં વિદ્યો
ઉપર વિજય મેળવું અને તારા જ્યોતિર્મય મહિમાની
મધ્યમાં મારું સ્થાન ચોકસ થાય એવી મારી સતત
પ્રાર્થના છે !

*

હે વિશ્વવ્યાપક વિભો ! સકલ સત્યોનું તું મૂળ
સત્ય છે. જળ, સ્થળ, શૂન્ય સર્વને પરિપૂર્ણ કરી
તું સદાય અમારી સન્મુખ પ્રકાશી રહ્યો છે. અમારા
પ્રાણ-મન અને હૃદયને પરિપૂર્ણ કરીને અમારા

આત્મામાં તુંજ વિરાજમાન છે. તું અમારા પૂર્વકા-
લના અને આ કાલના સર્વ ગુરુઓનો ગુરુ છે.
અમે તને પ્રણામ કરીએ છીએ. તું અમારા જ્ઞાન
ચક્ષુ ખોલ. જેથી જગતમાં આદિથી અંત સુધી
અમે તારા જ દેહીધ્યાન સ્વરૂપને જોઈ શકીએ, આંત-
રિક કે બાહ્ય-સૂક્ષ્મ કે સ્થૂળ પ્રત્યેક વસ્તુમાં તનેજ
સાક્ષાત્ નિહાળી શકીએ અને હૃદયનો ગુપ્તમાં ગુપ્ત
પ્રદેશ તને અર્પણ કરીને કામવાસનાના સૂક્ષ્મ બીજને
તારા સ્વરૂપમાં ગાળી શકીએ !

હૈ દર્શનીય વિભુતિ ! મોહાંધકારથી ઘેરાયેલ
હું આ અસીમ સંસારસાગરમાં અહીંથી તહીં
આથડ્યા કરું છું. એવા ઘોર અંધકારમાં ફક્ત તારી
અભયમંગળ મૂર્તિ જ મારી સમસ્ત આશા અને
વેશ્વાસનું અચળ કેન્દ્ર છે. તુ મારો કેઈ કાળે ત્યાગ
રીશ નહિ. હું મારા પોતાના દોષથી તારાથી જાણી
મૂઝીને વિષુટો પડી, અસહાય બાળકની પેઠે ચોતરફ
મય કલેશ અને મૃત્યુનું દર્શન કરું છું. ‘મા’ની પેઠે
તું આવીને દર્શન આપ અને મારા ભય તાપનું
નેવારણ કર. હૈ પ્રભુ, તારા મંગળમય ધર્મપંથનું
મને ભાન કરાવ જેથી હું તને હૃદયમાં પ્રાપ્ત કરી
મક્ષય ધનનો સ્વામી બનું. પ્રેમરસમાં તું મને મગ્ન
ર જેથી સંસારના સર્વ દુઃખતાપ વિસ્મૃત થઈ

નાથ. હે નાથ ! તું મારા ઉપર કરુણા કરજે. તારી કૃપા એજ મારા સર્વપાપોને ટાળનાર મહા ઔષધિ છે, સમસ્ત તાપ શમાવવાનું શાન્તિજળ છે અને અમૃતનું અદ્વિતીય ઝરણું છે. પ્રભો ! તું મારા ઉપર પ્રસન્ન થઈને સમસ્ત પાપતાપથી મારી રક્ષા કરજે !

*

હે કરુણાસાગર ! મારા આત્માને તું તારા દેવાલય રૂપે ઘડીને તૈયાર કર. હું તારા દર્શનનો લાભ નિરંતર લઈ શકું અને તારી પૂજા કરીને મારું જીવન સાર્થક કરી શકું એવો માર્ગ તું મને બતાવજે. હું હવે ક્યાં સુધી તારાથી દૂર દૂર પરિભ્રમણ કરીને સંસાર રૂપી દાવાનળથી દાઝેલો રહીશ ? નાથ ! તારાં પ્રેમામૃતનું મારા ઉપર સીંચન કર. જેથી મારું શુષ્ક હૃદય વિકસિત થાય, મારું મલિન મુખ ઉજ્જવળ થાય અને મારા સકળ દુઃખોનો અંત આવે. નાથ ! તારા પ્રેમપૂર્ણ મુખારવિન્દના મને દર્શન આપ. એ નિરંતરની પ્રાર્થના છે !

*

હે જગત્પાવન ! તારા પ્રસાદ રૂપી અમૃતવારિની આશાથી હું તારી હજૂરમાં આવ્યો છું. ત્યાંથી ખાલી હૃદયે મને પાછો ફેરવીશ નહીં. તારી કરુણા એ જ માતાના સ્તનનું દૂધ છે, ભારત વર્ષની ભાગીરથી

છે, ભક્તહૃદયનું શાન્તિ સલિલ છે. તારી કરુણા અમૃતજળમાં અવગાહન કરીને હું પાપતાપથી જઃ મુક્ત થઈશ. અને નિપાપ નિર્મળ ચિત્તથી તારી શ્રી ચરણમાં પ્રીતિ-પુષ્પનું નૈવેદ્ય ધરી મારા જીવન સાર્થક કરીશ. ફક્ત એજ શુદ્ધાશયથી હું તારા સેવામાં હાજર થયો છું. પ્રભો ! મારી ઉપર પ્રસન્ન થઈ મારી આ મનઃકામના પૂર્ણ કરજો !

*

હે પરમાત્મ દેવ ! હું જો કે દિશા ભૂલ ગયો છું તોપણ મારા જીવનનો તુંજ એક ધ્રુવ તારો છે. તારા સ્વરૂપને હું ઓળખી શક્યો નથી. પરંતુ મારા અંતરના ઊંડાણમાં ઊંડે ઊંડે તારું જ દિવ્ય સ્વરૂપ વિરાજિત છે. તે સ્વરૂપ તરફ નજર માંડી જ્યારે હું જોઉં છું ત્યારે જો કે મારી આવરણવાળા અપૂર્ણ દષ્ટિ તારા તેજને સહન કરી શકતી નથી તેના અદ્વયાંશને પણ પચાવી શકતી નથી, પરંતુ હૃદય તો કેાઈ અવર્ણનીય શાન્તિ-શીતળતા અનુભવે છે. હે નાથ ! દીન-હીન-મલિન તોય હું તારો અંશ છું, તારો જ સંતાન છું. તું મારો કદીય ત્યાગ કરીશ નહીં. અને હું પણ તારો ત્યાગ ન કરું એવું મુક્તિ પ્રેરજો !

*

હે સચ્ચિદાનંદધન ! તું મારા આંતરચક્ષુ
ખોલી મારા અંતરમાં પ્રકાશમાન હો. તને જોઈને
મારા નયન અને મન સફલ બને. નાથ ! તું એક
વાર આવીને મારા અંતરમાં વાસ કર. જેથી હું
તારા વિશ્વવિજયી સત્યના બળથી બળવાન બનું. હે
જ્ઞાનપુંજ ! તારા જ્ઞાનના એક બિન્દુ માત્રનો પણ
મારામાં સંચાર કર કે જેથી મારા સમસ્ત સંશયો
નાશ પામે; તારા અનંત, અપાર અને ગંભીર જ્ઞાન-
પ્રેમના દ્વારો મારા હૃદયમાં ખુલ્લા થાય. પ્રભો, તારા
આકર્ષણથી ખેંચાઈને સંસારના સમસ્ત મોહ-અંધન-
ને હું તુચ્છ ગણી શકું અને તારી સત્યજ્ઞાનમય
મૂર્તિ મારી નિકટ સતત પ્રકાશિત રહે એવી મારી
પ્રાર્થના છે.

હે અચળ નિયન્તા ! હું સંસારના અંધકારમાં
અસહાય બની ભટકું છું. એ અંધકારમાંથી મને
પ્રકાશ તરફ દોરી જા ! હું અસત્યની મોહબળમાં
જકડાયો છું. તું મને તેમાંથી છોડાવી સત્યના વિરાટ
પથમાં લઈ જા ! હું ક્ષણે ક્ષણે મૃત્યુના જ મોંમાં
બેઠો છું. તેમાંથી મુક્ત કરી તું મને અમરધામ તરફ
લઈ જા ! તારા વિનાનું મારું જીવન એટલે પ્રાણ
વિનાનું મુડદું. માત્ર તારું પ્રેમમય મીલન એજ
મારું જીવન છે. સંસારના સંતાપમાંથી તું મારો

ઉદ્ધાર કર. મારો કુદ્ર આત્મા તારી પૂર્ણતા ધારણ કરવા અસમર્થ છે, છતાં પણ તારા અવલંબન વિના મારી અન્યગતિ નથી. હે નાથ ! તું મને આશ્રય નહિ આપે તો બીજો કોણ મને આશ્રય આપી શકે તેમ છે ? તારા વિના મારે બીજો સ્વજન પણ કોણ છે ? કે જે મારા આત્માની તૂટીઓ દૂર કરી શકે ? તારી પ્રેમબળયોતિનું એકાદ બિમ્બ પણ મારા સર્વ રોગ-શોક, જરા-વ્યાધિ, ભય અને વિપત્તિને હરી લે તેમ છે. પ્રભો ! તું મારા પીડિત દલિત આત્માને તારા આશ્રયનું ભાજન કર ! નાથ, મારી ફરી ફરીને એજ પ્રાર્થના છે તું મને પોતાનું અક્ષય ભાજન બનાવ !

*

હે જગત્પિતા ! તું સમસ્ત જગતનો પિતા છે, પ્રાણી માત્રની માતા છે, જીવમાત્રનો મિત્ર અને બંધુ પણ તું જ છે. તારું વિરાટ હૃદય સર્વની તરફ એક સરખું આકર્ષાયેલ છે. કોણ તને અતિપ્રિય નથી ? પ્રભો, મારું આ કુદ્ર હૃદય તારા તે કૃપા-કટાક્ષની અસર નીચે આવ્યું નથી ત્યાં સુધી જ હું દુઃખી-દીન અને અસહાય છું. નાથ ! મારું આ હૃદય તારી સન્મુખ ધાય એવી કરુણા વરસાવ. કે જેથી સંસારના બધાંય કર્તવ્યોની વચ્ચે રહેવા છતાં પણ સંસાર

દશાની પેલી પાર, તારી સમીપમાં જ મારો કાયમ સહવાસ બની રહે !

*

હે પ્રાણુવલ્લભ પ્રભો ! તારાથી વિમુખ રહેવાનાં કડવાં પરિણામોનો હવે તો અંત લાવ ! નાથ, દયા લાવીને મારા મોહ રૂપી અંધકારમાં તારા જ્ઞાનની એકાદ ચીનગારી મૂક. મારા વ્યાકુળ હૃદયમાં તારા પ્રેમની અમીધારા છોડ. મારા આત્મામાં તારી અપરાજિત શક્તિનો સહજ સંચાર કર. મારા આત્મામાં એવા પ્રકારનો મધુમય પ્રાણુ પ્રેર કે જેથી હું સંસારના આધિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિનો સામનો કરી શકું અને તારાં આનંદમય સહવાસથી કૃતકૃત્ય બની શકું !

*

હે જગન્નિયામક ! એક માત્ર તું જ મારા જ્ઞાનનું ધ્રુવ સત્ય છે. હવેથી મારા જીવનનું અવલંબન તુંજ છે. અને જ્યારે મારા આ જીવનનો અંત આવશે ત્યારે પણ તુંજ માત્ર મારા જીવનનું અવલંબન રહીશ. તું જેમ મારા જીવનનું અટલ ધ્રુવ સત્ય છે તેજ પ્રકારે મારા આત્માને તારા સત્યમાં અટલ બનાવ અને તારા પ્રેમાનંદમાં પ્રતિષ્ઠિત કર. હું તારા સહવાસના અમરધામમાં નિવાસ કરી શકું

એટલા માટે મારા આત્મામાં તારા માર્ગનો પ્રકાશ કર. બાળક જેમ પિતાની પાસે આવી બળ મેળવે છે, વિશ્વાસ મેળવે છે, અભય મેળવે છે તેજ પ્રકારે હું તારા સાંનિધ્યમાં (સમીપમાં) આવીને સર્વ પ્રકારના શોક-સંતાપ અને પરાધીન દશાથી મુક્ત થવા ઇચ્છું છું, અને એજ આશાએ તારે બારણે ઊભો છું. નાથ ! દર્શનના દાન આપી મારી વાંછના પૂર્ણ કર !

*

હે પતિતપાવન ! મારું પ્રસિદ્ધ પાતકી હૃદય તારા દર્શન માટે ઉત્સુક બન્યું છે. કરુણાસાગર, તારા વિના મને બીજું કોણ પાવન કરી શકે ? તું જ વિશ્વમાં બરેબર દાનેશ્વરી છે. તારા વિના જેના સ્નેહધામ સાવ સૂના-સૂના છે એવો ભિખારી હું તારી નજરમાં કેમ નથી આવતો ? પ્રભો, તું તો સાક્ષાત્ ધન્વંતરી છે. તો પછી મારા હૃદયની પીડાને દૂર કેમ નથી કરતો ? નાથ ! ‘પિતુ-માત-સહાયક-સ્વામી-સખા’ તરીકેનો તારો અસલી નાતો આજે ક્યાં છુપાઈ ગયો છે ? દયાળુ પ્રભો ! હું તારા ચરણમાં પુનઃ પુનઃ પ્રણિપાત કરું છું. મને સંસારના ઘોર દાવાનલથી મુક્ત કર અને તારાચરણમાં સદાને માટે સ્થાન આપી કૃતાર્થ કર !

*

હે આણુપ્રકાશક ! તું મારા મોહરૂપી અંધ-
કારમાં પ્રકાશ રૂપ છે. જ્યાં સુધી હું તારા દર્શન
ન મેળવું ત્યાંસુધી ભય, મોહ અને શોકથી આવૃત્ત
થઈને મારે આ ભવરૂપી અરણ્યમાં રૂઢન જ કરવાનું
રહ્યું છે. તને મેળવવા-મારા આનંદના મૂળ ઝરણુનું
પાન કરવા હું ખૂબ તૃપ્તાતુર છું. અને તેથી જ મારું
હૃદય તને સમર્પણ કરવા આજે તારી પાસે આવ્યો
છું. તારી પ્રસન્ન મુખમુદ્રાથી મારા હૃદયને પવિત્ર બ-
નાવ. નાથ ! તારા પ્રસન્ન આંદોલનોથી મને પાવન કર !

*

હે મંગળ સ્વરૂપ ! તું પરિપૂર્ણ મંગળ છે-
કલ્યાણ છે. તારી કૃપાનું એક જ બિન્દુ અમારા
બધાનું મંગળ ભાતું છે. સંસારના શોક-સંતાપની
વચ્ચે જો તું અમને અભયદાન આપીશ તો જ અમે
પોત-પોતાના કર્તવ્યમાં અડગ રહી શકીશું. તારા
પ્રેમપૂર્ણ મુખની અમૃતવાણી સાંભળીને તમામ
વેપત્તિઓને હું તુચ્છ ગણી શકીશ. તું મારો જીવન-
ગંગા થા-સહાયક થા. મારા આત્મામાં તું પ્રતિષ્ઠિત
જા. મારા મોહનો અંધકાર તારું મંગળમુખ જોવામાં
ભવરણ રૂપ ન થાય એવા આશીર્વાદ માટે જ મારી
પ્રાર્થના છે.

હે અનાથના નાથ ! સંસારના તાપથી
 ભયભીત થયેલો મૂઠ હું પરમ આશ્રય માટે પ્રાર્થના
 કરું છું. પ્રભો ! મારા સેંકડો અપરાધોની ક્ષમા આપી
 મારા પ્રત્યે પ્રસન્ન થા. હે રુદ્ર ! તારા ભયાનક સ્વ-
 રૂપને ઢાંકી રાખી તારા પ્રસન્ન મુખ દ્વારા તું સર્વદા
 મારી રક્ષા કરજે. હું તને પોકારીને પ્રાર્થના કરું
 છું કે હે નાથ, મારા આત્મામાં તું પ્રગટ થા.
 બાળકની લાચાર અને અસહાય દશાનો જરા પણ
 ખ્યાલ ન કરી માતા જેમ અસીમ વાત્સલ્યભાવે
 તેનું પાલન પોષણ કરે છે તેજ પ્રકારે નિઃકામ
 પ્રેમની અપૂર્વ સામગ્રીથી મારા અન્તઃકરણને તારા
 સામીપ્યનું મધુર દર્શન આપ. નાથ ! તારા પ્રેમમય
 સહવાસથી મારો અનાથ આત્મા સનાથ થશે. પરમ
 રસનો પિપાસુ મારો આત્મા વારંવાર પોકારીને કહે
 છે કે હે નાથ ! તું મારામાં પ્રકાશિત થા. મારાથી જ
 ઉત્પન્ન થયેલ મોહની દિવાલ વડે તું મારાથી જુદો
 પડી ગયો છું. તે અંતરાય તોડી નાખી તું મારી
 સમક્ષ પ્રગટ થા. તારા પ્રકટીકરણથી મારા સર્વ
 દુઃખો મટી જશે, મારા સર્વ ખેદો દૂર થશે અને
 મારી બધી ય આશાઓ ચરિતાર્થ થશે. પ્રભો ! તું
 મારા આત્મામાં પ્રગટ થા !

હે પ્રેમળજ્યોત ! મારા યત્નશીલ દુર્બળ
હૃદયને તારા પ્રેમમય સીંચનથી સજીવન કર. મારા
ચક્ષુ ઉપરનો અંધકાર દૂર કર. એક વાર તારા
સ્વરૂપની ઝાંખી થવાથી મારા આકુળ નયનો જરૂર
તૃપ્ત થશે. પ્રભો ! મારા હૃદયનો પ્રેમ ઊછળીને તારા
માધુર્યમાં લીન બને તેમ કર. આ લીન હૃદય તને
મૂકીને બીજે કયાં શાન્તિ મેળવી શકે તેમ છે ?
સંસારની માયા જાળ પાછળ હું કયાં સુધી પરિ-
ભ્રમણ કર્યા કરીશ ? નાથ ! તારી કૃપાના અમૃત
ખિંદુથી મારા જીવનની લતા મંજરિત થશે—સુવા-
સિત થશે. એ અમૃતખિંદુ હૃદયમાં પ્રાપ્ત કરીને હું
સમસ્ત વેદનાને દૂર કરી શકીશ. દયાળુ, પળેપળે
તારા મુખદર્શનની પ્રતીક્ષા કરતો—વાટ જોતો હું તારે
બારણે ઊભો છું. પરમદેવ ! શાન્તિદાન દર્શનદાન
આપી કૃતાર્થ કર ! *

*આ પ્રાર્થનાના મૂળ લેખક સ્વ. દિગ્વેન્દ્રનાથ ટાગોર છે.
અહીં તેનો ભાવાનુરૂપ અનુવાદ કરાવેલ છે. —સંપાદક.

ઈતિ શ્રી સંત ચરણે

કવિવર્ય મહારાજશ્રી નાનવ્યંદ્રજી સ્વામી વિરચિત તથા સંપાદિત સસ્તુ સાહિત્ય

આવૃત્તિ : કિંમત

સુખોધ સંગીતમાળા: ભા. ૧-૨-૩ પાકું પુંકું (નથી) બીજી ૧)
 ,, ,, સ્ત્રી ઉપયોગી ભાગ ત્રીજો. ચોથી ૦) =
 સામાયિક સ્વરૂપ: સંસ્કૃત સ્તોત્રો સહિત. બીજી ૦) =
 જૈન પ્રશ્નોત્તર કુસુમાવલી: વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી ત્રીજી ૦) =
 સુખોધ કુસુમાવલિ: નિત્યપાઠ કરવા લાયક ત્રીજી ૦) =
 રેસિટેશન: સંવાદો અને ગાયનો ભા. ત્રણ સાથે બીજી ૦||-
 સંસ્કૃત કાવ્યાનંદ: ભા. ૧ ઉપયોગી શ્લોકોનો સંગ્રહ બીજી ૦) =
 ,, ,, ભા. ૨-૩ ચૂંટી કાઢેલા એક હજાર
 શ્લોકો ભાષાંતર સહિત. પહેલી ૦|||
 આધ્યાત્મિક ભજનપદ પુષ્પમાળા: પદો ૮૫૫ પાકું પુંકું. ત્રીજી ૧||
 ભજનપદ પુષ્પિકા: પદ ૨૫૬ ફોર્મ ૧૬ પાંચમી ૦|
 આધ્યાત્મિક પ્રગંધાવલી: (સુશીલ કૃત) પાકું પુંકું
 ૩૦ ફોર્મ તાત્ત્વિક લેખોનો સંગ્રહ. ત્રીજી ૦|||
 સખી: (સુશીલ કૃત) સ્ત્રીઓનો સાચો સલાહકાર. બીજી ૦) -||
 નમીરાજ: (વાડીલાલ મોતીલાલ કૃત) રસમય નોવેલ. બીજી ૦|
 જૈન સિદ્ધાંત પાઠમાળા: દશવૈકલિક ઉત્તરાધ્યયન સંપૂર્ણ
 તથા છ સ્તોત્રો, પુષ્કિચસુણું ઇત્યાદિ બીજી ૦|||
 જૈન સિદ્ધાંત પ્રકરણ સંગ્રહ: (૩૫ થોકડાઓ) બીજી ૧)
 ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રની ૮૪ કથાઓ: અર્ધી કિંમતે બીજી ૦||
 પ્રાર્થના પદ: સર્વધર્મ પ્રત્યે સમભાવ દર્શાવતી પ્રાર્થના. ત્રીજી ૦) =

ડૉ. શ્રી અજરમર જૈન વિદ્યાશાળાના સેક્રેટરી લોખડી.

અર્પણ વિના તર્પણ નથી

રાગ-ભેરવી

કાગળ તણી હોડી વડે સાગર કદી ઉતરાય ના;
ચીતરેલ મોટી આગથી, ભોજન કદી રંધાય ના.
ઔષધતણા નામો ઉચ્ચાર્યાથીજ દરદ દબાય ના;
સેવા તણી વાતો કર્યાથી, સેવ્યના દુઃખ જાય ના.
ચિંતામણિના જાપથી, ચિંતા કદી ઓલાય ના;
વિષ્ણુ ધાન્ય છાલા વાવવાથી પાક ડાંગર થાય ના.
હતવીયંના હથિયાર દેખી શત્રુઓ ગભરાય ના;
અક્રિયવાતો ભવ્યભાષણથી વિજય વરતાય ના.
જગ જગ તણા રમરાણો કર્યે જગ વગર તરસ છિપાય ના;
ભોજન તણી વાતો કર્યાથી લેશ પેટ ભરાય ના.
અર્પણ વિના તર્પણ નથી, પુરુષાર્થ વગર પમાય ના;
કહે 'સંતશિષ્ય' સદા જગતમાં, સમજવિષ્ણુ સુખ થાય ના.
